

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΜΣ "Δημόσια Διοίκηση - Δημόσιο Μάνατζμεντ"

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα: «Η Προστασία και Επεξεργασία των Δεδομένων Υγείας, από τη Δημόσια Διοίκηση, κατά την υγειονομική κρίση του covid-19»

“The protection and processing of health data by the Public Administration, during the health crisis covid-19”

Όνοματεπώνυμο Φοιτήτριας: Μαρία Τρελλοπούλου (Α.Μ. 1955)

Επιβλέπων καθηγητής: Απόστολος Μάνθος

Αθήνα

Οκτώβριος 2021

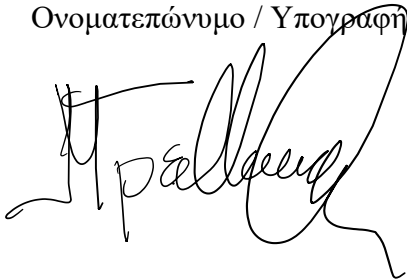
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Μαρία Τρελλοπούλου του Ελευθερίου, με αριθμό μητρώου 1955, φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημόσια Διοίκηση – Δημόσιο Μάνατζμεντ» του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ονοματεπώνυμο / Υπογραφή

Η Τριμελής Επιτροπή:

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Η παρούσα εργασία αφιερώνεται στα παιδιά μου Κατερίνα, Ευγενία, Νικόλα, Ραφαηλία και Άγγελο, καθώς και στο σύζυγό μου Διονύση για την υπομονή, τη συναισθηματική στήριξη και τη συμπαράσταση τους.

Συντομογραφίες

- A.M.K.A.: Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης
- Γ.Γ.Π.Π.: Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας
- Γ.Κ.Π.Δ.: Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων
- Ε.Ε.: Ευρωπαϊκή Ένωση
- Ε.Ε.Π.Δ.: Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων
- Ε.Κ.Α.Β.: Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας
- ΕΟΔΥ: Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας
- Ε.Σ.Δ.Α.: Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- Ε.Σ.Π.Δ.: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων
- Η.ΔΙ.Κ.Α Α.Ε.: Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε.
- Μ.Ε.Θ.: Μονάδες Εντατικής Θεραπείας
- Μ.Υ.: Μονάδες Υγείας
- Ο.Ο.Σ.Α.: Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
- Π.Ν.Π.: Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου
- Π.Ο.Υ.: Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας
- Σ.Λ.Ε.Ε.: Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Υ.Π.Ε.: Υγειονομικές Περιφέρειες
- Υ.Υ.: Υπουργείο Υγείας
- Φ.Ε.Κ.: Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
- COVID-19: Coronavirus Disease 2019
- FRA: European Union Agency for Fundamental Rights
- GDPR: General Data Protection Regulation (Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων)
- VPN: Virtual Private Network – Εικονικό Ιδιωτικό Δίκτυο

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Απόστολο Μάνθο για τη σημαντική αρωγή και καθοδήγησή του στην εκπόνηση αυτής της διπλωματικής εργασίας.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη – Λέξεις Κλειδιά	10
Abstract – Key Words	12
Εισαγωγή.....	14
Κεφάλαιο 1 ^ο : Το μείζον θέμα της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων	16
1.1 Το ιστορικό του Γενικού Κανονισμού προστασίας των προσωπικών δεδομένων.....	16
1.2 Η εφαρμογή του GDPR.....	18
1.3 Το Πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού GDPR	23
1.3.1. Εδαφικό πεδίο εφαρμογής.....	23
1.3.2. Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής	24
1.4 Κυρώσεις λόγω της παραβίασης του ΓΚΠΔ.....	27
1.5 Τα δικαιώματα των υποκειμένων.....	28
1.6 Η τροποποίηση του νομικού πλαισίου για την προστασία των δεδομένων από την Ευρωπαϊκή Ένωση.....	31
Κεφάλαιο 2 ^ο : Διαχείριση των προσωπικών δεδομένων στον τομέα της ιατρικής	34
2.1. Το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή και την εμπιστευτικότητα, σε συνάρτηση με το δημόσιο συμφέρον.....	34
2.2 Η εμπιστευτικότητα στην ιατρική και την έρευνα.....	36
2.3 Ευαίσθητα Προσωπικά Δεδομένα και Δεδομένα Υγείας.....	39
2.4 Παράγοντες που επηρεάζουν το απόρρητο και την εμπιστευτικότητα των δεδομένων υγείας.....	41
Κεφάλαιο 3 ^ο : Η σημασία της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, κατά τη διάρκεια της πανδημίας.....	44
3.1 Η επιτακτικότητα του ζητήματος της προστασίας των δεδομένων, κατά την περίοδο της πανδημίας.....	44
3.2 Πανδημικοί έλεγχοι και προσωπική ελευθερία.....	46
3.3 Η εφαρμογή του γενικού κανονισμού σε συνθήκες υγειονομικής κρίσης.....	48
3.4 Τα όρια στην προσωπική κίνηση	50
3.5 Προστασία των δεδομένων υγείας, στην περίοδο της πανδημίας.....	51
3.6 Θέματα ασφάλειας προσωπικών δεδομένων στον κυβερνοχώρο	53
3.7 Θέματα που αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ένωσης.....	55
3.8 Θεσμικές απαντήσεις στην προστασία δεδομένων, κατά την περίοδο της πανδημίας.....	60
3.9 Η Ευρωπαϊκή Νομοθεσία προστασίας των δεδομένων: εμπόδιο στην καταπολέμηση της πανδημίας;.....	67

Κεφάλαιο 4°: Η προστασία και επεξεργασία των ευαίσθητων δεδομένων από τη Δημόσια Διοίκηση.....	70
4.1. Γενικές παρατηρήσεις	70
4.2 Η νομική μεταχείριση των ευαίσθητων δεδομένων υγείας.....	71
4.2 Συλλογή και επεξεργασία δεδομένων υγείας, από τη Δημόσια Διοίκηση, πριν από την υγειονομική κρίση του covid-19	73
4.3. Επεξεργασία δεδομένων υγείας από τη Δημόσια Διοίκηση, για την αναχαίτιση της πανδημίας.....	75
4.4 Ενέργειες για τη διαφύλαξη των προσωπικών δεδομένων και των ευαίσθητων δεδομένων υγείας, κατά την υγειονομική κρίση	78
4.5 Περιγραφή της διαδικασίας εισαγωγής και επεξεργασίας των δεδομένων υγείας, σε μορφή διαγράμματος.....	84
4.6 Κατευθυντήριες γραμμές από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων, στο πλαίσιο των συνθηκών της πανδημίας	85
Κεφάλαιο 5°: Η διαχείριση των δεδομένων Υγείας από τη Δημόσια Διοίκηση σε ρόλο εργοδότη.....	89
5.1 Εφαρμογή του Γενικού Κανονισμού στην προστασία των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων του Δημοσίου Τομέα.....	89
5.2 Η επεξεργασία δεδομένων υγείας των δημοσίων υπαλλήλων από τη Δημόσια Διοίκηση.....	91
Συμπεράσματα – Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	93
Βιβλιογραφία – Πηγές.....	96

Διαγράμματα

Σχήμα 1. Περιγραφή της διαδικασίας εισαγωγής και επεξεργασίας των δεδομένων υγείας.....	25

Περίληψη – Λέξεις Κλειδιά

Η πανδημία του κορωνοϊού έχει προκαλέσει έντονες ανησυχίες για τον αντίκτυπο που θα έχουν τα μέτρα περιορισμού και αντιμετώπισης της νόσου στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά και στη διαφύλαξη των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Οι δημόσιοι φορείς νομιμοποιούνται σε καταγραφή, συλλογή και επεξεργασία δεδομένων, τα οποία είναι απαραίτητα για τη μείωση της εξάπλωσης του κορωνοϊού και την προστασία της δημόσιας υγείας. Οι ανεξάρτητες εποπτικές αρχές, οι οποίες είναι αρμόδιες για την τήρηση του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων λαμβάνουν αιτήματα, σχετικά με τη νομιμότητα της επεξεργασίας των απλών και ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων των πολιτών, στο πλαίσιο της εφαρμογής των μέτρων, αλλά και των πολιτικών υγείας, που σχετίζονται με την πανδημία του κορωνοϊού.

Κατά τη συλλογή, αποθήκευση και επεξεργασία των δεδομένων από τους φορείς της Δημόσιας Διοίκησης και προκειμένου να εντοπιστούν και να περιοριστούν άμεσα τα ύποπτα κρούσματα κορωνοϊού, στις περισσότερες περιπτώσεις γίνονται αναφορές σε προσωπικά στοιχεία φυσικών προσώπων, καθώς και σε εμπιστευτικές πληροφορίες για την κατάσταση της υγείας τους. Πρόκειται για ευαίσθητα δεδομένα, για δεδομένα υγείας, που προστατεύονται ιδιαίτερα, βάσει του άρθρου 9 του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (GDPR). Οι εξαιρέσεις που συμπεριλαμβάνονται στο Γενικό Κανονισμό, σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων υγείας δημιουργούν μία σύγκρουση μεταξύ του δημοσίου συμφέροντος και του δικαιώματος του ατόμου στην ιδιωτικότητα. Ωστόσο, σε έκτακτες καταστάσεις που προκύπτουν από διασυννοριακές απειλές για τη δημόσια υγεία, όπως αυτή της πανδημίας του κορωνοϊού η λήψη περιοριστών μέτρων ή η επεξεργασία δεδομένων υγείας για τον περιορισμό της νόσου εξυπηρετούν και προάγουν το δημόσιο συμφέρον περιορίζοντας, κατά το ελάχιστο δυνατό το δικαίωμα της ιδιωτικότητας. Εξάλλου, κάθε άτομο σε μια δημοκρατία θα πρέπει να υπόκειται στη θεμελιώδη αρχή της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος, όπως και οι δημόσιοι λειτουργοί, οι οποίοι εξ ορισμού υπηρετούν το δημόσιο αγαθό και το κοινό συμφέρον.

Επιπλέον, η Δημόσια Διοίκηση ασκεί ουσιαστικό έλεγχο για την τήρηση των κανόνων και αρχών του Γενικού Κανονισμού, καθώς και της εθνικής νομοθεσίας, προκειμένου να διασφαλιστεί, ότι η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων και δεδομένων υγείας των πολιτών και των εργαζομένων ειδικότερα διενεργείται με νόμιμες διαδικασίες. Το νομικό πλαίσιο προστασίας προσωπικών δεδομένων είναι ευέλικτο και επιτρέπει τη λήψη περιοριστικών μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας, αλλά

είναι και επαρκές για την προστασία των ευαίσθητων δεδομένων, εφόσον λαμβάνονται τα απαραίτητα τεχνικά μέτρα διαφύλαξης των δεδομένων.

Λέξεις – κλειδιά: προσωπικά δεδομένα, δεδομένα υγείας, προστασία, Δημόσια Διοίκηση, επεξεργασία, ιδιωτικότητα, κορωνοϊός, πανδημία.

Abstract – Key Words

The coronavirus pandemic has raised strong concerns about the impact that measures of restriction and facing of the disease will have on fundamental human rights, as well as the preservation of personal data. Public bodies are legitimized in the recording, collection and processing of data, which are essential to the reduction of spread of the coronavirus and to the protection of public health. The independent supervisory authorities, which are responsible for the observance of the General Data Protection Regulation, receive requests relevant to the legality of the processing of simple and sensitive personal data of the citizens, in the context, not only of the implementation of the measures, but also of the health policies, relating to the coronavirus pandemic.

During the collection, storage and processing of data by the Public Administration bodies and in order to immediately detect and limit the suspected cases of coronavirus, in most cases references are made to personal data of individuals, as well as confidential information about their state of health. It concerns sensitive data, health data, which are highly protected in virtue of article number 9 of the General Data Protection Regulation (GDPR).

These are sensitive data, for health data, which are highly protected, according to Article 9 of the General Regulation on Data Protection (GDPR). The exceptions contained in the General Regulation regarding the processing of health data create a conflict between the public interest and the individual's right to privacy. However, in emergencies arising from cross-border threats to public health, such as the coronavirus pandemic, restrictive measures or the processing of health data to reduce the disease serve and promote the public interest by minimizing its right to privacy. After all, every person in a democracy should be governed by the fundamental principle of the protection of the public interest, as should public officials who by definition serve the public good and the common good.

However, the Public Administration exercises substantial control over the observance of the rules and principles of the General Regulation and the national legislation, in order to ensure that the processing of personal data and health data of citizens and employees carried out in accordance with legal procedures. The legal framework for personal data protection is flexible and allows for restrictive measures to be taken to deal with the pandemic, but also sufficient to protect sensitive data, provided that the necessary technical data protection measures are taken.

Keywords: personal data, health data, protection, Public Administration, processing, privacy, covid, pandemic, public interest.

Εισαγωγή

Η εξάπλωση του κορωνοϊού covid-19 έχει πάρει εξαιρετικά μεγάλες διαστάσεις διεθνώς και επηρεάζει τόσο την υγεία, όσο και τον τρόπο διαβίωσης των ανθρώπων. Οι κυβερνήσεις σε συνεργασία με τους φορείς δημόσιας υγείας έχουν επιβάλει μέτρα, στα πλαίσια του περιορισμού της διασποράς του ιού. Ο δημόσιος και ιδιωτικός τομέας, οι εταιρείες, αλλά και οι πολίτες, κατά το μεγαλύτερο ποσοστό τους έχουν ανταποκριθεί στα μέτρα και έχουν συμμορφωθεί με αυτά. Για τη διασφάλιση και προστασία της υγείας των πολιτών, τα κυβερνητικά όργανα θέτουν σε εφαρμογή συγκεκριμένους περιορισμούς, αλλά και μηχανισμούς παρακολούθησης και αναφοράς των δεδομένων υγείας των πολιτών. Αυτοί οι μηχανισμοί, συμπεριλαμβανομένων των εφαρμογών ανίχνευσης και ιχνηλάτησης των επαφών των πολιτών, των εγγραφών αλλά και της μετάδοσης προσωπικών πληροφοριών για την υγεία, τονίζουν την ιδιαίτερη σημασία της διαφύλαξης των προσωπικών δεδομένων, ειδικά των δεδομένων υγείας, αλλά και της ιδιωτικής ζωής, κατά την υγειονομική αυτή κρίση. Εν μέσω πανδημίας, οι κυβερνητικές αρχές και οι εταιρείες έπρεπε να εξισορροπήσουν δύο προτεραιότητες: τη διασφάλιση της προστασίας της δημόσιας υγείας και τη διαφύλαξη της ιδιωτικής ζωής. Άλλωστε, ορισμένα μέτρα, που στοχεύουν στον περιορισμό της εξάπλωσης του ιού και ενδεχομένως θα προστατεύσουν ανθρώπινες ζωές, θα μπορούσαν επίσης να έχουν σοβαρές επιπτώσεις στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Επιπλέον, προκειμένου να ληφθούν μέτρα για την προστασία της υγείας των πολιτών, αλλά και για να μελετηθεί η απόδοσή τους απαιτείται η συλλογή προσωπικών δεδομένων, γεγονός που πιθανόν προσβάλλει την ιδιωτικότητα και τα δικαιώματα του ατόμου. Οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι και οι αρμόδιοι για την επιβολή των μέτρων, ίσως βρεθούν σε δίλημμα. Για παράδειγμα, τα μέτρα για τον περιορισμό του κορωνοϊού, θα μπορούσαν πιθανόν να οδηγήσουν στον περιορισμό των κεκτημένων δικαιωμάτων και ελευθεριών των ανθρώπων, που επιδιώκεται να προστατευθούν. Η έρευνα της συγκεκριμένης εργασίας έχει βασιστεί στην πρόσφατη ευρωπαϊκή και ελληνική εμπειρία αυτού του διλήμματος, μεταξύ της προστασίας της δημόσιας υγείας και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, αλλά και του προσωπικού απορρήτου. Ωστόσο, τα γεγονότα και τα δεδομένα με τον κορωνοϊό εξελίσσονται ταχύτατα και η ανάλυσή τους αποτυπώνει την εμπειρία σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, στην ιστορία της πανδημίας.

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζεται συνοπτικά το ιστορικό του Γενικού Κανονισμού Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων, καθώς και κάποιες

ειδικότερες διατάξεις του, το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού, οι κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασης των κανόνων, αλλά και τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναπτύσσεται το θέμα της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων στον τομέα της ιατρικής, αναφορικά με τα δικαιώματα της ιδιωτικής ζωής, της εμπιστευτικότητας, καθώς και του ιατρικού απορρήτου. Εν συνεχεία, στο τρίτο κεφάλαιο μελετώνται οι πιθανές συνέπειες και επιπτώσεις της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στα κεκτημένα ανθρώπινα δικαιώματα, στο πλαίσιο της λήψης περιοριστικών μέτρων, κατά την περίοδο του πανδημικού φαινομένου, καθώς και ο σχεδιασμός της προστασίας των δεδομένων σε επίπεδο Ευρώπης. Στο τέταρτο κεφάλαιο πραγματεύεται τον τρόπο επεξεργασίας και προστασίας των δεδομένων υγείας σε εθνικό επίπεδο και τις ενέργειες της Δημόσιας Διοίκησης, προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία αυτών των δεδομένων, κατά την επεξεργασία τους από τους αρμόδιους φορείς. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζονται το ζήτημα της επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων των εργαζομένων στη Δημόσια Διοίκηση, η εφαρμογή της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και η λήψη των κατάλληλων τεχνικών μέτρων, κατά την επεξεργασία, προκειμένου να διαφυλαχθούν τα δικαιώματα των υπαλλήλων στην ιδιωτικότητα και την προστασία των δεδομένων τους.

Κεφάλαιο 1^ο: Το μείζον θέμα της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων

1.1 Το ιστορικό του Γενικού Κανονισμού προστασίας των προσωπικών δεδομένων

Με τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Γενικού Κανονισμού Προστασίας των Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα - GDPR (εφεξής «Γενικός Κανονισμός») το 2018 και τον «Κανονισμό για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες»¹ αυξήθηκε η ευαισθητοποίηση του δημόσιου τομέα, των ιδιωτικών εταιρειών και των ιδρυμάτων, απέναντι στο ζήτημα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Με τους νέους κανονισμούς επιβάλλονται αυστηρότεροι όροι για τη διαφύλαξη της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων του ατόμου θέτοντας νέα πρότυπα, όπως αυτό αποτυπώνεται στον Γενικό Κανονισμό, για τα «δικαιώματα και ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων», διεθνώς.² Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα εγκρίθηκε στις 14 Απριλίου 2016 και εφαρμόστηκε από τις 25 Μαΐου 2018. Πριν από την εφαρμογή του νέου κανονισμού περί απορρήτου, υπήρξαν ορισμένα σημαντικά ρυθμιστικά γεγονότα, που οδήγησαν τελικά στον GDPR.

Η ρύθμιση των ζητημάτων διαφύλαξης των προσωπικών δεδομένων ξεκίνησε με τη δημοσίευση των κατευθυντήριων γραμμών, σχετικά με την προστασία των δεδομένων από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Στις 23 Σεπτεμβρίου 1980, δημοσιεύτηκαν οκτώ αρχές, οι οποίες όριζαν τον τρόπο με τον οποίο θα έπρεπε να πραγματοποιείται η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Αυτές οι αρχές αναλυτικά ήταν: περιορισμός της συλλογής, ποιότητα δεδομένων, προδιαγραφές σκοπού, περιορισμός χρήσης, κατοχύρωση ασφάλειας, διαφάνεια, ατομική συμμετοχή και η αρχή της λογοδοσίας. Οι αρχές αυτές σχεδιάστηκαν, προκειμένου να προστατευθούν τα προσωπικά δεδομένα των πολιτών. Παρόλο που το σύνολο αυτών των αρχών εφαρμόζεται εδώ και πολλά έτη, εξακολουθεί να είναι επίκαιρο

---

¹ Πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 2017/0003 (COD) Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και την κατάργηση της οδηγίας 2002/58/EK (κανονισμός για την ιδιωτική ζωή και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες), Βρυξέλλες, 10.1.2017. Διαθέσιμο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL>

² Kylmänen A. General Data Protection Regulation - Requirement Analysis of Customer Personal Data: Case Study. Master's thesis, university. Tampere University of Technology. Degree programme in industrial and information management, 2019

και ικανό να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις και της σημερινής εποχής, ενώ πολλές ευρωπαϊκές χώρες θέσπισαν εθνικούς κανονισμούς για την προάσπιση της ιδιωτικής ζωής, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του ΟΟΣΑ.³

Ωστόσο, αυτές οι προδιαγραφές δεν ήταν απόλυτα δεσμευτικές με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μια ποικιλομορφία στους κανονισμούς των κρατών-μελών της Ένωσης, για τη διαφύλαξη των προσωπικών δεδομένων. Ως απάντηση σε αυτό το αδιέξοδο, η Ευρωπαϊκή Ένωση στις 24 Οκτωβρίου 1995 εφάρμοσε την «οδηγία 95/46/EK για την προστασία των δεδομένων», που σχεδιάστηκε με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ⁴ και θεσπίστηκε για να εναρμονίσει τους εθνικούς κανονισμούς, περί προστασίας προσωπικών δεδομένων στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η κύρια αλλαγή ήταν η ίδρυση Ανεξάρτητων Δημόσιων Αρχών (DPA), οι οποίες καθίστανται αρμόδιες και υπεύθυνες για την εφαρμογή της νέας οδηγίας, αλλά και τη θεμελίωση του δικαίου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, σε κάθε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.⁵ Στη χώρα μας η Ανεξάρτητη Αρχή για την Προστασία των Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα αποτελεί συνταγματικά κατοχυρωμένη Ανεξάρτητη Αρχή, ανήκει στην εκτελεστική εξουσία, συνιστά Διοικητική Αρχή και τελεί σε πλήρη ανεξαρτησία από κάθε πολιτική ή ιδιωτική εξουσία. Η δράση της Αρχής ελέγχεται κοινοβουλευτικά, ενώ οι διοικητικές πράξεις της υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο.⁶ Ιδρύθηκε το έτος 1997 με το άρθρο 15 του Ν.2472, ο οποίος τροποποιήθηκε από το Ν.3471/2006, ενώ με τη Συνταγματική Αναθεώρηση του έτους 2001 προστέθηκε στο πρώτο κεφάλαιο του ΣΤ' τμήματος του Συντάγματος, για την οργάνωση της διοίκησης, το νέο άρθρο (101Α) με το οποίο ορίζεται ο τρόπος συγκρότησης και λειτουργίας της ΑΠΔΠΧ.⁷

---

³ Pulkkinen T. Cloud outsourcing guidelines and data protection regulation in Europe : Context of online banking self-service channels. Master's thesis, polytechnic. Jyväskylä University of applied sciences. Degree programme in cyber security, 2019

⁴ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

⁵ Rahim F. A., Ismail Z., & Samy G. N. Information privacy concerns in electronic healthcare records: A systematic literature review. Research and Innovation in Information Systems (ICRIIS), 2019 International Conference On, 2019, pag. 504–509

⁶ Τζέμος Γ. Βασίλης, *Οργανωτικό Διοικητικό Δίκαιο. Διαγράμματα*, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2013, σελ. 117

⁷ Διαθέσιμο: <https://www.dpa.gr/>

Όμως, ούτε η ίδρυση των ανεξάρτητων αρχών αποτέλεσε τη λύση στο πρόβλημα, αφού η οδηγία άφηνε περιθώρια ερμηνείας, γεγονός που δε διευκόλυνε την εξομάλυνση αυτής της διαφορετικότητας και ποικιλομορφίας των εθνικών κανονισμών των κρατών-μελών. Παράλληλα, η εξέλιξη της τεχνολογίας και των ηλεκτρονικών μέσων επέφεραν μια ταχύτατη αλλαγή στο πεδίο των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Έτσι, προέκυψε στις 25 Ιανουαρίου 2012 ένας επικαιροποιημένος κανονισμός για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, ο Γενικός Κανονισμός. Μετά από τέσσερα χρόνια διαβουλεύσεων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε τον νέο κανονισμό στις 14 Απριλίου 2016 και έπειτα από τη μεταβατική περίοδο δύο ετών, εφαρμόστηκε ο GDPR στις 25 Μαΐου 2018.⁸

1.2 Η εφαρμογή του GDPR

Η βασική διαφορά μεταξύ του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων και της Οδηγίας 95/46/EK είναι ότι ο Κανονισμός έχει ισχύ νόμου σε όλα τα κράτη- μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν είναι απαραίτητο να μεταφερθεί και να ενσωματωθεί στα εθνικά δίκαια των κρατών-μελών, αφού είναι απευθείας δεσμευτικός. Ο Γενικός Κανονισμός για τη διαφύλαξη της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων επηρεάζει κυρίως τις κυβερνήσεις, αλλά και τις επιχειρήσεις, αφού υποχρεούνται να εφαρμόσουν συγκεκριμένες οργανωτικές και τεχνικές λειτουργίες, από τα πρώτα βήματα του σχεδιασμού επεξεργασίας των δεδομένων, έτσι ώστε να διασφαλίζονται το απόρρητο, αλλά και η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Με αυτό τον τρόπο προστατεύονται οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από πιθανές παραβιάσεις της ιδιωτικής τους ζωής και των δεδομένων τους. Επιπλέον, οι αρχές του Γενικού Κανονισμού δίνουν τις κατευθύνσεις για την επίλυση των θεμάτων επεξεργασίας και προστασίας δεδομένων. Ιδιαίτερα σημαντική βελτίωση είναι η αρχή της διαφάνειας, η οποία περιλαμβάνεται στο σύνολο των αρχών του νέου Κανονισμού και εφαρμόζεται κατά την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και ορίζει ότι τα δεδομένα αυτά είναι δυνατόν να *"υποβάλλονται σε νόμιμη, δίκαιη και διαφανή επεξεργασία, σε σχέση με το υποκείμενο των δεδομένων"* (άρθρο 5/α).

---

⁸ Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων. *Το ιστορικό του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων*. Διαθέσιμο: https://edps.europa.eu/data-protection/dataprotection/legislation/history-general-data-protection-regulation_en

Πριν αναφερθούν οι βασικές αλλαγές, που προέκυψαν, είναι απαραίτητο να διασαφηνιστούν οι ορισμοί, όπως αυτοί αποτυπώνονται στην επίσημη εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁹:

- *"Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα": οποιαδήποτε πληροφορία που αφορά ταυτοποιημένο, με τη χρήση προσωπικών στοιχείων και πληροφοριών (π.χ. ονοματεπώνυμο, αριθμό Δελτίου Ταυτότητας, διαβατηρίου ή άλλου εγγράφου) ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο («υποκείμενο των δεδομένων»). Ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο θεωρείται εκείνο που με τη χρήση αναγνωριστικών στοιχείων μπορεί να εξακριβωθεί, άμεσα ή έμμεσα η ταυτότητά του, κυρίως με αναφορές στοιχείων ταυτότητας, όπως όνομα, αριθμό ταυτοποίησης, δεδομένα θέσης, επιγραμμικό αναγνωριστικό κωδικό ή σε έναν ή περισσότερους παράγοντες που αφορούν ειδικά τη σωματική, φυσιολογική, γενετική, διανοητική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική ταυτότητα του εν λόγω φυσικού προσώπου.*

Από τα ανωτέρω προκύπτει, πως ο ορισμός των προσωπικών δεδομένων είναι ιδιαίτερα ευρύς και περιλαμβάνει οποιαδήποτε πληροφορία, μέσω της οποίας γίνεται αναφορά σε φυσικό πρόσωπο, η ταυτότητα του οποίου είναι γνωστή ή μπορεί να αποσαφηνιστεί άμεσα ή έμμεσα με τη χρήση συγκεκριμένων στοιχείων. Εν ολίγοις, δεδομένα τα οποία δεν μπορούν να ταυτοποιηθούν με φυσικό πρόσωπο ή να αποδοθούν άμεσα ή έμμεσα σε αυτό, δεν αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα¹⁰ και δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του Γενικού Κανονισμού.

Επιπλέον, ένα άτομο δεν θεωρείται ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο όταν απαιτείται αδικαιολόγητος χρόνος ή μεγάλο κόστος, προκειμένου να αναγνωρισθεί. (ΓΚΠΔ-αιτιολογικές σκέψεις 26, 30). Επομένως, μόνο οι ανώνυμες πληροφορίες και τα στοιχεία που δεν αφήνουν ηλεκτρονικά ίχνη και δεν ταυτοποιούνται με φυσικά πρόσωπα, δεν αποτελούν

---

⁹ Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 4. Διαθέσιμο: <http://www.europarl.europa.eu>

¹⁰ Βλαχόπουλος Σπυρίδων, *Διαφάνεια της κρατικής δράσης και προστασία προσωπικών δεδομένων*, εκδόσεις Σάκκουλα., Αθήνα, 2007,σελ. 53

δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως προκύπτει και από την απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υπόθεση Nowak.¹¹

- *«δεδομένα που αφορούν την υγεία»:* δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία σχετίζονται με τη σωματική ή ψυχική υγεία ενός φυσικού προσώπου, περιλαμβανομένης της παροχής υπηρεσιών υγειονομικής φροντίδας και τα οποία αποκαλύπτουν πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της υγείας του. Για την κατανόηση του ορισμού των δεδομένων υγείας είναι σκόπιμο να αναφερθεί ο ορισμός της «υγείας». Ως υγεία θεωρείται η πλήρης ψυχική, σωματική και κοινωνική ευεξία και όχι η ανυπαρξία νόσου ή οποιασδήποτε άλλης αδυναμίας.¹² Σε σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης αναφέρονται ως δεδομένα υγείας όλες οι πληροφορίες που είναι σχετικές ή συνδέονται στενά με την υγεία ενός ατόμου, ακόμη και οι γενετικές πληροφορίες,¹³ ανεξάρτητα από το αν προέρχονται από γιατρό ή άλλο επαγγελματία του τομέα υγείας και αφορούν παρελθούσες, τρέχουσες ή μελλοντικές καταστάσεις της υγείας του ατόμου(ΓΚΠΔ-αιτιολογική σκέψη 35). Δηλαδή, πληροφορίες που αναφέρονται σε διαγνώσεις νοσημάτων, σε θεραπευτικές και φαρμακευτικές αγωγές που ακολουθούνται ή θα ακολουθηθούν στο μέλλον, ακόμη και πληροφορίες για τη λήψη εξαρτησιογόνων ουσιών θεωρούνται δεδομένα υγείας.¹⁴
- Ως *«επεξεργασία»* νοείται κάθε πράξη ή σύνολο πράξεων που πραγματοποιείται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή σε σύνολα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, με αυτοματοποιημένα ή όχι μέσα, όπως η συλλογή, η καταγραφή, η οργάνωση, η διάρθρωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η μεταβολή, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η κοινολόγηση με διαβίβαση, η διάδοση ή η διάθεση, η ευθυγράμμιση ή ο συνδυασμός, ο περιορισμός, η διαγραφή ή η καταστροφή. Όπως προκύπτει από τον παραπάνω ορισμό του ΓΚΠΔ, ο όρος «επεξεργασία» περιλαμβάνει οποιαδήποτε εργασία ή σειρά εργασιών, οι οποίες πραγματοποιούνται σε προσωπικά δεδομένα με ή χωρίς τη χρήση

¹¹ Απόφαση του Δικαστηρίου της 20ης Δεκεμβρίου 2017. Υπόθεση Nowak(C-434/16, ECLI:EU:C:2017:994). Διαθέσιμο: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?>

¹² Διαθέσιμο: <http://www.who.int/about/mission/en/>

¹³ Council of Europe, Committee of Ministers, Recommendation No. R (97) 5 on the Protection of Medical Data (Feb. 13, 1997). Διαθέσιμο: <http://hrlibrary.umn.edu/instreet/coerecr97-5.html>

¹⁴ Ιγγλεζάκης Ιωάννης, *Ενείσθητα Προσωπικά Δεδομένα*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2004, σελ. 209

αυτοματοποιημένων μεθόδων και μέσων. Η επεξεργασία αποτελείται από συγκεκριμένο κύκλο εργασιών που αρχίζει με τη συλλογή και την καταγραφή των δεδομένων και ενδεικτικά περιλαμβάνει την αποθήκευση, την τροποποίησή τους, τη διαβίβαση, τη συσχέτιση, ακόμη και τη διαγραφή τους. Από τις αιτιολογικές σκέψεις 39,40,45 και 49 του προοιμίου του ΓΚΠΔ, καθώς και από δικαστικές αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκύπτουν οι προϋποθέσεις και οι σκοποί για τους οποίους η επεξεργασία δεδομένων καθίσταται νόμιμη ή όχι.¹⁵

- *«υπεύθυνος επεξεργασίας»:* το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας ο οποίος, μόνος ή από κοινού με άλλους, καθορίζει τους σκοπούς και τα μέσα της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Όταν οι σκοποί και τα μέσα της εν λόγω επεξεργασίας καθορίζονται από το δίκαιο της Ένωσης ή των κρατών μελών, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια για τον διορισμό του μπορούν να προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης ή των κρατών μελών. Από τα προαναφερόμενα φαίνεται πως ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι ο αρμόδιος για να ορίζει τους σκοπούς για τους οποίους πραγματοποιείται οποιαδήποτε επεξεργασία, καθώς και τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν για να ολοκληρωθεί, γεγονός που προκύπτει και από τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις υποθέσεις Holstein κατά Wirtschaftsakademie Schleswig και Fashion ID GmbH & Co.KG κατά Verbraucherzentrale NRW eV.¹⁶ Επιπλέον, οι ενέργειες του «υπεύθυνου επεξεργασίας» περιορίζονται από συγκεκριμένες δεσμεύσεις, αλλά και απαιτούμενα τεχνικά μέτρα του ΓΚΠΔ, προκειμένου να διασφαλιστεί η σύννομη επεξεργασία των δεδομένων.¹⁷ Ακόμη, ο «υπεύθυνος επεξεργασίας» των προσωπικών δεδομένων θα πρέπει να προβαίνει σε εκτίμηση των κινδύνων ή των αντικτύπων που μπορεί να προκύψουν κατά

---

¹⁵ Απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2003 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Lindqvist (C-101/01, EU:C:2003:596) και Απόφαση της 13ης Μαΐου 2014 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Google Spain και Google (C-131/12, EU:C:2014:317 και Απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2019, Buidvids (C-345/17, EU:C:2019:122). Διαθέσιμο: <https://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=el>

¹⁶ Απόφαση της 29ης Ιουλίου 2019, Fashion ID GmbH & Co.KG (C-40/17, EU:C:2019:629) και Απόφαση της 5ης Ιουνίου 2018 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein (C-210/16, ECLI:EU:C:2018:388). Διαθέσιμο: <https://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=el>

¹⁷ ΓΚΠΔ-αιτιολογικές σκέψεις 57,59,60,64 και 89

την επεξεργασία, αλλά και να βελτιώνει τα χαρακτηριστικά ασφάλειας της επεξεργασίας.¹⁸

- *«ψευδωνυμοποίηση»*: η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τρόπο ώστε τα δεδομένα να μην μπορούν πλέον να αποδοθούν σε συγκεκριμένο υποκείμενο των δεδομένων χωρίς τη χρήση συμπληρωματικών πληροφοριών, εφόσον οι εν λόγω συμπληρωματικές πληροφορίες διατηρούνται χωριστά και υπόκεινται σε τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν μπορούν να αποδοθούν σε ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο.

Όπως προκύπτει από τον ορισμό του ΓΚΠΔ, η ψευδωνυμοποίηση αποτελεί τεχνικό μέτρο ή τεχνική επεξεργασίας, κατά την οποία η ταυτότητα του υποκειμένου των δεδομένων αντικαθίσταται με τέτοιο τρόπο, ώστε στη συνέχεια να απαιτούνται επιπλέον πληροφορίες για την αναγνώρισή του. Ωστόσο, τα δεδομένα που υπόκεινται σε ψευδωνυμοποίηση αποτελούν πληροφορίες που σχετίζονται με ταυτοποιήσιμο πρόσωπο και εμπίπτουν στις διατάξεις, αλλά και στους περιορισμούς του Γενικού Κανονισμού. Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 78 του ΓΚΠΔ, αυτή η τεχνική συνιστά ένα οργανωτικό μέτρο, το οποίο ανταποκρίνεται στην προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των φυσικών προσώπων και θα πρέπει να λαμβάνεται από το σχεδιασμό της επεξεργασίας των δεδομένων.

Αξίζει να αναφερθεί, πως στα άρθρα 25 και 89 του Γενικού Κανονισμού προβλέπεται, ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας, κατά τον καθορισμό των μέσων επεξεργασίας, αλλά και κατά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων οφείλει να εφαρμόζει τεχνικά μέτρα, όπως η ψευδωνυμοποίηση, έτσι ώστε να εφαρμόζεται η βασική αρχή προστασίας των δεδομένων, αυτή της ελαχιστοποίησης.¹⁹

---

¹⁸ ΓΚΠΔ-αιτιολογικές σκέψεις 90,91

¹⁹ «Αρχή της ελαχιστοποίησης: Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα είναι κατάλληλα, συναφή και περιορίζονται στο αναγκαίο για τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία». Διαθέσιμο: <https://www.dataprotection.gov.cy/dataprotection/dataprotection.nsf/All/762DC741383135AEC22582480036C631?>

1.3 Το Πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού GDPR

1.3.1. Εδαφικό πεδίο εφαρμογής

«Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων εγκατάστασης υπευθύνου επεξεργασίας ή εκτελούντος την επεξεργασία στην Ένωση, ανεξάρτητα από το αν η επεξεργασία πραγματοποιείται στην Ένωση ή όχι» (άρθρο 3). Συγκριτικά με την προγενέστερη οδηγία, ο Γενικός Κανονισμός επηρεάζει όχι μόνο την έννομη τάξη των ενταγμένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση κρατών, αλλά και τους οργανισμούς ανά τον κόσμο, όταν αυτοί παρέχουν υπηρεσίες ή προσφέρουν προϊόντα στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όταν ένας οργανισμός δεν είναι εγκατεστημένος στην Ε.Ε., αλλά συναλλάσσεται ή συνεργάζεται με τους πολίτες της επιβάλλεται να διορίσει εκπρόσωπο της εταιρείας του, εντός της γεωγραφικής επικράτειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 27 του ΓΚΠΔ).

Ωστόσο, προκύπτει το ερώτημα για το πότε θεωρείται ένας υπεύθυνος επεξεργασίας εγκατεστημένος στην Ένωση, έτσι ώστε να δεσμεύεται από τον Γενικό Κανονισμό. Στο προοίμιο του Γενικού Κανονισμού αναφέρεται ότι για την εγκατάσταση του υπευθύνου επεξεργασίας στην Ένωση απαιτείται *«η ουσιαστική και πραγματική άσκηση δραστηριότητας μέσω σταθερών ρυθμίσεων. Από αυτή την άποψη, ο νομικός τύπος των ρυθμίσεων αυτών, είτε πρόκειται για παράρτημα είτε για θυγατρική με νομική προσωπικότητα, δεν είναι καθοριστικής σημασίας»*.²⁰ Επιπρόσθετα, στην υπόθεση Weltimmo, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έκρινε πως η εγκατάσταση θα πρέπει να ερμηνεύεται με ευέλικτο τρόπο και να κρίνεται ανάλογα με την ιδιαιτερότητα της κάθε περίπτωσης. Ακόμη, αναγνώρισε πως για να εκτιμηθεί το αν μία επιχείρηση διαθέτει εγκατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θα πρέπει να συνεκτιμώνται η σταθερότητα της εγκατάστασης, ο χαρακτήρας των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, εντός της Ένωσης, αλλά και λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικές δραστηριότητες και οι παροχές υπηρεσιών, κυρίως για εταιρείες που παρέχουν τις υπηρεσίες τους διαδικτυακά. Επίσης, το ΔΕΕ αποφάνθηκε πως αρκεί η παρουσία ενός και μόνου εκπροσώπου για να

---

²⁰ Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27^{ης} Απριλίου 2016. Αιτιολογική σκέψη 22. Διαθέσιμο: <http://www.europarl.europa.eu>

θεωρηθεί μόνιμη η εγκατάσταση, εφόσον όμως οι ενέργειές του, με τη χρήση απαραίτητων μέσων για την παροχή υπηρεσιών παρουσιάζουν μονιμότητα²¹

Ένα άλλο ζήτημα που προκύπτει από τα ανωτέρω είναι το πότε η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων θεωρείται ενταγμένη στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων μιας εγκατάστασης. Είναι βέβαιο πως όταν η επεξεργασία των δεδομένων γίνεται μέσα στην εγκατάσταση εφαρμόζεται πλήρως ο Γενικός Κανονισμός. Όπως προκύπτει όμως από την απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση Google Spain (ΔΕΕ C-131/12, Google Spain), ακόμη και αν η επεξεργασία δεν πραγματοποιείται εντός της Ένωσης έχει πλήρη εφαρμογή ο ΓΚΠΔ, όταν υπάρχει σχέση και κυρίως οικονομική μεταξύ της επεξεργασίας εκτός Ένωσης και των δραστηριοτήτων της εγκατάστασης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.²²

1.3.2. Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής

Το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής του Γενικού Κανονισμού δεν διαφοροποιείται σημαντικά από αυτό της οδηγίας 95/46/EK για την προστασία των δεδομένων. Κατ' αρχάς ο ΓΚΠΔ είναι τεχνολογικά ουδέτερος, αφού έχει πλήρη εφαρμογή στην εξολοκλήρου ή μερικώς αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ιδιαίτερα στη σημερινή εποχή, όπου τα προσωπικά δεδομένα τυγχάνουν επεξεργασίας σε πρωτοφανή κλίμακα, προκειμένου να ολοκληρωθούν δραστηριότητες ή ενέργειες των δημόσιων φορέων και των ιδιωτικών επιχειρήσεων, μόνο με την τήρηση των κανόνων του Γενικού Κανονισμού θα αποφευχθεί η καταστρατήγηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου. Ακόμη και στο παρελθόν, όπου η χρήση του διαδικτύου δεν ήταν ευρέως διαδεδομένη και δεν υπήρχε αυτή η ανεξέλεγκτη χρήση των τεχνολογιών και των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι δυνατότητες επεξεργασίας που πρόσφεραν οι πρώτοι ηλεκτρονικοί υπολογιστές δημιουργούσαν σοβαρές απειλές στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Συνεπώς, ο όρος «αυτοματοποιημένη διαδικασία επεξεργασίας» θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μια ευρεία έννοια για να περιλαμβάνει

---

²¹ Απόφαση του ΔΕΕ (τρίτο τμήμα) της 1ης Οκτωβρίου 2015. Weltimmo s.r.o. κατά Nemzeti Adatvédelmi és Információs Szabadság Hatóság, (C-230/14).

Διαθέσιμο: <https://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=el>

²² Απόφαση του ΔΕΕ (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain (C-131/12).

Διαθέσιμο: <https://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=el>

κάθε δυνατή τεχνολογία ή συσκευή επεξεργασίας. (ΓΚΠΔ, αιτιολογική σκέψη 49, άρθρο 2)

Επιπλέον, προκειμένου να αποφευχθεί κάθε κίνδυνος παραβίασης της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, ο νομοθέτης έχει προβλέψει την εφαρμογή του Γενικού Κανονισμού και στη μη αυτοματοποιημένη, στη δια χειρός δηλαδή επεξεργασία δεδομένων, όταν αυτά αρχειοθετούνται ή συμπεριλαμβάνονται σε ορισμένα συστήματα αρχειοθέτησης.²³ Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην απόφαση *Jehovan todistajat* διευκρίνισε την έννοια του αρχείου και της αρχειοθέτησης και επισήμανε ότι τα σύνολα δεδομένων που συλλέγονται και διαρθρώνονται με συγκεκριμένα κριτήρια, τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα εύρεσης των δεδομένων για χρήση στο μέλλον, εμπίπτουν στις διατάξεις του Γενικού Κανονισμού.²⁴

Τέλος, αξίζει να αναφερθούν και οι περιπτώσεις στις οποίες δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του Γενικού Κανονισμού, όπως αυτές αποτυπώνονται στο άρθρο 2 του ΓΚΠΔ:

- Στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, όπου εφαρμόζεται ο Κανονισμός 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, προκειμένου να προστατευθούν τα φυσικά πρόσωπα, κατά την επεξεργασία των δεδομένων τους.²⁵
- Σε δραστηριότητες που δεν εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής του Δικαίου της Ένωσης, όπως είναι οι δραστηριότητες για την εθνική άμυνα και ασφάλεια.
- Όταν τα κράτη-μέλη προβαίνουν σε δραστηριότητες που αφορούν εσωτερικές πολιτικές για τα σύνορά τους, αλλά και μεταναστευτικές πολιτικές, οι οποίες εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής του κεφαλαίου 2,

---

²³ Ως αρχειοθέτηση ορίζεται στον ΓΚΠΔ κάθε διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία είναι προσβάσιμα με γνώμονα συγκεκριμένα κριτήρια, είτε το σύνολο αυτό είναι συγκεντρωμένο, είτε αποκεντρωμένο, είτε καταναμημένο σε λειτουργική ή γεωγραφική βάση

²⁴ Απόφαση του ΔΕΕ (τμήμα μείζονος συνθέσεως), της 10ης Ιουλίου 2018, *Jehovan todistajat* (C-25/17). Διαθέσιμο: <https://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=el>

²⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 και της απόφασης αριθ. 1247/2002/ΕΚ. Διαθέσιμο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri>

του τίτλου V της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.²⁶

- Στην επεξεργασία δεδομένων από τις αρμόδιες αρχές για την πρόληψη κινδύνων και τη διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας, καθώς και για τη διερεύνηση και τη δίωξη αδικημάτων ή την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων.
- Όταν φυσικά πρόσωπα επεξεργάζονται προσωπικά δεδομένα, αλλά μόνο στο πλαίσιο των προσωπικών και οικιακών δραστηριοτήτων τους, χωρίς αυτή η επεξεργασία να συνδέεται με εμπορική ή επαγγελματική δραστηριότητα. Στην αιτιολογική σκέψη 18, του προοιμίου του ΓΚΠΔ αναφέρεται ότι στις προσωπικές και οικιακές δραστηριότητες περιλαμβάνεται και η κοινωνική δικτύωση, ενώ διευκρινίζεται ότι ο Γενικός Κανονισμός έχει εφαρμογή και στους υπεύθυνους επεξεργασίας ή στους εκτελούντες την επεξεργασία, όταν αυτοί παρέχουν τα μέσα για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων σε διαδικτυακές δραστηριότητες. Ωστόσο, η κοινοποίηση στο διαδίκτυο προσωπικών δεδομένων, από τα φυσικά πρόσωπα έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις και το Δικαστήριο της Ένωσης στην υπόθεση Lindqvist έχει επισημάνει, πως η ανάρτηση προσωπικών δεδομένων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δεν είναι δυνατόν να χαρακτηρίζεται ως προσωπική ή οικιακή δραστηριότητα, όταν στα αναρτημένα προσωπικά δεδομένα μπορεί να έχει πρόσβαση ένας άοριστος αριθμός ατόμων, ακόμη και αν οι αναρτήσεις δεν σχετίζονται με την επαγγελματική ή εμπορική δραστηριότητα των φυσικών προσώπων που τις πραγματοποιούν.²⁷

---

²⁶ Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση - Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. 2012/C 326/01. Διαθέσιμο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012E/TXT>

²⁷ Απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Νοεμβρίου 2003, Lindqvist(C- 101/01). Διαθέσιμο: <https://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=el>

1.4 Κυρώσεις λόγω της παραβίασης του ΓΚΠΔ

Σύμφωνα με το Γενικό Κανονισμό, κάθε ενταγμένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση κράτος οφείλει να ιδρύσει τη δική του Εποπτική Αρχή. Όταν ένας δημόσιος ή ιδιωτικός οργανισμός δεν συνειρίζεται με τις αρχές του Γενικού Κανονισμού, η Εποπτική Αρχή του κάθε κράτους είναι αρμόδια, ανάλογα με την κάθε μεμονωμένη περίπτωση παραβίασης να επιβάλλει περιοριστικά μέτρα ή διοικητικό πρόστιμο,²⁸ λαμβάνοντας πάντα υπόψη διάφορες παραμέτρους. Τα πρόστιμα διακρίνονται σε δύο κατηγορίες, ανάλογα με την παραβίαση, αλλά και με το ύψος της χρηματικής ποινής. «*Το χαμηλό πρόστιμο ανέρχεται κατ' ανώτατο όριο σε 10.000.000€ ή έως το 2% του παγκόσμιου ετήσιου κύκλου εργασιών της προηγούμενης χρήσης ή όποιο από τα δύο είναι μεγαλύτερο. Ενώ, το υψηλό πρόστιμο ανέρχεται κατ' ανώτατο όριο σε 20.000.000€, ή έως 4% του παγκόσμιου ετήσιου κύκλου εργασιών του προηγούμενου οικονομικού έτους ή όποιο από τα δύο είναι μεγαλύτερο*».²⁹

Πρόσφατο παράδειγμα επιβολής προστίμου αποτελεί η απόφαση της ελληνικής Αρχής Προστασίας Δεδομένων, με την οποία επιβλήθηκε πρόστιμο,³⁰ ύψους δύο χιλιάδων (2.000,00) ευρώ σε ιδιωτική επιχείρηση Λογιστικών και Φοροτεχνικών Υπηρεσιών για παράνομη βιντεοεπιτήρηση του χώρου εργασίας των υπαλλήλων της. Κατά τη διάρκεια ελέγχου της υπόθεσης εξακριβώθηκε, ότι η βιντεοσκόπηση δεν πραγματοποιούνταν, μόνο σε χώρους, όπου ήταν αναγκαίο για την προστασία των εργαζομένων και του εξοπλισμού, αλλά οι λήψεις περιλάμβαναν και εικόνες από τους χώρους των γραφείων, ενώ επίσης διαπιστώθηκε ότι ήταν δυνατή και η εξ αποστάσεως παρακολούθηση, μέσω εφαρμογών σε κινητά τηλέφωνα, σε πραγματικό χρόνο.³¹

---

²⁸ Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Απριλίου 2016, άρθρο 58, θ'. Διαθέσιμο: <http://www.europarl.europa.eu>

²⁹ Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27^{ης} Απριλίου 2016. Άρθρο 83, παράγραφοι 2 και 5. Διαθέσιμο: <http://www.europarl.europa.eu>

³⁰ Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 παρ. 1 γ' και 6 παρ. 1 στ' του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679

³¹ Απόφαση 12/07 Απριλίου 2021, με εφαρμογή των διατάξεων: Άρθρο 5.1.γ' : Αρχή της ελαχιστοποίησης των δεδομένων και Άρθρο 6.1.στ': Νομική βάση υπέρτερου έννομου συμφέροντος. Διαθέσιμο: <https://www.dpa.gr/index.php/el/enimerwtiko/prakseisArxis>

1.5 Τα δικαιώματα των υποκειμένων

Ο Γενικός Κανονισμός, καθώς και η ισχύουσα νομοθεσία έχουν συσταθεί για να παρέχουν ασφάλεια και νομική προστασία στους πολίτες, όσον αφορά τη διαφύλαξη των προσωπικών δεδομένων τους και την επεξεργασία αυτών με δίκαιες και νόμιμες προϋποθέσεις. Η «διαφύλαξη» των προσωπικών δεδομένων αναφέρεται σε όλα τα νομοθετήματα διεθνώς, ως έννομο αγαθό, αλλά όχι με απολυτότητα. Σε όλα τα κείμενα διατυπώνεται με σαφήνεια, ότι δεν είναι σύννομη και επιτρεπτή η επεξεργασία των δεδομένων, χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων. Εντούτοις, αυτός ο κανόνας συνοδεύεται από εξαιρέσεις, προκειμένου να γίνει κατανοητό, ότι στόχος του έννομου δικαιώματος «προστασία των δεδομένων» δεν θα πρέπει να είναι η πλήρης απαγόρευση της επεξεργασίας τους, αλλά η επεξεργασία αυτή να πραγματοποιείται υπό συγκεκριμένες νόμιμες προϋποθέσεις.³² Όπως υπογράμμισε το 2010 το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις Volker und Markus Schecke GbR και Hartmut Eifert κατά Land Hessen, το δικαίωμα προστασίας των προσωπικών δεδομένων δεν αποτελεί απόλυτο δικαίωμα, αλλά πρέπει να συνυπολογίζεται και η λειτουργία του στην κοινωνία, καθώς σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 2, του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. η επεξεργασία των προσωπικών, απόρρητων στοιχείων επιτρέπεται, όταν υφίστανται ορισμένες προϋποθέσεις.³³

Οι παραπάνω διαπιστώσεις αναφέρονται στο κεφάλαιο III του Γενικού Κανονισμού, το οποίο χωρίζεται σε πέντε ενότητες. Η πρώτη ενότητα αναφέρει ότι οι φορείς-υπεύθυνοι επεξεργασίας πρέπει να παρέχουν, στο υποκείμενο των δεδομένων πληροφορίες για την επεξεργασία των δεδομένων του, σε μια ξεκάθαρη, καταληπτή και εύκολα προσβάσιμη μορφή. Είναι υποχρεωτικό να χρησιμοποιούν ευνόητη και απλή γλώσσα για να ζητούν τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, όταν πρόκειται για την επεξεργασία των δεδομένων του (άρθρο 12). Η ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων είναι ιδιαίτερης σημασίας και αξίας, όπως σημειώνεται και στην απόφαση

---

³²Βλαχόπουλος Σπυρίδων, *Διαφάνεια της κρατικής δράσης και προστασία προσωπικών δεδομένων*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, 2007,σελ. 56

³³Απόφαση του ΔΕΕ(τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 9ης Νοεμβρίου 2010. Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-92/09 και C-93/09. Διαθέσιμο: <https://eur-lex.europa.eu > legal-content > TXT />

39/2021 της Αρχής Προστασίας Δεδομένων³⁴, διότι μέσω αυτής το υποκείμενο εκτιμά τους κινδύνους και τα οφέλη της επεξεργασίας των δεδομένων του,³⁵ ενώ αποτελεί και προϋπόθεση για την άσκηση των υπόλοιπων δικαιωμάτων που αναφέρονται στο ΓΚΠΔ, αλλά και προκειμένου να δώσει το υποκείμενο τη συγκατάθεσή του για την επεξεργασία των δεδομένων του.³⁶ Δεύτερον, κατόπιν αιτήματος, ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι δεσμευμένος να παρέχει πληροφορίες, σχετικά με τα δεδομένα που επεξεργάζεται στο υποκείμενο των δεδομένων εντός τριάντα ημερών, με παράταση τριών μηνών (άρθρο 13). Όμως, στον ΓΚΠΔ προβλέπονται και εξαιρέσεις(άρθρο 14, παρ.5), κατά τις οποίες ο υπεύθυνος επεξεργασίας απαλλάσσεται από την υποχρέωση ενημέρωσης του υποκειμένου, τηρώντας πάντα τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων, των ελευθεριών και των νόμιμων συμφερόντων του υποκειμένου. Αυτό ισχύει στην περίπτωση που το υποκείμενο έχει ήδη τις πληροφορίες ή όταν η παροχή πληροφοριών είναι αδύνατη ή χρειάζεται δυσανάλογη προσπάθεια, ειδικά όταν η επεξεργασία πραγματοποιείται για σκοπούς δημοσίου συμφέροντος ή επιστημονικής έρευνας. Πρέπει να σημειωθεί ωστόσο, πως οι ανωτέρω εξαιρέσεις «αποδυναμώνουν» κατά κάποιο τρόπο το δικαίωμα του υποκειμένου για ενημέρωση.³⁷ Τρίτον, το υποκείμενο των δεδομένων δικαιούται να ξεχαστεί και να περάσει στη λήθη. Μετά από αίτημα του υποκειμένου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι υποχρεωμένος να διαγράψει δεδομένα, που αφορούν το υποκείμενο των δεδομένων (άρθρο 17). Όπως αναφέρεται στην απόφαση 37/2021 της Αρχής Προστασίας Δεδομένων³⁸, αλλά στην αιτιολογική σκέψη 65 του ΓΚΠΔ κάθε άτομο έχει το έννομο δικαίωμα να αιτηθεί την αφαίρεση των δεδομένων ή στοιχείων που το αφορούν, από συνδέσμους κοινής χρήσης και για τα οποία παρείχε συγκατάθεση σε κάποια άλλη στιγμή της ζωής του. Επίσης, ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει την υποχρέωση, κατόπιν αιτήματος να αποστείλει τα δεδομένα σε κάποιον άλλον υπεύθυνο για την επεξεργασία τους, δικαίωμα φορητότητας. (άρθρο 20).

---

³⁴ Απόφαση 39/2021 της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, με την οποία επιβάλλεται πρόστιμο σε επιχείρηση συγκοινωνιών, λόγω του ότι δεν ικανοποίησε το δικαίωμα του υποκειμένου για ενημέρωση και πρόσβαση στα δεδομένα του. Διαθέσιμο: <https://www.dpa.gr/>

³⁵ Μήτρου Λίλιαν. *Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (νέο δίκαιο – νέες υποχρεώσεις – νέα δικαιώματα)*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2017,σελ. 124

³⁶ Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φερενίκη. *Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ. Εισαγωγή και Προστασία Δικαιωμάτων*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017, σελ. 58-59

³⁷ Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φερενίκη. *Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ. Εισαγωγή και Προστασία Δικαιωμάτων*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017, σελ. 68

³⁸ Απόφαση 37/2021 της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, με την οποία επιβάλλεται σε εταιρεία παροχής υπηρεσιών αναζήτησης και προβολής ιατρών γιατί δεν ικανοποίησε το δικαίωμα της διαγραφής του υποκειμένου των δεδομένων. Διαθέσιμο: <https://www.dpa.gr/>

Τα ανωτέρω δικαιώματα στη φορητότητα και στη διαγραφή, τη λήθη αποσκοπούν στην ενίσχυση του ελέγχου, που έχουν τα πρόσωπα στην επεξεργασία των δεδομένων τους και εξασφαλίζουν, ότι θα έχουν έναν ενεργό ρόλο σε αυτό. Όπως το έθεσαν ορισμένοι συγγραφείς, η φορητότητα των δεδομένων είναι το δικαίωμα «λήψης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και αποχώρησης». Επιπλέον, το δικαίωμα στη διαγραφή, στη λήθη συνδέεται άμεσα με το δικαίωμα της ελεύθερης αναπτύξεως της προσωπικότητας του ατόμου, αλλά και την προστασία των προσωπικών δεδομένων (Σ. άρθρο 5 και άρθρο 2, παρ.1) και του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού του ατόμου. Αποτελεί δικαίωμα κάθε ανθρώπου να προτιμά να μην εκτίθεται εκ νέου, για προηγούμενες, δυσάρεστες καταστάσεις.³⁹

Τέταρτον, το υποκείμενο των δεδομένων δύναται να αντιταχθεί, δηλαδή να αποσύρει τη συγκατάθεσή του για την επεξεργασία δεδομένων που αφορούν το πρόσωπό του, αλλά δεν μπορεί να αντιταχθεί στην επεξεργασία δεδομένων τρίτων προσώπων, παρά μόνο αν πρόκειται για γενετικά δεδομένα.⁴⁰ Σε αυτή την περίπτωση άσκησης του δικαιώματος της εναντίωσης, η επεξεργασία μπορεί να συνεχιστεί μόνο όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας αποδείξει πως η επεξεργασία πραγματοποιείται για συγκεκριμένους λόγους, οι οποίοι υπερσχύουν των δικαιωμάτων του υποκειμένου, όπως για λόγους δημοσίου συμφέροντος.(άρθρο 21)⁴¹. Η τελευταία ενότητα εξηγεί τον περιορισμό από τον σχεδιασμό. Θα πρέπει δηλαδή, να λαμβάνεται υπόψη από τα πρώτα στάδια του σχεδιασμού των δράσεων για την επίτευξη ενός σκοπού «ο περιορισμός» των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του υποκειμένου των δεδομένων, όταν αυτός ο σκοπός ή στόχος αφορά καταστάσεις δημοσίου συμφέροντος, όπως είναι η διαφύλαξη της δημόσιας υγείας. Αυτός ο περιορισμός θα πρέπει να είναι σύννομος και να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες των ατόμων. Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας νομιμοποιούνται να επεξεργάζονται μόνο τα δεδομένα, που είναι απαραίτητα για το πλάνο εργασίας τους ή την επιχείρησή τους. Ακόμη, υπάρχουν και ορισμένοι περιορισμοί

---

³⁹ Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φερενίκη, *Η εξέλιξη του δικαιώματος στη λήθη (περί λήθης της λήθης)*, στο Μελέτες-Απόψεις, ΕφημΔΔ - 6/2016, σελ. 76-77

⁴⁰ Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φερενίκη. *Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ. Εισαγωγή και Προστασία Δικαιωμάτων*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017, σελ. 102

⁴¹ Απόφαση 44/2021 της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, με την οποία επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο σε εταιρεία οπτικοακουστικών έργων, για παραβίαση του δικαιώματος της εναντίωσης. Διαθέσιμο: <https://www.dpa.gr/>

των προηγούμενων άρθρων, για παράδειγμα τα ζητήματα εθνικής άμυνας και δημόσιας ασφάλειας (άρθρο 23).⁴²

1.6 Η τροποποίηση του νομικού πλαισίου για την προστασία των δεδομένων από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Η συνεχής τεχνολογική εξέλιξη έχει φέρει νέες προκλήσεις στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, ενώ το ποσοστό της ανταλλαγής και συλλογής δεδομένων έχει αυξηθεί τρομακτικά. Η τεχνολογία δίνει τη δυνατότητα στις ιδιωτικές εταιρείες, αλλά και στις δημόσιες αρχές να χρησιμοποιούν προσωπικά δεδομένα πολιτών σε πρωτοφανή ποσοστά, προκειμένου να συνεχίσουν τις εργασίες ή τις δραστηριότητές τους. Τα άτομα καθιστούν όλο και περισσότερο τις προσωπικές πληροφορίες διαθέσιμες στο κοινό, διεθνώς. Η τεχνολογία έχει μεταβάλλει την προσωπική, αλλά και την κοινωνική ζωή των ανθρώπων. Το 2012, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για βασική μεταρρύθμιση του νομικού πλαισίου της Ε.Ε., η οποία οδήγησε στο σχέδιο του νέου ευρωπαϊκού κανονισμού για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Όπως έχει προαναφερθεί, ο κανονισμός αυτός αποσκοπεί στην ενίσχυση της προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων και στη διαχείριση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης και των νέων εξελιγμένων ηλεκτρονικών τεχνολογιών. Με την εφαρμογή των αρχών του Γενικού Κανονισμού αντιμετωπίζονται αυτές οι προκλήσεις, ρυθμίζονται θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, αλλά παράλληλα διατηρείται η ουδετερότητα του νομικού πλαισίου.⁴³

Όταν ο νέος Γενικός Κανονισμός τέθηκε σε ισχύ, γεγονός που συνέβη μετά την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατέστη το νέο γενικό νομικό πλαίσιο προστασίας δεδομένων όλων των κρατών-μελών της ΕΕ, καταργώντας την απόφαση της οδηγίας 95/46/ΕΚ. Η πορεία προς τη μεταρρύθμιση αυτή βασίστηκε σε διάφορα έγγραφα με απόψεις διαφορετικών οργάνων και οργανώσεων, ορισμένα από τα οποία περιλάμβαναν προτάσεις για καινοτόμους μηχανισμούς στην προστασία των δεδομένων

---

⁴²Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27^{ης} Απριλίου 2016. Άρθρα 12, 13, 17, 20, 21 και 23

⁴³ Pulkkinen T. Cloud outsourcing guidelines and data protection regulation in Europe : Context of online banking self-service channels. Master's thesis, polytechnic. Jyväskylä University of applied sciences. Degree programme in cyber security, 2019

προσωπικού χαρακτήρα, από τις προκλήσεις που υφίστανται, επί του παρόντος⁴⁴. Εξάλλου, τα αποτελέσματα της έρευνας του Ευρωβαρόμετρου το 2011 έδειξαν ότι το 58% των Ευρωπαίων πίστευαν, ότι δεν γίνεται να μην αποκαλύπτουν προσωπικές πληροφορίες, εάν θέλουν να αποκτήσουν προϊόντα ή υπηρεσίες, ενώ το 79% ήταν πιθανό να αποκαλύψουν το όνομά τους, κατά τη χρήση ιστότοπων κοινωνικής δικτύωσης και κοινής χρήσης. Ακόμη, οι διαδικτυακοί αγοραστές συνήθως έκαναν γνωστά τα ονόματά τους σε ποσοστό 90%, τις διευθύνσεις κατοικίας τους κατά 89% και τους αριθμούς των κινητών τηλεφώνων τους κατά 46%. Εξίσου σημαντικό είναι, ότι μόνο το ένα τρίτο των Ευρωπαίων πολιτών γνώριζαν μια εθνική δημόσια αρχή, υπεύθυνη για την προστασία των δικαιωμάτων και των προσωπικών τους δεδομένων, ενώ λίγο περισσότερο από το ένα τέταρτο των χρηστών κοινωνικών δικτύων, δηλαδή κατά ποσοστό 26% και ακόμη λιγότεροι αγοραστές στο διαδίκτυο, κατά 18% ήταν ενημερωμένοι για την ύπαρξη μιας αρμόδιας για τα προσωπικά δεδομένα αρχής. Είναι σημαντικό ότι οι αριθμοί αυτοί επιβεβαίωσαν αυτό, που τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα γνώριζαν ήδη και είχαν έντονα προβληματιστεί.⁴⁵

Το 2010, σε ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «*Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση*», η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ε.Ε. χρειάζεται «*μια πιο ολοκληρωμένη και συνεκτική πολιτική για το θεμελιώδες δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα*».⁴⁶ Η νέα στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης προτίθεται να «*θέσει τα άτομα υπό τον έλεγχο των δικών τους δεδομένων*» και μια νέα προσέγγιση σε αυτό που θεωρείται «*δεδομένα ορισμού*» εγκρίνεται στον κανονισμό. Για παράδειγμα, οι πράξεις παρατήρησης και εντοπισμού θεωρούνται πια απειλές για τη διαφύλαξη της ιδιωτικής ζωής, ακόμη και όταν δεν γίνεται γνωστό το όνομα του παρατηρούμενου ή εντοπιζόμενου προσώπου. Όπως

---

⁴⁴ Rahim F. A., Ismail Z., & Samy G. N. Information privacy concerns in electronic healthcare records: A systematic literature review. Research and Innovation in Information Systems (ICRIIS), 2019 International Conference On, 2019, pag. 504–509

⁴⁵ Kylmänen A. General Data Protection Regulation - Requirement Analysis of Customer Personal Data: Case Study. Master's thesis, university. Tampere University of Technology. Degree programme in industrial and information management, 2019

⁴⁶ Pulkkinen T. Cloud outsourcing guidelines and data protection regulation in Europe : Context of online banking self-service channels. Master's thesis, polytechnic. Jyväskylä University of applied sciences. Degree programme in cyber security, 2019

προαναφέρθηκε, ο νέος κανονισμός ορίζει ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα *"σημαίνουν οποιαδήποτε πληροφορία, σχετικά με ένα υποκείμενο των δεδομένων"*.⁴⁷

---

⁴⁷Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 4, παράγραφος 1 και Rahim F. A., Ismail Z., & Samy G. N. Information privacy concerns in electronic healthcare records: A systematic literature review. Research and Innovation in Information Systems (ICRIIS), 2019 International Conference On, 2019, 504–509

Κεφάλαιο 2^ο: Διαχείριση των προσωπικών δεδομένων στον τομέα της ιατρικής

2.1. Το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή και την εμπιστευτικότητα, σε συνάρτηση με το δημόσιο συμφέρον

Η ιδιωτικότητα και συγκεκριμένα η πληροφοριακή ιδιωτικότητα απορρέει από τα ζωτικής σημασίας δικαιώματα της «ελεύθερης αναπτύξεως της προσωπικότητας» και της «αυτοδιάθεσης», που είναι άμεσα συνδεδεμένα με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία θεωρείται πτυχή της προστασίας της ιδιωτικότητας.⁴⁸ Η ιδιωτικότητα και τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, κατά κάποιο τρόπο συμπίπτουν, αλλά δεν ταυτίζονται, καθώς κάποια προσωπικά δεδομένα συνδέονται με το δημόσιο βίο, εξελίσσονται μέσα σε αυτόν και δεν εντάσσονται στην έννοια της ιδιωτικής ζωής, ενώ αντίστροφα η έννοια της προστασίας της ιδιωτικής ζωής είναι περισσότερο ευρεία από την έννοια της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, διότι περιλαμβάνει και εκφάνσεις, οι οποίες δεν είναι συνδεδεμένες με τη διαχείριση δεδομένων, όπως η διαφύλαξη του ασύλου της οικίας του ατόμου.⁴⁹ Επιπλέον, το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή εξελίσσεται και η προστασία που παρέχεται στο άτομο μεταβάλλεται στο πέρασμα του χρόνου ακολουθώντας τις κοινωνικές μεταβολές. Η σύγχρονη προστασία της ιδιωτικότητας απορρέει από την αλματώδη πρόοδο της τεχνολογίας και τη διακίνηση τεράστιων όγκων πληροφοριών στο διαδίκτυο, καθώς και από τους κινδύνους που αυτά εγκυμονούν για την ιδιωτική σφαίρα του ατόμου. Η ιδιωτικότητα αποτελεί μια έννοια που συνεχώς αναπροσδιορίζεται.⁵⁰ Επιπλέον, η εμπιστευτικότητα είναι μία έννοια διαφορετική από αυτή της ιδιωτικής ζωής και περιλαμβάνει κάτι περισσότερο από το προνόμιο της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Το έννομο αγαθό της ιδιωτικής ζωής και της ιδιωτικότητας ερμηνεύεται ως «αρνητικό» δικαίωμα, καθώς παρέχει στο άτομο «αρνητική, αμυντική προστασία» από οποιαδήποτε εισβολή, που θα οδηγήσει σε περιορισμό της αυτονομίας ή της ελευθερίας του. Από την άλλη, η εμπιστευτικότητα αποτελεί και «αρνητικό», αλλά και «θετικό» δικαίωμα, καθώς επίσης

---

⁴⁸ Ακριβοπούλου Χριστίνα. *Η προστασία της ιδιωτικότητας στην ΕΕ: Μία ανάλυση του νομοθετικού πλαισίου και της Νομολογίας του ΔΕΚ*. Διάλεξη στο πλαίσιο επιστημονικών εκδηλώσεων. ΕΙΔΑΔ – 28.03.2011, σελ 1. Διαθέσιμο: <https://hiifl.gr/wp-content/uploads/Akrivopoulou-Final.pdf>

⁴⁹ Βλαχόπουλος Σπυρίδων, *Διαφάνεια της κρατικής δράσης και προστασία προσωπικών δεδομένων*, εκδόσεις Σάκκουλα., Αθήνα, 2007, σελ. 53-54

⁵⁰ Ακριβοπούλου Χριστίνα. *Η ιδιωτικότητα του προσώπου μέσα από τη συνθετική αντίθεση δημόσιου-ιδιωτικού*, στο Διάκριση Δημόσιου και Ιδιωτικού, στο Επιστήμη και Κοινωνία, τεύχος 26, 2010, σελ. 1-3

επιβάλλει μη παρέμβαση ή σιωπή, για παράδειγμα με τη μορφή επαγγελματικού απορρήτου, αλλά και άλλες προστατευτικές ενέργειες.⁵¹

Η προσπάθεια «εξισορρόπησης» ανάμεσα στο καθήκον-δικαίωμα της εμπιστευτικότητας και του δημοσίου συμφέροντος είναι εξαιρετικά σημαντική. Η έννοια του δημοσίου συμφέροντος συνεχώς μεταβάλλεται και εξελίσσεται. Το συμφέρον θεωρείται δημόσιο, όταν ο λαός που είναι οργανωμένος σε μία έννομη τάξη, σε ένα κράτος αποτελεί το υποκείμενό του. Δηλαδή, το δημόσιο συμφέρον είναι άμεσα συνδεδεμένο με την έννομη τάξη, ο χαρακτήρας του είναι κοινωνικός και σίγουρα θα πρέπει να ταυτίζεται με τα οφέλη των μελών μιας κοινωνίας, δηλαδή να ικανοποιεί και προασπίζει τα δικαιώματα των μελών της.⁵² Επιπλέον, θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε, ότι παρά την εξέλιξη της έννοιας, το δημόσιο συμφέρον δεν θα πρέπει για κανένα λόγο να συγχέεται με την αδιακρισία ή την περιέργεια, χαρακτηριστικά που πιθανόν επιφέρουν την υποβάθμιση της έννοιας της ιδιωτικότητας, καθιστώντας τη ασήμαντη.

Όπως άλλωστε προαναφέρθηκε, τα δικαιώματα της ιδιωτικής ζωής και της εμπιστευτικότητας είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με αυτό της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το οποίο θεσπίστηκε με το άρθρο 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το άρθρο 16 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) και το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΔΑ).

Οποιαδήποτε αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου για την προστασία των δεδομένων, θα επηρεάσει και τα δικαιώματα στην ιδιωτική ζωή, καθώς και την εμπιστευτικότητα στον τομέα της υγείας. Γι' αυτό το λόγο, η συνεχιζόμενη μεταρρύθμιση των ευρωπαϊκών νομικών μέσων προστασίας των δεδομένων είναι τόσο σημαντική. Σε ένα έγγραφο του 2012, που προηγείται του σχεδίου του νέου κανονισμού της Ε.Ε., με τον ενδεικτικό τίτλο της διαφύλαξης της ιδιωτικής ζωής σε έναν συνδεδεμένο κόσμο – ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο προστασίας δεδομένων για τον 21ο αιώνα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διασαφηνίζει αναμφίβολα, ότι η διαφύλαξη της ιδιωτικής ζωής και των δικαιωμάτων εμπιστευτικότητας θα πρέπει να είναι ο πυρήνας της νομοθεσίας για την

---

⁵¹ Ακριβοπούλου Χριστίνα (διατριβή), *Μεταξύ αυτονομίας και οικειότητας: αναπροσδιορίζοντας το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή*, Τμήμα Νομικής ΑΠΘ, 2009, σελ. 162-171. Διαθέσιμο: <http://ikee.lib.auth.gr › record › files> ›

⁵² Παυλόπουλος Προκόπης, *Το Δημόσιο Δίκαιο στον αστερισμό της οικονομικής κρίσης. Ο οικονομικός «Λαβύρινθος», ο νεοφιλελεύθερος «Μινώταυρος» και ο θεσμικός «Θησέας»*, Εκδ. Λιβάνη, Αθήνα, 2014, σελ. 278

προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Το έγγραφο αυτό προσδιορίζει ως τη μεγαλύτερη πρόκληση για την προστασία των δεδομένων στην εποχή μας, τους νέους τρόπους ανταλλαγής πληροφοριών, μέσω κοινωνικών δικτύων και της απομακρυσμένης αποθήκευσης μεγάλου όγκου δεδομένων, τα οποία «έχουν καταστεί μέρος της ζωής πολλών από τα 250 εκατομμύρια χρήστες του διαδικτύου στην Ευρώπη».⁵³

2.2 Η εμπιστευτικότητα στην ιατρική και την έρευνα

Η άσκηση του λειτουργήματος της ιατρικής επιστήμης, αλλά και η παροχή υπηρεσιών υγείας συνδέονται άμεσα με τη συλλογή και την επεξεργασία πληροφοριών για την υγεία των ατόμων, ευαίσθητων δηλαδή δεδομένων. Η συνεχώς αυξανόμενη χρήση νέων, ψηφιακών τεχνολογιών και εφαρμογών στον τομέα της ηλεκτρονικής υγείας και της τηλεϊατρικής,⁵⁴ βελτιώνει την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα των υπηρεσιών υγείας, καθώς οι νέες αυτές τεχνολογίες αποτελούν ιδιαίτερα σημαντικά εργαλεία. Ωστόσο, αυτό οδηγεί στην αύξηση των προσώπων και των φορέων, που έχουν πρόσβαση σε ευαίσθητα δεδομένα.⁵⁵ Η διαφύλαξη της ιδιωτικότητας και της εμπιστευτικότητας, καθώς και η προστασία των ευαίσθητων δεδομένων αποτελούν υποχρέωση των διαχειριστών των δεδομένων, ενώ και οι επαγγελματίες υγείας υπόκεινται σε δέσμευση για τη διαφύλαξή τους, όχι μόνο δια του όρκου του Ιπποκράτη, αλλά και από το νόμο. Η τήρηση του ιατρικού απόρρητου, η εμπιστευτικότητα, η ιδιωτικότητα και η διαφύλαξη των δεδομένων αποσκοπούν στην καλλιέργεια ενός περιβάλλοντος εμπιστοσύνης και

---

⁵³ Rahim F. A., Ismail Z., & Samy G. N. Information privacy concerns in electronic healthcare records: A systematic literature review. Research and Innovation in Information Systems (ICRIIS), 2019 International Conference On, 2019, pag. 504–509

⁵⁴ Σύμφωνα με τον Π.Ο.Υ., *Τηλεϊατρική είναι: «Η παροχή ιατρικής περίθαλψης – σε περιπτώσεις που η απόσταση είναι κρίσιμος παράγοντας – από όλους τους επαγγελματίες του χώρου της Υγείας χρησιμοποιώντας τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών για την ανταλλαγή έγκυρης πληροφορίας για τη διάγνωση, αγωγή και πρόληψη ασθενειών, την έρευνα και εκτίμηση, όπως και τη συνεχή εκπαίδευση των λειτουργιών Υγείας, αλλά και για όλα αυτά που βρίσκονται στο πεδίο ενδιαφέροντος για την αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας της κοινωνίας». Το βασικό νομικό πλαίσιο, που διέπει την λειτουργία της τηλεϊατρικής στην Ελλάδα είναι ο Νόμος 3984/2011, άρθρο 66, παρ. 16: «Οι υπηρεσίες τηλεϊατρικής παρέχονται εφόσον υφίσταται η δυνατότητα και με ευθύνη του θεράποντος ιατρού που αντιμετωπίζει το εκάστοτε περιστατικό. Ο θεράπων ιατρός, για λόγους προστασίας των προσωπικών δεδομένων, είναι υπεύθυνος να ζητά από τον ασθενή ή εφόσον αυτό δεν είναι δυνατό από συγγενή α' βαθμού, την ενυπόγραφη έγκριση χρησιμοποίησης υπηρεσιών τηλεϊατρικής. Εάν αυτό δεν είναι εφικτό, τότε ο θεράπων ιατρός χρησιμοποιεί υπηρεσίες τηλεϊατρικής κατά την κρίση του. Οι οδηγίες των Νοσοκομείων και Μονάδων Υγείας που παρέχουν υπηρεσίες Τηλεϊατρικής είναι συμβουλευτικές και σε καμία περίπτωση υποχρεωτικές». Διαθέσιμο: <https://www.moh.gov.gr/articles/ehealth/6084-h-thleiatrikh-sthn-ellada>*

⁵⁵ Μήτρου Λίλιαν, Έννοια και προϋποθέσεις επεξεργασίας των δεδομένων υγείας και γενετικών δεδομένων στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, σε Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου/Κ. Κηπουρίδου/Μ. Μηλαπίδου/Μ. Βασιλείου (επιμ.), *Ιατρική, Δίκαιο και Διαδίκτυο*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2018, σελ. 169

εχεμύθειας, μεταξύ επαγγελματιών υγείας και ασθενών. Στο πλαίσιο μάλιστα των αδιάκοπων τεχνολογικών εξελίξεων, αυτή η ανάγκη διαφύλαξης της εμπιστευτικότητας και της ιδιωτικότητας προβάλλει επιτακτική, καθώς συνεχώς δημιουργούνται νέες απαιτήσεις και προκλήσεις για την προστασία τους.⁵⁶

Τα αλληλένδετα δικαιώματα στην ιδιωτική ζωή και την εμπιστευτικότητα, όσον αφορά τις ιατρικές και γενετικές πληροφορίες έχουν συζητηθεί διεξοδικά στους τομείς της Βιοηθικής και του Δικαίου της Υγείας. Όμως, για το ζήτημα του εάν αποτελεί δέσμευση για το γιατρό η άρση του ιατρικού απορρήτου δεν υπάρχει μια ξεκάθαρη απάντηση. Κοινώς αποδεκτό είναι ότι εάν δεν υφίσταται νομική υποχρέωση κάμψης του απορρήτου, τότε η εξυπηρέτηση των συμφερόντων των ασθενών συνιστά βασικό κριτήριο.⁵⁷ Ωστόσο, χωρίς την παραδοχή, ότι οι γιατροί δεσμεύονται από το καθήκον του ιατρικού απορρήτου, είναι βέβαιο ότι οι περισσότεροι ασθενείς δεν θα αποκάλυπταν κάποια στοιχεία του ιατρικού ιστορικού τους. Επιπλέον, είναι σημαντικό να τονιστεί, ότι το δικαίωμα στην εμπιστευτικότητα στον τομέα της υγείας είναι εξαιρετικά ουσιώδες, όχι μόνο για τη διατήρηση του σημαντικού αυτού δικαιώματος, το οποίο είναι ζωτικής σημασίας στις περισσότερες αλληλεπιδράσεις στο πλαίσιο της υγειονομικής περίθαλψης, αλλά και για την πρόληψη του στιγματισμού των ανθρώπων και την καταπολέμηση των διακρίσεων.⁵⁸

Εν τούτοις, όσο σημαντικές και αν είναι οι έννοιες της ιδιωτικής ζωής και της εμπιστευτικότητας, πολλές φορές παραβλέπονται ή αγνοείται η αξία τους. Αξιοσημείωτο παράδειγμα είναι αυτό, που αναφέρεται στο άρθρο του Mark Siegler, στο *New England Journal of Medicine*, στο οποίο κατήγγειλε τον υπερβολικό αριθμό ατόμων, που είχαν πρόσβαση σε ιατρικά αρχεία στα νοσοκομεία, οδηγώντας στο χαρακτηρισμό της εμπιστευτικότητας στην ιατρική ως «*ερειπωμένη έννοια*», ενώ σημείωνε ότι «*η εμπιστευτικότητα διακυβεύεται από τη ρουτίνα της καθημερινότητας*».⁵⁹ Ειδικότερα, η

---

⁵⁶ Μήτρου Λίλιαν, Έννοια και προϋποθέσεις επεξεργασίας των δεδομένων υγείας και γενετικών δεδομένων στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, σε Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου/Κ. Κηπουρίδου/Μ. Μηλαπίδου/Μ. Βασιλείου (επιμ.), *Ιατρική, Δίκαιο και Διαδίκτυο*, Αθήνα, 2018, σελ. 171

⁵⁷ Ψαρούλης, Δ., Βούλτσος, Π., *Ιατρικό Δίκαιο, Στοιχεία Βιοηθικής*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 2010, σελ. 309

⁵⁸ Rahim F. A., Ismail Z., & Samy G. N. Information privacy concerns in electronic healthcare records: A systematic literature review. *Research and Innovation in Information Systems (ICRIIS)*, 2019 International Conference On, 2019, pag. 504–509

⁵⁹ Rahim F. A., Ismail Z., & Samy G. N. Information privacy concerns in electronic healthcare records: A systematic literature review. *Research and Innovation in Information Systems (ICRIIS)*, 2019 International Conference On, 2019, pag. 504–509

ευρεία σύγχυση ή και η άγνοια, σχετικά με την εμπιστευτικότητα και τη συνάφειά της με την ιατρική, θεωρείται ότι επηρεάζεται από την έλλειψη σαφούς και ακριβούς ορισμού, για το τι συνιστά ο όρος «εμπιστευτικά ή ευαίσθητα δεδομένα».

Ακόμη, εκτός από τα προαναφερθέντα ζητήματα, σχετικά με την έλλειψη σαφών ορισμών των «εμπιστευτικών δεδομένων», αλλά και των ορίων προστασίας της ιδιωτικής ζωής, δημιουργούνται και νέες προκλήσεις στον τομέα της ιατρικής και της υγείας. Η πρόοδος της τεχνολογίας και των ηλεκτρονικών μέσων, καθώς και ο αντίκτυπος, που έχουν στην ιατρική έρευνα εγείρουν πολλά ερωτήματα για τις έννοιες της ιδιωτικής ζωής και της εμπιστευτικότητας. Άραγε, μπορούν αυτές οι έννοιες να προστατευθούν, μέσω του καθήκοντος του απορρήτου των πληροφοριών και της διαφύλαξης του δικαιώματος της ιδιωτικότητας των γενετικών δεδομένων;⁶⁰

Στην πραγματικότητα, οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις επηρεάζουν άμεσα την ιδιωτική ζωή και την εμπιστευτικότητα και κάποιες φορές δημιουργούν προβλήματα, τα οποία εκ πρώτης όψεως φαίνεται να ξεπερνιούνται, εάν η έννοια της εμπιστευτικότητας επαναπροσδιοριστεί και αναδιαμορφωθεί, μεταβαίνοντας από ένα μοντέλο απορρήτου των πληροφοριών, που βασίζεται στην εμπιστοσύνη, προς ένα μοντέλο ανωνυμοποιημένων ή ψευδωνυμοποιημένων δεδομένων. Εν ολίγοις, από τα παραπάνω προκύπτει, πως ο τομέας διαφύλαξης της ιδιωτικής ζωής και των δικαιωμάτων εμπιστευτικότητας των δεδομένων υγείας και των γενετικών δεδομένων βασίζονται σε μια περίπλοκη νομική βάση, η οποία εξελίσσεται συνεχώς προκειμένου να αντιμετωπίσει τις νέες προκλήσεις, που δημιουργεί η συνεχής τεχνολογική εξέλιξη.⁶¹

---

⁶⁰ Pulkkinen T. Cloud outsourcing guidelines and data protection regulation in Europe : Context of online banking self-service channels. Master's thesis, polytechnic. Jyväskylä University of applied sciences. Degree programme in cyber security, 2019

⁶¹ Rahim F. A., Ismail Z., & Samy G. N. Information privacy concerns in electronic healthcare records: A systematic literature review. Research and Innovation in Information Systems (ICRIIS), 2019 International Conference On, 2019, pag. 504–509

2.3 Ευαίσθητα Προσωπικά Δεδομένα και Δεδομένα Υγείας

Ο Ευρωπαίος νομοθέτης είχε προβεί ήδη στον διαχωρισμό των «απλών» από αυτά των «ειδικών κατηγοριών» δεδομένα από τη δημιουργία της «Σύμβασης 108»,⁶² η οποία αποτελεί την πρώτη δεσμευτική πράξη, μέσω της οποίας θεμελιώθηκε αυτή η διάκριση, που στη συνέχεια συμπεριλήφθηκε στην Οδηγία 95/46/ΕΚ, αλλά και στον Γενικό Κανονισμό. Στην αιτιολογική σκέψη 51 αποτυπώνεται η άποψη του ενωσιακού νομοθέτη γι' αυτή τη διαχρονική διάκριση ανάμεσα σε αυτές τις δύο κατηγορίες δεδομένων, ενώ προβάλλεται ως εξαιρετικά αναγκαία η διαφύλαξη των «ευαίσθητων δεδομένων», προκειμένου να μη θιγούν οι προσωπικές ελευθερίες και η ιδιωτική ζωή του ατόμου⁶³ Αξίζει να σημειωθεί, πως αυτή η ανάγκη θεμελίωσης αυτής της διάκρισης σε συνάρτηση με την επιτακτική ανάγκη προστασίας των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων του ανθρώπου είχε αναφερθεί, από την περίοδο που ίσχυε η Οδηγία 95/46/ΕΚ.⁶⁴

Όπως έχει προαναφερθεί, σύμφωνα με το Γενικό Κανονισμό ως «απλά» προσωπικά δεδομένα ορίζονται αυτά που δεν θεωρούνται «ευαίσθητα», για παράδειγμα το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση κατοικίας, τα στοιχεία της οικογενειακής κατάστασης, το επίπεδο σπουδών, το επάγγελμα, ενώ τα δεδομένα που αποτελούν τον κλειστό πυρήνα της ιδιωτικής ζωής του ατόμου, όπως τον αντιλαμβανόμαστε και αναφέρονται στην εθνικότητα, στο θρήσκευμα, στην ερωτική ζωή, στην υγεία, στο ποινικό μητρώο, στην κοινωνική πρόνοια θεωρούνται ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα.⁶⁵ Επιπρόσθετα, στην ελληνική νομοθεσία ως ευαίσθητα αναφέρονται και τα δεδομένα που τηρούνται στα αρχεία των δωρητών, αλλά και ληπτών οργάνων, τα στοιχεία των ατόμων που αιτούνται

---

⁶²Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης «για την Προστασία των Ατόμων, έναντι της Αυτοματοποιημένης Επεξεργασίας Προσωπικών Δεδομένων» (ETS No 108). Άνοιγμα της συνθήκης: Στρασβούργο 28/01/1981. Τροποποιήθηκε στην 128^η Σύνοδο της Επιτροπής των Υπουργών με την «Εκσυγχρονισμένη Σύμβαση για την Προστασία των Ατόμων έναντι της Επεξεργασίας Προσωπικών Δεδομένων, στη Δανία 17-18 Μαΐου 2018. Διαθέσιμο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018PC0451&from=en>

⁶³Μήτρου Λίλιαν, Έννοια και προϋποθέσεις επεξεργασίας των δεδομένων υγείας και γενετικών δεδομένων στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, σε Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου/Κ. Κηπουρίδου/Μ. Μηλαπίδου/Μ. Βασιλείου (επιμ.), *Ιατρική, Δίκαιο και Διαδίκτυο*, Αθήνα, 2018, σελ. 172

⁶⁴Ιγγλεζάκης Ιωάννης, *Ευαίσθητα Προσωπικά Δεδομένα*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2004, σελ. 178

⁶⁵Αλεξανδροπούλου - Αιγυπτιάδου Ε., *Προσωπικά Δεδομένα-Η νομική ρύθμιση της ηλεκτρονικής επεξεργασίας τους*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, 2007, σελ. 34

πολιτικό άσυλο,⁶⁶ καθώς και τα δεδομένα των μητρώων της Εθνικής Αρχής Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής.⁶⁷

Η έννοια των δεδομένων υγείας είναι ευρύτερη και δεν περιλαμβάνει μόνο τις πληροφορίες, που εντάσσονται στο πλαίσιο του ιατρικού απορρήτου, αλλά περικλείει οποιαδήποτε πληροφορία έχει σαφή σχέση με την υγεία ενός ατόμου, σε κάθε χρονική περίοδο της ζωής του. Ως υπαγόμενες στον όρο «δεδομένα υγείας» θεωρούνται οι πληροφορίες που αναφέρονται σε συμπεριφορές του ατόμου, στο ιατρικό ιστορικό της οικογένειας του ή ακόμη και στο ευρύτερο περιβάλλον του, όπως κοινωνικούς παράγοντες ή συνθήκες διαβίωσης, ενώ ακόμη και οι πληροφορίες διοικητικού χαρακτήρα, όπως ο ΑΜΚΑ, η ημερομηνία εισαγωγής σε νοσηλευτικό ίδρυμα και η θεραπευτική αγωγή εμπεριέχονται στα δεδομένα υγείας.⁶⁸ Εν ολίγοις, κάθε πληροφορία ή στοιχείο που μπορεί να συσχετιστεί με την κατάσταση της υγείας ενός προσώπου, όπως αυτή ορίζεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως δεδομένο υγείας. Ενδεικτική είναι η απόφαση του Δικαστηρίου της Ένωσης στην εκδίκαση της υπόθεσης Bodil Lindqvist,⁶⁹ στην οποία αναφέρεται, ότι ακόμη και η πληροφορία ότι ένα άτομο απασχολείται με ειδικό καθεστώς εργασίας για λόγους υγείας, συνιστά δεδομένο υγείας και πρέπει να διαφυλάσσεται.⁷⁰

Επιπλέον, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων μπορεί να αντιμετωπίσει ένα δεδομένο που σχετίζεται με την υγεία, ως απλό λαμβάνοντας υπόψιν τις συγκυρίες, τις ιδιαίτερες συνθήκες και τον τρόπο επεξεργασίας. Για παράδειγμα, ένας τοκετός μπορεί να θεωρηθεί απλό δεδομένο, στην περίπτωση που ένα φυσικό πρόσωπο, αγνώστων γονέων ζητά πρόσβαση στα αρχεία κάποιου νοσοκομείου, προκειμένου να αναζητήσει τους γονείς του.⁷¹ Συνεπώς, από τα προαναφερόμενα προκύπτει ότι ενώ ο ορισμός των δεδομένων υγείας είναι ιδιαίτερα ευρύς, ταυτόχρονα η διάκριση ανάμεσα στα «απλά» και στα

---

⁶⁶ Ιγγλεζάκης Ιωάννης, *Ευαίσθητα Προσωπικά Δεδομένα*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2004, σελ. 31

⁶⁷ Αλεξανδροπούλου - Αιγυπτιάδου Ε., *Προσωπικά Δεδομένα-Η νομική ρύθμιση της ηλεκτρονικής επεξεργασίας τους*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, 2007, σελ. 36

⁶⁸ Καρδασιάδου Ζωή. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων υγείας, στο Συνήγορος του Πολίτη. *Ιατρικό Απόρρητο*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα- Θεσσαλονίκη, 2006, σελ.73

⁶⁹ Απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Νοεμβρίου 2003, Lindqvist(C- 101/01). Διαθέσιμο: <https://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=el>

⁷⁰ Μήτρου Λίλιαν, Έννοια και προϋποθέσεις επεξεργασίας των δεδομένων υγείας και γενετικών δεδομένων στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, σε Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου/Κ. Κηπουρίδου/Μ. Μηλαπίδου/Μ. Βασιλείου (επιμ.), *Ιατρική, Δίκαιο και Διαδίκτυο*, Αθήνα, 2018, σελ. 172-173

⁷¹ Καρδασιάδου Ζωή. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων υγείας, στο Συνήγορος του Πολίτη. *Ιατρικό Απόρρητο*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα- Θεσσαλονίκη, 2006, σελ.75

«δεδομένα υγείας» είναι ενίοτε σχετική, καθώς η σημασία τους μπορεί να διαφοροποιηθεί, από τις συνθήκες και τις καταστάσεις του περιβάλλοντος και αναφορικά με τον ειδικό σκοπό της επεξεργασίας κάποιου δεδομένου.⁷²

2.4 Παράγοντες που επηρεάζουν το απόρρητο και την εμπιστευτικότητα των δεδομένων υγείας

Η άρση του απορρήτου των προσωπικών πληροφοριών παρατηρείται σε διάφορες δραστηριότητες ή ενέργειες και επηρεάζεται από παράγοντες, όπως η έλλειψη ενημέρωσης και εκπαίδευσης του προσωπικού των οργανισμών, ωστόσο κάποιες φορές η άρση του απορρήτου θεωρείται απαραίτητη για την επίτευξη συγκεκριμένων σκοπών, προς όφελος των φυσικών προσώπων.⁷³ Η ασφάλεια των πολιτών και η προστασία της δημόσιας υγείας, για παράδειγμα είναι οι κύριοι λόγοι για την αποκάλυψη ή κοινοποίηση ιδιωτικών δεδομένων. Ένα παράδειγμα άρσης του απορρήτου των ιδιωτικών πληροφοριών είναι η χρήση των προσωπικών δεδομένων των πολιτών, ειδικά σε αυτή την περίοδο της πανδημίας, γεγονός που είναι πλέον ευρέως αποδεκτό κοινωνικά και θεωρείται συνήθης πρακτική. Για του λόγου το αληθές, ο έλεγχος αεροδρομίου και η θερμομέτρηση, η συλλογή δακτυλικών αποτυπωμάτων και φωτογραφιών, η εκτεταμένη βιντεοεπιτήρηση, ο έλεγχος των μετακινήσεων, μέσω εφαρμογών στα κινητά τηλέφωνα, η διενέργεια διαγνωστικών ελέγχων για ανίχνευση του κορωνοϊού, καθώς και η επίδειξη του πιστοποιητικού εμβολιασμού, προκειμένου να επιτραπεί η ελεύθερη μετακίνηση των πολιτών συνιστούν αποδεκτές ενέργειες, στο μεγαλύτερο ποσοστό των πολιτών.⁷⁴

Επιπλέον, τα έκτακτα μέτρα που συνεχώς λαμβάνονται από την Ελληνική Πολιτεία για την προστασία της δημόσιας υγείας και τον περιορισμό της μετάδοσης του κορωνοϊού,⁷⁵ αποτελούν πλέον μέρος της καθημερινότητας των πολιτών και η τήρησή τους αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την πραγματοποίηση δραστηριοτήτων, όπως η φοίτηση σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, ο εκκλησιασμός, η εισαγωγή σε νοσηλευτικό

---

⁷² Μήτρου Λίλιαν. Προσωπικά Δεδομένα, Ιδιωτικότητα και Απόρρητο, στο Συνήγορος του Πολίτη. *Ιατρικό Απόρρητο*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα- Θεσσαλονίκη, 2006, σελ.21

⁷³ Rahim F. A., Ismail Z., & Samy G. N. Information privacy concerns in electronic healthcare records: A systematic literature review. *Research and Innovation in Information Systems (ICRIIS)*, 2019 International Conference On, 2019, pag. 504–509

⁷⁴ Pulkkinen T. Cloud outsourcing guidelines and data protection regulation in Europe : Context of online banking self-service channels. Master's thesis, polytechnic. Jyväskylä University of applied sciences. Degree programme in cyber security, 2019

⁷⁵ Απόφαση υπ' αριθ. Δ1α/Γ.Π.οικ.77146, ΦΕΚ 5816/Β' / 11-12-2021

ίδρυμα, η επίσκεψη σε οίκους ευγηρίας ή σε καταστήματα πώλησης αγαθών. Ακόμη και για την αυτονόητη ενέργεια ενός ατόμου, αυτή της προσέλευσης στην εργασία του είναι απαραίτητη η διενέργεια διαγνωστικού ελέγχου, το αποτέλεσμα του οποίου κοινοποιείται από το διαγνωστικό εργαστήριο, μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας στην εκάστοτε υπηρεσία, η οποία έχει ορίσει τους αρμόδιους για τον έλεγχο της τήρησης αυτού του υποχρεωτικού μέτρου. Αυτή λοιπόν η κοινολόγηση δεδομένων υγείας έχει ως στόχο τη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας, από την περαιτέρω διασπορά του κορωνοϊού και θεωρείται καθόλα νόμιμη και αποδεκτή, για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Τέλος, ένα επιπλέον παράδειγμα κοινοποίησης δεδομένων υγείας είναι η διαδικασία αποχαρακτηρισμού κρούσματος κορωνοϊού στο Εθνικό Μητρώο Ασθενών με covid-19. Αναλυτικότερα, κάποιο πρόσωπο που έχει διαγνωστεί θετικό στον covid-19 και έχει ενταχθεί αυτόματα στο σύστημα αρχειοθέτησης του Εθνικού Μητρώου Ασθενών covid-19 και επιθυμεί να αποχαρακτηρισθεί, λόγω λανθασμένης διάγνωσης θα πρέπει να αποστείλει ηλεκτρονικά στον υπεύθυνο επεξεργασίας, στην προκειμένη περίπτωση στο Υπουργείο Υγείας και συγκεκριμένα στο Τμήμα Θεραπευτικών Πρωτοκόλλων και Μητρώων Ασθενών την αίτηση αποχαρακτηρισμού, συνοδευόμενη από δύο αρνητικούς μοριακούς ελέγχους. Η αίτηση διαβιβάζεται στον Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων του Υπουργείου Υγείας για γνωμοδότηση, ενώ ο αποχαρακτηρισμός του θετικού κρούσματος διενεργείται από την ΗΔΙΚΑ Α.Ε.⁷⁶

Ενδεικτικά, θα πρέπει να αναφερθεί και το γεγονός, ότι οι άνθρωποι όχι μόνο ανέχονται τις «παραβιάσεις» απορρήτου και προσωπικών δεδομένων για κοινούς σκοπούς, όπως η κοινή ασφάλεια και η προστασία της δημόσιας υγείας, αλλά και επιλέγουν, όλο και περισσότερο να παραχωρούν μέρος της ιδιωτικότητάς τους, για συγκεκριμένα οφέλη, όπως η φήμη, τα χρήματα και η αναγνώριση. Οι τηλεοπτικές εκπομπές, όπου εστιάζουν στις προσωπικές στιγμές των άλλων ή φιλοξενούν ασθενείς που αυτοπροσώπως περιγράφουν την προσωπική τους εμπειρία από τη μόλυνσή τους με τον κορωνοϊό, με την αιτιολογία της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, έχουν γίνει καθημερινό φαινόμενο. Στην εποχή μας, τα δεδομένα υγείας καθίστανται κοινωνικά αποδεκτές πληροφορίες και η αποκάλυψή τους, από τα υποκείμενα των δεδομένων γίνεται με μεγάλη ευκολία.⁷⁷

---

⁷⁶ Κοινή Απόφαση των Υπουργών Υγείας και Επικρατείας, υπ' αριθ. Γ.Π.οικ. 70414, ΦΕΚ 5397/Β'19-11-2021

⁷⁷ Rahim F. A., Ismail Z., & Samy G. N. Information privacy concerns in electronic healthcare records: A systematic literature review. Research and Innovation in Information Systems (ICRIIS), 2019 International

Η κοινοποίηση των θεωρούμενων "ευαίσθητων δεδομένων", μέσω των ηλεκτρονικών επικοινωνιών αυξάνεται συνεχώς, λόγω του ότι δεν είναι δυνατόν να ελεγχθεί από τις Αρχές Προστασίας Δεδομένων αυτό το πλήθος των δεδομένων υγείας, τα οποία συλλέγονται ή διακινούνται. Από την άλλη, τα ηλεκτρονικά συστήματα, που διασφαλίζουν την εμπιστευτικότητα και την προστασία των δεδομένων υγείας στον κυβερνοχώρο θεωρούνται μερικές φορές πολυτέλεια, η οποία παραμελείται από τους διαχειριστές των δεδομένων, κυρίως σε χώρες, όπου οι χρηματοπιστωτικές κρίσεις έχουν οδηγήσει σε μέτρα λιτότητας. Για παράδειγμα, στην Πορτογαλία η απουσία συστηματικής εποπτείας και κυρώσεων σ' αυτό τον τομέα, οδηγούν σε οξείες ανησυχίες για την προστασία των δεδομένων υγείας, αλλά και της εμπιστευτικότητας στις μονάδες υγειονομικής περίθαλψης.⁷⁸

Conference On, 2019, pag. 504–509 και Kylmänen A. General Data Protection Regulation - Requirement Analysis of Customer Personal Data: Case Study. Master's thesis, university. Tampere University of Technology. Degree programme in industrial and information management, 2019

⁷⁸ Pulkkinen T. Cloud outsourcing guidelines and data protection regulation in Europe : Context of online banking self-service channels. Master's thesis, polytechnic. Jyväskylän University of applied sciences. Degree programme in cyber security, 2019

Κεφάλαιο 3^ο: Η σημασία της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, κατά τη διάρκεια της πανδημίας

3.1 Η επιτακτικότητα του ζητήματος της προστασίας των δεδομένων, κατά την περίοδο της πανδημίας

Το ζήτημα της προστασίας των δεδομένων στην επιστημονική έρευνα αποκτά καθοριστική σημασία, κυρίως τους τελευταίους μήνες με την επέλαση της πανδημίας του covid-19. Η μελέτη της εξέλιξης της επιδημίας στους πληγέντες πληθυσμούς, είναι απαραίτητο να γίνεται με επιστημονική και στατιστική προοπτική, προκειμένου να μελετηθεί η τάση μετάδοσης, αλλά και η αποτελεσματικότητα των μέτρων, που λαμβάνονται για τον περιορισμό της διασποράς του ιού. Αυτό έχει δημιουργήσει πολλές ερωτήσεις και ανησυχίες, σχετικά με το απόρρητο και τη διαφύλαξη των δεδομένων.⁷⁹ Ιατρικοί ερευνητές και αναλυτές δεδομένων ενδέχεται να χρησιμοποιούν δεδομένα υγείας ασθενών για δευτερεύοντες σκοπούς, διαφορετικούς από τον αρχικό σκοπό της απλής παροχής υπηρεσιών υγείας.⁸⁰

Επιπλέον, οι επιστήμονες μπορεί να αναλύουν δεδομένα τηλεπικοινωνιών, όπως δεδομένα τοποθεσίας ασθενών ή μόνο των πολιτών της πληγείσας περιοχής για να ελέγξουν τις κινήσεις τους και την εξάπλωση του ιού.⁸¹ Πέρα από την έρευνα, αυτά τα δεδομένα παρέχουν επιπλέον δυνατότητες για περαιτέρω σκοπούς, όπως κρατική επιτήρηση σε άτομα που έχουν προσβληθεί από τον ιό, επιβολή κανόνων κοινωνικής απόστασης, αλλά πιθανόν ενέχουν υψηλούς κινδύνους για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων, όπως διακρίσεις, στιγματισμός, δημιουργία προφίλ για χειρισμούς.⁸² Κατά συνέπεια, η εφαρμογή των κανόνων

---

⁷⁹ Kylvänen A. General Data Protection Regulation - Requirement Analysis of Customer Personal Data: Case Study. Master's thesis, university. Tampere University of Technology. Degree programme in industrial and information management, 2019

⁸⁰ Riza T.A., Gunawan D. Network Challenges Supports Covid-19 Prevention Team. In Proceedings of the 2020 IEEE 10th International Conference on Electronics Information and Emergency Communication (ICEIEC), Beijing, China, 17–19 July 2020, pag. 73–76

⁸¹ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

⁸² Cesconetto J., Augusto Silva L., Bortoluzzi F., Navarro-Cáceres M., Zeferino C.A., Leithardt V.R.Q. PRIPRO—Privacy Profiles: User Profiling Management for Smart Environments. Electronics, 2020, pag.1-22

προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων υγείας στην έρευνα έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον των επιστημόνων στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και στον ακαδημαϊκό χώρο. Βέβαια, το θέμα φαίνεται ότι δεν έχει συζητηθεί επαρκώς στη βιβλιογραφία μέχρι στιγμής, εκτός από λίγες, αλλά σχετικές εξαιρέσεις τους τελευταίους μήνες.⁸³ Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ανάγκη περαιτέρω ανάλυσης αυτού του θέματος είναι ακόμη πιο επιτακτική σήμερα.

Η έναρξη ισχύος του GDPR έδωσε ιδιαίτερα μεγάλη σημασία στο θέμα της προστασίας των δεδομένων και στον τομέα της έρευνας. Η έννοια της έρευνας αναφέρεται ρητά, ως εξαίρεση στην απαγόρευση επεξεργασίας κάποιων ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή δεδομένων υγείας (άρθρο 9, στοιχείο ι). Εξαίρεση από την αρχή του περιορισμού του σκοπού (άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο β), από την αρχή του περιορισμού της αποθήκευσης (άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο ε), αλλά και ως πιθανή παρέκκλιση από ορισμένα δικαιώματα (δικαίωμα πρόσβασης, διόρθωση, περιορισμός και αντίρρηση). Ωστόσο, αυτές οι εξαιρέσεις αντισταθμίζονται από συγκεκριμένες διασφαλίσεις, που πρέπει να υιοθετηθούν σε περίπτωση ερευνητικών σκοπών (άρθρο 89).⁸⁴ Όπως αποτυπώνεται και στην αιτιολογική σκέψη 52, ο GDPR αναγνωρίζει και ενθαρρύνει την ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο παρέχει συγκεκριμένες εξαιρέσεις στα γενικά όρια των αρχών και των δικαιωμάτων προστασίας ευαίσθητων δεδομένων, αλλά με εναλλακτικά κατάλληλα μέτρα, που πρέπει να τηρούνται.⁸⁵ Τέτοια μέτρα μπορεί να

---

⁸³ Stojanović R., Skraba A., Lutovac B. A Headset Like Wearable Device to Track COVID-19 Symptoms. In Proceedings of the 2020 9th Mediterranean Conference on Embedded Computing (MECO), Budva, Montenegro, 8–11 June 2020, pag.1–4

⁸⁴ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

⁸⁵ Γ.Κ.Π.Δ. Αιτιολογική σκέψη 52: «Η παρέκκλιση από την απαγόρευση επεξεργασίας ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει να επιτρέπεται επίσης όταν προβλέπεται από το δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους και με την επιφύλαξη κατάλληλων εγγυήσεων, ώστε να προστατεύονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και άλλα θεμελιώδη δικαιώματα, εφόσον δικαιολογείται από λόγους δημόσιου συμφέροντος, ιδίως η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τομέα του εργατικού δικαίου, του δικαίου κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένων των συντάξεων, και για σκοπούς υγειονομικής ασφάλειας, παρακολούθησης και συναγερμού και για την πρόληψη ή τον έλεγχο των μεταδοτικών ασθενειών και άλλων σοβαρών απειλών κατά της υγείας. Αυτή η παρέκκλιση μπορεί να γίνεται για υγειονομικούς σκοπούς, συμπεριλαμβανομένων της δημόσιας υγείας και της διαχείρισης υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, προκειμένου ειδικότερα να διασφαλίζονται η ποιότητα και η αποδοτικότητα ως προς το κόστος των διαδικασιών που χρησιμοποιούνται για τον διακανονισμό αξιώσεων για παροχές και υπηρεσίες στο σύστημα υγειονομικής ασφάλισης, ή για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το

περιλαμβάνουν ειδικές διασφαλίσεις διαφάνειας, απλοποιημένη άσκηση δικαιωμάτων προστασίας δεδομένων και προσεκτική ανάλυση του αντίκτυπου της έρευνας σε θέματα δεδομένων.⁸⁶ Με άλλα λόγια, μία από τις πιο σχετικές αρχές, που πρέπει να λάβουν υπόψη οι ερευνητές είναι η λογοδοσία, ενώ έννοιες, όπως η προστασία δεδομένων από το σχεδιασμό και η εκτίμηση των επιπτώσεων της επεξεργασίας των δεδομένων καθίστανται ιδιαίτερης σημασίας.

Ωστόσο, πολλά ζητήματα παραμένουν άλυτα. Για παράδειγμα, πώς μπορούμε να οριοθετήσουμε την έννοια της «έρευνας» αποφεύγοντας τη χρήση όρων, ως νομικού εδάφους για την επεξεργασία δεδομένων; Πώς να προστατεύσουμε επαρκώς τα ερευνητικά θέματα, ιδίως αυτά των ευάλωτων δεδομένων;⁸⁷ Πρέπει να θεωρήσουμε τη συναίνεση ως επαρκή νομική βάση για την επεξεργασία δεδομένων για ερευνητικούς σκοπούς; Πώς θα μπορούσαμε να ενισχύσουμε τη διαφάνεια στην πράξη; Ποιος είναι ο ρόλος της αρχής της λογοδοσίας, όταν επεξεργαζόμαστε δεδομένα στην έρευνα και πώς αυτή η αρχή πρέπει να αλληλεπιδρά με την αρχή της «ηθικής στην έρευνα»;⁸⁸

3.2 Πανδημικοί έλεγχοι και προσωπική ελευθερία

Πρωταρχικός στόχος των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων, των δημόσιων αρχών και διοικήσεων είναι ο έλεγχος και ο περιορισμός μετάδοσης της νόσου. Η υγεία, που αποτελεί υπέρτατο αγαθό και η προστασία της ανθρώπινης ζωής είναι τα κύρια μέληματα για τα μέτρα που λαμβάνονται και τις οδηγίες που δίνονται για την επιστροφή στην ομαλότητα.⁸⁹ Με αυτό το σκοπό, τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης,

---

δημόσιο συμφέρον, σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή στατιστικούς σκοπούς. Θα πρέπει επίσης να προβλεφθεί παρέκκλιση που να επιτρέπει την επεξεργασία τέτοιων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όταν είναι αναγκαία για τη θεμελίωση, άσκηση ή υποστήριξη νομικών αξιώσεων, είτε σε δικαστική διαδικασία είτε σε διοικητική ή τυχόν εξωδικαστική διαδικασία».

⁸⁶ Riza T.A., Gunawan D. Network Challenges Supports Covid-19 Prevention Team. In Proceedings of the 2020 IEEE 10th International Conference on Electronics Information and Emergency Communication (ICEIEC), Beijing, China, 17–19 July 2020, pag. 73–76

⁸⁷ Riza T.A., Gunawan D. Network Challenges Supports Covid-19 Prevention Team. In Proceedings of the 2020 IEEE 10th International Conference on Electronics Information and Emergency Communication (ICEIEC), Beijing, China, 17–19 July 2020, pag. 73–76

⁸⁸ Cesconetto J., Augusto Silva L., Bortoluzzi F., Navarro-Cáceres M., Zeferino C.A., Leithardt V.R.Q. PRIPRO—Privacy Profiles: User Profiling Management for Smart Environments. Electronics, 2020, pag.1-22

⁸⁹ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki

συμπεριλαμβανομένων του υγειονομικού και λοιπού προσωπικού, των εγκαταστάσεων, των κλινικών δοκιμών και του απαραίτητου εξοπλισμού θα πρέπει να επεκταθούν, αλλά και να προσαρμοστούν στις νέες ανάγκες.⁹⁰ Στους κρατικούς προϋπολογισμούς έχουν αυξηθεί τα κονδύλια για την υγεία σε μεγάλο βαθμό, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι εξαιρετικές απαιτήσεις, που προέκυψαν από την υγειονομική κρίση. Ωστόσο, τα μέτρα που θεσπίστηκαν για την περιστολή της μετάδοσης του ιού έχουν περιορίσει την προσωπική ελευθερία σε τρεις βασικούς τομείς:⁹¹

- Όρια στην προσωπική κίνηση, συμπεριλαμβανομένης της φυσικής απόστασης μεταξύ των ατόμων, των περιορισμών στις δημόσιες συγκεντρώσεις, της απομόνωσης και του κατ'οίκον περιορισμού σε περίπτωση έκθεσης στον ιό.
- Υποβολή εκθέσεων για την υγεία, συμπεριλαμβανομένων των ελέγχων για προσβολή από τον κορωνοϊό, των θερμομετρήσεων, των δημοσίων και ιδιωτικών ερευνών υγείας, των αναφορών υγείας από δημόσιους φορείς (π.χ. ΕΟΔΥ).
- Παρακολούθηση της υγείας, συμπεριλαμβανομένων μη αυτόματων, αλλά και αυτοματοποιημένων μηχανισμών παρακολούθησης και ανίχνευσης, ιχνηλάτησης επαφών από δημόσιες αρχές.⁹²

Τα ανωτέρω προστατευτικά μέτρα που λαμβάνουν οι κυβερνήσεις είναι κατανοητά και υποστηρίζονται από τους πληγέντες πληθυσμούς. Ωστόσο, διατυπώνονται ανησυχίες, σχετικά με την εισβολή τους στην ιδιωτική ζωή, αλλά και τις επιπτώσεις που θα έχουν στο μέλλον.⁹³ Οι πολιτικοί ηγέτες και οι υπεύθυνοι των εποπτικών αρχών προστασίας της ιδιωτικής ζωής προσπαθούν να εξισορροπήσουν τα μέτρα προστασίας κατά του κορωνοϊού και τη διασφάλιση της ιδιωτικής ζωής. Στον

M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

⁹⁰ Pulkkinen T. Cloud outsourcing guidelines and data protection regulation in Europe : Context of online banking self-service channels. Master's thesis, polytechnic. Jyväskylä University of applied sciences. Degree programme in cyber security

⁹¹ Stojanović R., Skraba A., Lutovac B. A Headset Like Wearable Device to Track COVID-19 Symptoms. In Proceedings of the 2020 9th Mediterranean Conference on Embedded Computing (MECO), Budva, Montenegro, 8–11 June 2020, pag.1–4

⁹² Ημερήσιες εκθέσεις Επιτήρησης covid-19 στην ιστοσελίδα του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας.

⁹³ Pulkkinen T. Cloud outsourcing guidelines and data protection regulation in Europe : Context of online banking self-service channels. Master's thesis, polytechnic. Jyväskylä University of applied sciences. Degree programme in cyber security, 2019

ιδιωτικό τομέα, τα διοικητικά συμβούλια και τα ανώτατα στελέχη τείνουν να μην δίνουν προτεραιότητα σε θέματα απορρήτου, αλλά στην καταπολέμηση του ιού.⁹⁴

3.3 Η εφαρμογή του γενικού κανονισμού σε συνθήκες υγειονομικής κρίσης

Με την έλευση της υγειονομικής κρίσης του covid-19 οι δημόσιοι και ιδιωτικοί οργανισμοί, αλλά και οι ρυθμιστικές αρχές βρέθηκαν απροετοίμαστες. Ωστόσο, μετά από μια περίοδο προσαρμογής, παρέχουν τώρα καθοδήγηση και διευκρινίσεις, σχετικά με τον τρόπο ερμηνείας της υπάρχουσας νομοθεσίας στο περιβάλλον της κρίσης, με ιδιαίτερη προσοχή στα μέτρα προστασίας, που σχετίζονται με την υγεία.⁹⁵

Ο Γενικός Κανονισμός θεωρείται ως ένας από τους αυστηρότερους κανονισμούς απορρήτου στον κόσμο. Η συμφωνία μεταξύ των ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών και του Ευρωπαϊκού Επόπτη προστασίας δεδομένων είναι ότι η τρέχουσα κρίση δεν ακυρώνει τον GDPR, αλλά τουναντίον οι κανόνες του είναι αρκετά ευέλικτοι για να προσαρμόσουν τα επείγοντα μέτρα, διατηρώντας παράλληλα επαρκείς διασφαλίσεις.⁹⁶ Παράλληλα, σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό, οι εθνικές κυβερνήσεις επιτρέπεται να ενεργούν προς τη διαφύλαξη του δημοσίου συμφέροντος και να επεξεργάζονται δεδομένα για το σκοπό αυτό, αλλά πρέπει και να περιορίζουν τα δεδομένα που χρησιμοποιούν (ΓΚΠΔ, άρθρο 5).⁹⁷

Μερικές από τις αρχές του GDPR είναι ιδιαίτερα σημαντικές, αφού ο κανονισμός διατυπώνει τη *«χρήση των δεδομένων στο ελάχιστο δυνατό»* και τον *«ορισμό-περιορισμό του σκοπού χρήσης»*. Αυτές οι δύο κατευθυντήριες γραμμές ορίζουν με σαφήνεια, ότι είναι υποχρεωτικό να χρησιμοποιούνται τα λιγότερα, κατά το δυνατό προσωπικά δεδομένα και για συγκεκριμένο σκοπό μόνο, σύμφωνα με την αρχή της

---

⁹⁴ Zeinalipour-Yazti D., Claramunt C. COVID-19 Mobile Contact Tracing Apps (MCTA): A Digital Vaccine or a Privacy Demolition? In Proceedings of the 2020 21st IEEE International Conference on Mobile Data Management (MDM), Versailles, France, 30 June–3 July 2020, pag.1–4

⁹⁵ Stojanovi'c R., Skraba A., Lutovac B. A Headset Like Wearable Device to Track COVID-19 Symptoms. In Proceedings of the 2020 9th Mediterranean Conference on Embedded Computing (MECO), Budva, Montenegro, 8–11 June 2020, pag.1–4

⁹⁶ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

⁹⁷ Zeinalipour-Yazti D., Claramunt C. COVID-19 Mobile Contact Tracing Apps (MCTA): A Digital Vaccine or a Privacy Demolition? In Proceedings of the 2020 21st IEEE International Conference on Mobile Data Management (MDM), Versailles, France, 30 June–3 July 2020, pag.1–4

αναλογικότητας⁹⁸. Αναλυτικότερα, η αρχή της αναλογικότητας ορίζει την ορθή σχέση ανάμεσα στο σκοπό που επιδιώκεται και στα μέσα που χρησιμοποιούνται από τα διοικητικά όργανα, για την επίτευξη αυτού του σκοπού. Τα μέτρα που λαμβάνονται θα πρέπει να εκτιμώνται ως κατάλληλα και ανάλογα για τον επιδιωκόμενο σκοπό, θα πρέπει να σταθμίζονται και να εξισορροπούνται σύμφωνα με το δημόσιο συμφέρον.⁹⁹ Κατά συνέπεια, όσο περισσότερο προσβάλλεται το ατομικό δικαίωμα, τόσο σπουδαιότερο θα πρέπει να είναι το δημόσιο αγαθό που προστατεύεται. Στην περίπτωση της υγειονομικής κρίσης του covid-19, τα ανάλογα μέτρα λαμβάνονται για την περιστολή της εξάπλωσης του ιού και την προστασία της υγείας των πολιτών. Επίσης, κατά την επεξεργασία των δεδομένων απαιτείται διαφάνεια, κάτι που σημαίνει ότι τα άμεσα ενδιαφερόμενα άτομα πρέπει να ενημερώνονται για τη χρήση των δεδομένων τους σε απλή και σαφή γλώσσα. Μια περαιτέρω αρχή είναι η προστασία των προσωπικών στοιχείων, δηλαδή τα δεδομένα πρέπει να προστατεύονται επαρκώς, τόσο από κακόβουλα λογισμικά στον κυβερνοχώρο, όσο από τη μη εξουσιοδοτημένη κοινή χρήση.¹⁰⁰

Επιπλέον, οι ευρωπαϊκές εποπτικές-ρυθμιστικές αρχές για να βοηθήσουν τους δημόσιους φορείς και τις ιδιωτικές εταιρείες να κατανοήσουν τους κανόνες προστασίας δεδομένων έχουν εκδώσει οδηγίες και κατευθυντήριες γραμμές, σχετικά με τα μέτρα, που έχουν ληφθεί για την προστασία της δημόσιας υγείας, εν μέσω του πανδημικού φαινομένου.¹⁰¹ Αυτή η καθοδήγηση διαφέρει μερικώς, από χώρα σε χώρα, ανάλογα με την εκάστοτε εθνική νομοθεσία για την υγεία, την εργασία, την προστασία δεδομένων και τις διαφορετικές ερμηνείες τους.¹⁰² Στη χώρα μας συγκεκριμένα, εκδόθηκε από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων έγγραφο με σαφείς οδηγίες και διευκρινήσεις, όσον αφορά

---

⁹⁸ Αρχή της αναλογικότητας, αρ. 25§1 εδ. δ' Σ.

⁹⁹ Μακροδημήτρης Αντώνης, Πραβίτα Μαρία- Ηλιάνα. *Δημόσια Διοίκηση. Στοιχεία Διοικητικής Οργάνωσης*, Ε' έκδοση, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012, σελ. 38-39

¹⁰⁰ Liang Y., Liang J., Zhou Q., Li X., Lin F., Deng Z., Zhang B., Li L., Wang X., Zhu H., et al. Prevalence and clinical features of 2019 novel coronavirus disease (COVID-19) in the Fever Clinic of a teaching hospital in Beijing: a single-center, retrospective study, 2020, pag. 1-10

¹⁰¹ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616-631

¹⁰² Stojanović R., Skraba A., Lutovac B. A Headset Like Wearable Device to Track COVID-19 Symptoms. In Proceedings of the 2020 9th Mediterranean Conference on Embedded Computing (MECO), Budva, Montenegro, 8-11 June 2020, pag.1-4

για την επεξεργασία και προστασία των δεδομένων, κατά την περίοδο της πανδημίας, οι οποίες θα αναλυθούν περαιτέρω, στην παρούσα εργασία.¹⁰³

3.4 Τα όρια στην προσωπική κίνηση

Τα όρια στην προσωπική κυκλοφορία που επιβάλλουν οι δημόσιες αρχές στην υγειονομική κρίση δεν συμπεριλαμβάνονται συνήθως στους κανόνες περί προστασίας δεδομένων. Ωστόσο, τέτοιου είδους όρια παρεμβαίνουν στα δικαιώματα και τις ελευθερίες των ανθρώπων, ενώ μπορεί και να υπόκεινται σε άλλες νομοθεσίες. Επίσης, οι εντολές για εργασία από το σπίτι δεν εμπίπτουν στους νόμους περί προστασίας δεδομένων, όπως έχει τονιστεί από αρκετές ευρωπαϊκές αρχές προστασίας δεδομένων.¹⁰⁴

Ωστόσο, οι έλεγχοι εισόδου στους χώρους εργασίας μπορεί να παρουσιάσουν ζητήματα προστασίας δεδομένων. Κατά την άποψη πολλών ρυθμιστικών αρχών, οι εργαζόμενοι που επιστρέφουν στη δουλειά, μετά από απουσία με άδεια θα μπορούσαν να υποχρεωθούν να αποκαλύψουν ταξιδιωτικές πληροφορίες, που σχετίζονται με ζητήματα δημόσιας υγείας.¹⁰⁵ Εάν έχουν βρεθεί σε περιοχή υψηλού κινδύνου, μπορεί να τους επιβληθεί κατ' οίκον περιορισμός για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Επιπλέον, οι ρυθμιστικές αρχές έχουν εκφράσει ανησυχία για τη θερμομέτρηση των ατόμων και τους προσωπικούς ελέγχους για την υγεία. Τόσο οι σουηδικές, όσο και οι βελγικές αρχές προστασίας δεδομένων, για παράδειγμα, δεν θεωρούν ότι η μέτρηση της θερμοκρασίας του σώματος εμπίπτει στο GDPR, εκτός εάν καταγράφονται τα αποτελέσματα. Όμως, άλλες εποπτικές αρχές έχουν απαγορεύσει ειδικά την τακτική λήψη θερμοκρασίας.¹⁰⁶

---

¹⁰³ Αρχή Προστασίας Δεδομένων (2020), *Κατευθυντήριες Γραμμές 1/2020, Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της διαχείρισης του COVID-19*. Διαθέσιμο: <https://www.dpa.gr>

¹⁰⁴ Zeinalipour-Yazti D., Claramunt C. COVID-19 Mobile Contact Tracing Apps (MCTA): A Digital Vaccine or a Privacy Demolition? In Proceedings of the 2020 21st IEEE International Conference on Mobile Data Management (MDM), Versailles, France, 30 June–3 July 2020, pag.1–4

¹⁰⁵ Liang Y., Liang J., Zhou Q., Li X., Lin F., Deng Z., Zhang B., Li L., Wang X., Zhu H., et al. Prevalence and clinical features of 2019 novel coronavirus disease (COVID-19) in the Fever Clinic of a teaching hospital in Beijing: a single-center, retrospective study, 2020, pag. 1-10

¹⁰⁶ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

3.5 Προστασία των δεδομένων υγείας, στην περίοδο της πανδημίας

Σύμφωνα με τον GDPR και άλλους ευρωπαϊκούς και εθνικούς κανονισμούς, όπως ο Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁰⁷ και ο νόμος 4624/2019 οι εργοδότες δεν επιτρέπεται να συλλέγουν δεδομένα υγείας από τους υπαλλήλους και τους επισκέπτες, εκτός εάν δεσμεύονται από το νόμο να το πράξουν, είτε για να προστατεύσουν τα συμφέροντα του εργατικού δυναμικού και του κοινού, είτε γιατί πρέπει να συμμορφωθούν με το εργατικό δίκαιο ή άλλους εθνικούς νόμους.¹⁰⁸ Όπου ισχύουν οι εξαιρέσεις, η επεξεργασία δεδομένων πρέπει να είναι αυστηρά περιορισμένη, σύμφωνα με τις αρχές του Γενικού Κανονισμού, ενώ η επεξεργασία πρέπει να τεκμηριώνεται, αλλά και να διακόπτεται, όταν πλέον παύσει να υφίσταται η ανάγκη επεξεργασίας τους.¹⁰⁹ Με την ενσωμάτωση στο Γενικό Κανονισμό των βασικών αρχών,¹¹⁰ όπως η αρχή της διαφάνειας, η αρχή του σκοπού, η αρχή της ελαχιστοποίησης, της νόμιμης και επιτρεπτής επεξεργασίας (αναλογικότητα), της νομιμότητας, καθώς και την ενίσχυσή τους με τις αρχές της ασφάλειας, εμπιστευτικότητας και της λογοδοσίας εξασφαλίζεται η λειτουργικότητα του ΓΚΠΔ, αφού μέσω αυτών διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τον Κανονισμό και συνεπώς η προστασία των προσωπικών δεδομένων.¹¹¹

Συγκεκριμένα, κατά την περίοδο της πανδημίας συλλέγεται μεγάλος όγκος δεδομένων υγείας των εργαζομένων, ωστόσο επιτρέπεται να συλλέγονται από τους

---

¹⁰⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2018, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 και της απόφασης αριθ. 1247/2002/ΕΚ. Διαθέσιμο: https://edps.europa.eu/data-protection/eu-institutions-dpo_en και Οδηγία της ΑΠΔΠΧ υπ' αριθ. 115/2001 και Απόφαση υπ' αριθ. 10/2005 της ΑΠΔΠΧ με θέμα: Δεδομένα υγείας σε υπηρεσιακό φάκελο εργαζομένων». Διαθέσιμο: <https://www.dpa.gr/enimerwtiko/prakseisArxis>

¹⁰⁸ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

¹⁰⁹ Stojanović R., Skraba A., Lutovac B. A Headset Like Wearable Device to Track COVID-19 Symptoms. In Proceedings of the 2020 9th Mediterranean Conference on Embedded Computing (MECO), Budva, Montenegro, 8–11 June 2020, pag.1–4

¹¹⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2018, άρθρο 5

¹¹¹ Μήτρου Λίλιαν. *Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (νέο δίκαιο – νέες υποχρεώσεις – νέα δικαιώματα)*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2017,σελ. 57-58

εργοδότες μόνο τα άκρως απαραίτητα και κατάλληλα για την επίτευξη του σκοπού, για τον οποίο συλλέγονται και επεξεργάζονται. Στην προκειμένη περίπτωση για τον περιορισμό της μετάδοσης του κορωνοϊού και την προστασία της δημόσιας υγείας. Ακόμη, σύμφωνα με την αρχή περιορισμού του σκοπού, τα δεδομένα που συλλέγονται για καθορισμένους και νόμιμους σκοπούς, δεν θα πρέπει να υποβάλλονται σε οποιαδήποτε άλλη επεξεργασία, που δεν είναι συμβατή με τον προκαθορισμένο, από το σχεδιασμό της επεξεργασίας σκοπό. Ωστόσο, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, όπως είναι η αναχαίτηση της πανδημίας επιτρέπεται η περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων για σκοπούς αρχειοθέτησης. Τέλος, η αρχή της διαφάνειας επιβάλλει να είναι σύννομη η επεξεργασία και να πραγματοποιείται με τρόπο διαφανή, ως προς το υποκείμενο των δεδομένων. Οι εργαζόμενοι θα πρέπει να ενημερώνονται για τα δεδομένα τους που τίθενται σε επεξεργασία, για ποιο λόγο και ποιος είναι ο υπεύθυνος επεξεργασίας.¹¹² Για παράδειγμα οι υπάλληλοι των οργανισμών και των ιδιωτικών εταιρειών γνωρίζουν ότι συλλέγονται και καταγράφονται, από τα τμήματα διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού τα αποτελέσματα των προσωπικών εργαστηριακών τους ελέγχων για την ανίχνευση του κορωνοϊού, προκειμένου να προστατευθούν οι ίδιοι και οι συνάδελφοί τους από πιθανή μετάδοση του ιού.

Στην παρούσα κατάσταση της πανδημίας, δεν επιτρέπεται οι εργοδότες να κάνουν γνωστά στους υπαλλήλους τα ονόματα των συναδέλφων τους που έχουν νοσήσει, παρά μόνο να κοινοποιούν μια συγκεκριμένη λίστα, αυτών δηλαδή με τους οποίους είχαν στενή επαφή. Ο GDPR περιορίζει επίσης, το δικαίωμα να ζητούν προσωπικούς αριθμούς τηλεφώνου των εργαζομένων, εκτός από συγκεκριμένους λόγους, όπως η ενημέρωση των ατόμων σχετικά με τους κανόνες εργασίας ή άλλες πληροφορίες, που σχετίζονται με την πανδημία COVID-19. Επιπλέον, σύμφωνα με τις αρχές του Γενικού Κανονισμού, η χρήση των προσωπικών δεδομένων ατόμων, που ανήκουν σε ομάδες υψηλού κινδύνου θα πρέπει να περιορίζεται σε συγκεκριμένους σκοπούς, όπως η χορήγηση ειδικής άδειας προστασίας ευπαθών ομάδων ή παραδόσεις οικιακών ζωτικών προμηθειών και φαρμάκων.¹¹³

Επιπλέον, ο GDPR θέτει σε ισχύ συγκεκριμένες προστασίες απορρήτου και δεδομένων, που περιορίζουν τις εφαρμογές παρακολούθησης της υγείας των πολιτών, τα

---

¹¹² ΓΚΠΔ, άρθρο 5

¹¹³ Liang Y., Liang J., Zhou Q., Li X., Lin F., Deng Z., Zhang B., Li L., Wang X., Zhu H., et al. Prevalence and clinical features of 2019 novel coronavirus disease (COVID-19) in the Fever Clinic of a teaching hospital in Beijing: a single-center, retrospective study, 2020, pag. 1-10

οποία μπορεί να χρησιμοποιήσουν οι χώρες στην κρίση COVID-19. Ωστόσο, οι ευρωπαϊκές αρχές προστασίας δεδομένων επέτρεψαν την ανάπτυξη εθνικών συστημάτων παρακολούθησης, εφόσον αυτά εφαρμόζουν τις αρχές του GDPR.¹¹⁴ Τα συστήματα πρέπει να είναι εθελοντικά και συναινετικά ή πλήρως ανώνυμα, όπως όταν ένας φορέας τηλεπικοινωνιών παρέχει στις αρχές ανώνυμα δεδομένα για τη μέτρηση της κίνησης του πληθυσμού.¹¹⁵ Πιο συγκεκριμένα, συστήματα προσωπικής παρακολούθησης, όπως αυτά που χρησιμοποιούνται στη Νότια Κορέα ή την Κίνα για τη μείωση της εξάπλωσης της πανδημίας, δεν επιτρέπονται βάσει του GDPR,¹¹⁶ επειδή τέτοιου είδους μέτρα για τον περιορισμό της διασποράς του κορωνοϊού παραβιάζουν τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, τις ελευθερίες, αλλά και τις αρχές της νομιμότητας, της αναλογικότητας και της διαφάνειας, που είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με το δικαίωμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

3.6 Θέματα ασφάλειας προσωπικών δεδομένων στον κυβερνοχώρο

Πέρα από τους κινδύνους που ενέχει η χρήση και η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων έχει προκύψει και το ζήτημα της ασφάλειας στους κυβερνοχώρους. Λόγω της πανδημίας ελήφθησαν μέτρα περιορισμού του ιού και οι κυβερνητικοί υπεύθυνοι προέβησαν σε αναστολή της δια ζώσης λειτουργίας των εταιρειών ή περιόρισαν τον αριθμό των υπαλλήλων ανά υπηρεσία, εφάρμοσαν την εξ αποστάσεως εργασία και οι υπάλληλοι παρέχουν τις υπηρεσίες τους από το σπίτι, χωρίς αυτοπρόσωπη παρουσία. Αυτό δημιούργησε νέες και αυξημένες ανάγκες στα τμήματα πληροφορικής των δημόσιων φορέων, ιδρυμάτων, αλλά και εταιρειών, αφού έπρεπε να οργανώσουν γρήγορα τις απομακρυσμένες λειτουργίες. Ωστόσο, οι ασφαλείς συστημικοί κυβερνοχώροι δημιουργούνται στο κάθε εργασιακό περιβάλλον από εξειδικευμένο προσωπικό. Πολλοί άνθρωποι χρησιμοποιούν τώρα μη ασφαλείς συσκευές και επικοινωνίες διαδικτύου με

---

¹¹⁴ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

¹¹⁵ Kylmänen A. General Data Protection Regulation - Requirement Analysis of Customer Personal Data: Case Study. Master's thesis, university. Tampere University of Technology. Degree programme in industrial and information management, 2019

¹¹⁶ Liang Y., Liang J., Zhou Q., Li X., Lin F., Deng Z., Zhang B., Li L., Wang X., Zhu H., et al. Prevalence and clinical features of 2019 novel coronavirus disease (COVID-19) in the Fever Clinic of a teaching hospital in Beijing: a single-center, retrospective study, 2020, pag. 1-10

χαμηλότερα επίπεδα προστασίας, από αυτά που διατηρούνται στα δίκτυα των δημόσιων φορέων ή των εταιρειών, με αποτέλεσμα την ύπαρξη κινδύνου «διαρροής» δεδομένων.¹¹⁷

Η απόδοση της υποδομής δικτύου, που αναπτύσσεται είναι δυνητικά ασθενέστερη και υπόκειται σε ανθρώπινο έλεγχο και υποστήριξη από μη εξειδικευμένους υπαλλήλους ενώ, η πίεση του συστήματος και τα κενά στα εργαλεία συνεργασίας οδήγησαν σε αυξημένη ευπάθεια. Όπως φαίνεται σε πολλές αναφορές τα επίπεδα των κυβερνοεπιθέσεων είναι υψηλά, το ηλεκτρονικό ψάρεμα (phishing) με κακόβουλο λογισμικό και η εμφάνιση επιτήδειων, οι οποίοι εκμεταλλεύονται το φόβο και την κακή διάθεση των πολιτών και παρουσιάζονται ως εταιρικά γραφεία βοήθειας, σε ιστότοπους πληροφοριών για τον COVID-19 έχουν πάρει μεγάλες διαστάσεις.¹¹⁸ Οι απειλές αυτές μελετήθηκαν και σχεδιάστηκαν για να εκμεταλλευτούν τις συνθήκες απομακρυσμένης εργασίας, που εφαρμόστηκαν από την αρχή της πανδημίας και συνήθως οδηγούν σε υποκλοπή προσωπικών δεδομένων.¹¹⁹

Επιπλέον, εν μέσω πανδημίας, τα τμήματα πληροφορικής σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα βρέθηκαν αντιμέτωπα με πρωτόγνωρες καταστάσεις και με νέες προκλήσεις.¹²⁰ Οι δημόσιοι φορείς έπρεπε να διατηρήσουν την ασφάλεια των συστημάτων, του λογισμικού και των δεδομένων τους εκτός του κεντρικού, καλά ελεγχόμενου εσωτερικού δικτύου, ενώ ταυτόχρονα να πληρούν τις απαιτήσεις του GDPR, σχετικά με κατάλληλες τεχνικές και οργανωτικές κυβερνοπροστασίες.¹²¹ Οι εργαζόμενοι χρησιμοποιούν μεμονωμένους συνδέσμους για να συνδεθούν σε δίκτυα, ενώ τα τμήματα πληροφορικής αγωνίζονται να

---

¹¹⁷ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

¹¹⁸ Rahim F. A., Ismail Z., & Samy G. N. Information privacy concerns in electronic healthcare records: A systematic literature review. Research and Innovation in Information Systems (ICRIIS), 2019 International Conference On, 2019, pag. 504–509

¹¹⁹ Liang Y., Liang J., Zhou Q., Li X., Lin F., Deng Z., Zhang B., Li L., Wang X., Zhu H., et al. Prevalence and clinical features of 2019 novel coronavirus disease (COVID-19) in the Fever Clinic of a teaching hospital in Beijing: a single-center, retrospective study, 2020, pag. 1-10

¹²⁰ Rahim F. A., Ismail Z., & Samy G. N. Information privacy concerns in electronic healthcare records: A systematic literature review. Research and Innovation in Information Systems (ICRIIS), 2019 International Conference On, 2019, pag. 504–509

¹²¹ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

ανταπεξέλθουν στα νέα δεδομένα με νέες και μη δοκιμασμένες δυνατότητες, που χρησιμοποιούνται για τη διασφάλιση επιχειρησιακών λειτουργιών.¹²²

Οι εταιρείες οφείλουν να προμηθεύουν τους υπαλλήλους με φορητούς υπολογιστές, κινητά τηλέφωνα, αλλά και τον απαραίτητο εξοπλισμό για την εξασφάλιση συνδέσεων εικονικού-ιδιωτικού δικτύου VPN¹²³, ώστε να μπορούν να λειτουργούν εξ αποστάσεως, με ασφάλεια. Οι εργοδότες οφείλουν επίσης, να παρέχουν στους υπαλλήλους μια σειρά από άλλα τεχνικά χαρακτηριστικά για την ασφάλεια των δικτύων τους.¹²⁴ Οι εργαζόμενοι πρέπει να ενημερώνονται για τα ειδικά αυτά τεχνικά χαρακτηριστικά, που επιτρέπουν ασφαλείς απομακρυσμένες λειτουργίες, αλλά και να εκπαιδεύονται, όπως απαιτείται, για τη χρήση τους. Πρέπει να τονιστεί η σημασία της ασφάλειας στην απομακρυσμένη εργασία, ενώ το VPN καθίσταται υποχρεωτικό για την προστασία δεδομένων, υλικού και αντιγράφων εγγράφων.¹²⁵

3.7 Θέματα που αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ένωσης

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ανάπτυξη εφαρμογών παρακολούθησης των επαφών και στην παρακολούθηση δεδομένων τοποθεσίας. Οι εφαρμογές ανίχνευσης και προειδοποίησης μπορούν να βοηθήσουν στη διάσπαση της αλυσίδας των μολύνσεων και να σώσουν ζωές, συμπληρώνοντας τη μη αυτόματη ανίχνευση.¹²⁶ Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν ξεκινήσει εθνικές εφαρμογές ανίχνευσης επαφών και προειδοποίησης. Επιπλέον, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δημιούργησαν μια υπηρεσία, η οποία επιτρέπει στις εθνικές εφαρμογές τη μεταξύ τους επικοινωνία, διασυννοριακά στην Ευρώπη. Έτσι οι χρήστες θα μπορούν να εγκαταστήσουν μια εφαρμογή, που θα τους ενημερώνει, όταν βρίσκονται σε μικρή

---

¹²² Zeinalipour-Yazti D., Claramunt C. COVID-19 Mobile Contact Tracing Apps (MCTA): A Digital Vaccine or a Privacy Demolition? In Proceedings of the 2020 21st IEEE International Conference on Mobile Data Management (MDM), Versailles, France, 30 June–3 July 2020, pag.1–4

¹²³ VPN (Virtual Private Network,) σημαίνει εικονικό ιδιωτικό δίκτυο. Συνδέει απομακρυσμένες συσκευές, μέσω διαδικτύου, γίνεται με κρυπτογράφηση δεδομένων υψηλής ασφάλειας, προστατεύει την ιδιωτικότητα στο διαδίκτυο και αποκρύπτει την διαδικτυακή τοποθεσία και την κίνηση του χρήστη

¹²⁴ Stojanović R., Skraba A., Lutovac B. A Headset Like Wearable Device to Track COVID-19 Symptoms. In Proceedings of the 2020 9th Mediterranean Conference on Embedded Computing (MECO), Budva, Montenegro, 8–11 June 2020, pag.1–4

¹²⁵ Liang Y., Liang J., Zhou Q., Li X., Lin F., Deng Z., Zhang B., Li L., Wang X., Zhu H., et al. Prevalence and clinical features of 2019 novel coronavirus disease (COVID-19) in the Fever Clinic of a teaching hospital in Beijing: a single-center, retrospective study, 2020, pag. 1-10

¹²⁶ Georgieva L, Docksey C. Processing of special categories of personal data. In: Kuner C, Bygrave LA, Docksey C, editors. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*. New York, NY: Oxford University Press, 2020, pag. 365–384

απόσταση με κάποιον, που είναι θετικός σε διαγνωστικό έλεγχο για τον κορωνοϊό. Η Επιτροπή έχει διασφαλίσει, ότι οι εφαρμογές παρακολούθησης επαφών και προειδοποίησης χρησιμοποιούνται μόνο εθελοντικά, βασίζονται σε τεχνολογία Bluetooth, σέβονται το απόρρητο των χρηστών και δεν επιτρέπουν τον έλεγχο της τοποθεσίας των ατόμων.¹²⁷

Τα ηλεκτρονικά συστήματα εφαρμογών παρακολούθησης για τον κορωνοϊό εμπίπτουν στην αρμοδιότητά του ΓΚΠΔ, αλλά αυτό δεν αποτελεί εμπόδιο για την εφαρμογή τους.¹²⁸ Οι αρχές του Γενικού Κανονισμού παραθέτουν ένα έτοιμο λειτουργικό σχέδιο για τη δημιουργία ενός συστήματος, που θα είναι συμβατό με τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα. Οι αρχές είναι αρκετά ευέλικτες για να κατευθύνουν, είτε ένα κεντρικό σύστημα που λειτουργεί υπό την αιγίδα μιας δημόσιας αρχής, είτε ένα πλήρως αποκεντρωμένο σύστημα σχεδιασμένο από ιδιωτικούς φορείς, με τη συγκατάθεση και συναίνεση του χρήστη. Η χρησιμότητα μιας εφαρμογής, οποιουδήποτε ηλεκτρονικού συστήματος, εν μέσω πανδημίας θα εξαρτηθεί από την αξιοπιστία των πληροφοριών διάγνωσης και την ευρεία διαθεσιμότητα των δοκιμών, που θα γίνουν σε περίπτωση έκθεσης ενός ατόμου στον ιό. Με αυτές τις συμπληρωματικές δυνατότητες, η ανίχνευση της έκθεσης και η ειδοποίηση-ενημέρωση είναι μια αναλογική απάντηση στην απειλή για τη δημόσια υγεία, που δικαιολογεί κάποια παρέμβαση στα δικαιώματα απορρήτου και εμπιστευτικότητας των ατόμων.¹²⁹

Κάθε τρόπος επεξεργασίας δεδομένων, αποκεντρωμένη επεξεργασία από ιδιωτικούς φορείς ή μια πιο συγκεντρωτική παρακολούθηση, που εποπτεύεται από υπηρεσίες δημόσιας υγείας έχει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, όσον αφορά στο απόρρητο των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Οι φορείς δημόσιας υγείας είναι τουλάχιστον θεωρητικά, πιο υπεύθυνοι και παρέχουν μεγαλύτερη ασφάλεια. Από την άλλη, οι χρήστες έχουν πιο ισχυρά δικαιώματα για μη συμμετοχή σε συστήματα, που

---

¹²⁷ ΣΥΣΤΑΣΗ (ΕΕ) 2020/518 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 8ης Απριλίου 2020, σχετικά με μια κοινή εργαλειοθήκη της Ένωσης για τη χρήση της τεχνολογίας και των δεδομένων με σκοπό την καταπολέμηση της κρίσης COVID-19 και την έξοδο από αυτή, ιδίως όσον αφορά εφαρμογές για φορητές συσκευές και τη χρήση ανωνυμοποιημένων δεδομένων κινητικότητας. Διαθέσιμο: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_626

¹²⁸ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

¹²⁹ Georgieva L, Docksey C. Processing of special categories of personal data. In: Kuner C, Bygrave LA, Docksey C, editors. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*. New York, NY: Oxford University Press, 2020, pag. 365–384

λειτουργούν βάσει της συναίνεσης των χρηστών. Είναι επίσης δυνατός ο συνδυασμός και των δύο προσεγγίσεων. Ιδιαίτερα σημαντικό για τις αρχές προστασίας δεδομένων είναι οι υπεύθυνοι επεξεργασίας να παρακολουθούν εκ του σύνεγγυς, κάθε τύπο συστήματος για πιθανή αστοχία.¹³⁰ Επιπλέον, η κάθε ανεξάρτητη και συνταγματικά κατοχυρωμένη Αρχή για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων μπορεί να δημοσιεύει επίσημους κανονισμούς ή νομοθεσίες, που θα καθορίζουν τις υποχρεώσεις, αλλά και τα δικαιώματα όλων των μερών, που εμπλέκονται στην ανίχνευση επαφών, ακόμη και όταν οι χρήστες συναινούν. Αυτές οι διατάξεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν απαιτήσεις, όπως τα δεδομένα να καταχωρούνται και να αποθηκεύονται ανωνυμοποιημένα, με ψευδώνυμα ή συγκεντρωτικά και να μην διατηρούνται, παρά μόνο σε συνολική μορφή.

Στις 8 Απριλίου 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε τη σύσταση 2020/518, προτείνοντας ορισμένα μέτρα για την ανάπτυξη μιας κοινής προσέγγισης για τη χρήση εφαρμογών στα κινητά και δεδομένων κινητής τηλεφωνίας, ως απάντηση στην πανδημία σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.¹³¹ Ο σκοπός της σύστασης ήταν να υποστηρίξει τη σταδιακή άρση των μέτρων περιορισμού χρησιμοποιώντας δεδομένα κινητής τηλεφωνίας και εφαρμογές, ενώ παρείχε συστάσεις και σαφείς κανόνες για τη χρήση αυτών των εφαρμογών, οι οποίες είναι χρήσιμες για μέτρα κοινωνικής απόστασης, για προειδοποίηση, για πρόληψη, αλλά και για εντοπισμό επαφών. Η Επιτροπή τόνισε, ότι η χρήση τέτοιων εφαρμογών θα πρέπει να διασφαλίζει τα προσωπικά δεδομένα και τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών, όπως η προστασία της ιδιωτικής ζωής και του απορρήτου.¹³² Η σύσταση συνοδεύτηκε από καθοδήγηση σε σχέση με την προστασία δεδομένων, κατά τη χρήση εφαρμογών, που βοηθούν στην αναχαίτιση και τον περιορισμό της πανδημίας covid-19¹³³ Το πλαίσιο που ανέπτυξε η Επιτροπή προβλέπει, ότι οι εφαρμογές ανίχνευσης πρέπει να είναι εθελοντικές, προσωρινές, διαφανείς και να χρησιμοποιούν προσωρινά και ψευδώνυμοποιημένα δεδομένα. Πρέπει να βασίζονται

---

¹³⁰ Georgieva L, Docksey C. Processing of special categories of personal data. In: Kuner C, Bygrave LA, Docksey C, editors. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*. New York, NY: Oxford University Press, 2020, pag. 365–384

¹³¹ Georgieva L, Docksey C. Processing of special categories of personal data. In: Kuner C, Bygrave LA, Docksey C, editors. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*. New York, NY: Oxford University Press, 2020, pag. 365–384

¹³² Georgieva L, Docksey C. Processing of special categories of personal data. In: Kuner C, Bygrave LA, Docksey C, editors. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*. New York, NY: Oxford University Press, 2020, pag. 365–384

¹³³ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ανακοίνωση της Επιτροπής, Έγγραφο καθοδήγησης σχετικά με την προστασία δεδομένων στις εφαρμογές που στηρίζουν την καταπολέμηση της πανδημίας COVID-19. (2020/C 124 I/01), 17-04-2020. Διαθέσιμο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT>

στην τεχνολογία Bluetooth, να εγκρίνονται από τις εθνικές υγειονομικές αρχές και να λειτουργούν διασυννοριακά, καθώς και μεταξύ λειτουργικών συστημάτων.¹³⁴

Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων υιοθέτησε παρόμοια προσέγγιση στην Κατευθυντήρια γραμμή 04/2020 της 21ης Απριλίου 2020¹³⁵, σχετικά με τη χρήση δεδομένων εντοπισμού και εργαλείων παρακολούθησης επαφών, στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της επιδημίας covid-19. Συγκεκριμένα, το ΕΣΠΔ σημείωσε, ότι κατά την ανάπτυξη εφαρμογών ανίχνευσης θα πρέπει να εφαρμόζονται οι γενικές αρχές προστασίας δεδομένων, όπως νομιμότητα, περιορισμός σκοπού, ελαχιστοποίηση δεδομένων, ακρίβεια, περιορισμός αποθήκευσης, ακεραιότητα και εμπιστευτικότητα, καθώς και λογοδοσία. Τόνισε ότι ο GDPR και η οδηγία 2002/58 / ΕΚ¹³⁶ περιέχουν και τους δύο ειδικούς κανόνες, που πρέπει να τηρούνται απαρέγκλιτα. Δηλαδή, τα δεδομένα τοποθεσίας, που συλλέγονται από τους παρόχους ηλεκτρονικών επικοινωνιών μπορούν να διαβιβάζονται στους δημόσιους φορείς ή σε τρίτα μέρη, μόνο εάν έχουν ανωνυμοποιηθεί. Όταν τα δεδομένα υποδεικνύουν τη γεωγραφική θέση της ηλεκτρονικής συσκευής ενός χρήστη, απαιτείται η συγκατάθεση του χρήστη για να κοινοποιηθούν. Ακόμη, οι πληροφορίες, που συλλέγονται απευθείας από τον ηλεκτρονικό εξοπλισμό των χρηστών, για παράδειγμα πληροφορίες που αποθηκεύονται απευθείας στις συσκευές, τότε η πρόσβαση επιτρέπεται μόνο εάν ο χρήστης έχει συναινέσει.¹³⁷

Αναφορικά με το θέμα και ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων εξέδωσε δήλωση με την οποία ζήτησε ένα πανευρωπαϊκό μοντέλο «covid-19 mobile application», συντονισμένο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υποστήριξε, ότι ιδανικό θα ήταν να υπάρξει συντονισμός με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η προστασία των δεδομένων παγκοσμίως, από την αρχή του σχεδιασμού. Ο ΕΕΠΔ υπογράμμισε ότι, η χρήση προσωρινών αναγνωριστικών εκπομπών και

---

¹³⁴ Georgieva L, Docksey C. Processing of special categories of personal data. In: Kuner C, Bygrave LA, Docksey C, editors. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*. New York, NY: Oxford University Press, 2020, pag. 365–384

¹³⁵ Κατευθυντήριες γραμμές 04/2020 για τη χρήση δεδομένων θέσης και εργαλείων ιχνηλάτησης επαφών, στο πλαίσιο της έφαρσης της νόσου COVID-19. Εγκρίθηκαν στις 21 Απριλίου 2020. Διαθέσιμο: <https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-042020>

¹³⁶ Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2002 σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες)

¹³⁷ Georgieva L, Docksey C. Processing of special categories of personal data. In: Kuner C, Bygrave LA, Docksey C, editors. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*. New York, NY: Oxford University Press, 2020, pag. 365–384

τεχνολογίας Bluetooth για τον εντοπισμό επαφών φάνηκε να είναι χρήσιμη για την αποτελεσματική προστασία της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων.¹³⁸ Σχετικά με τη χρήση δεδομένων τοποθεσίας για τη χαρτογράφηση της εξάπλωσης της πανδημίας, ο Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων υπογράμμισε, ότι τα ανώνυμα δεδομένα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων προστασίας δεδομένων και υπογράμμισε τη σημασία της εφαρμογής κατάλληλων μέτρων, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ασφαλής μετάδοση δεδομένων, από παρόχους τηλεπικοινωνιών.¹³⁹ Για το ζήτημα της διατήρησης δεδομένων, πρότεινε να διαγραφούν τα δεδομένα, που λαμβάνονται από παρόχους κινητής τηλεφωνίας, μόλις αυτή η κατάσταση έκτακτης ανάγκης πάψει να υφίσταται. Επίσης, κατέστησε σαφές ότι αυτές οι ειδικές υπηρεσίες δημιουργήθηκαν και αναπτύχθηκαν λόγω της συγκεκριμένης κρίσης και ο χαρακτήρας τους είναι προσωρινός.¹⁴⁰

Όσον αφορά στην επεξεργασία δεδομένων υγείας, για ερευνητικούς σκοπούς, στο πλαίσιο της επιδημίας του κορωνοϊού, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων ενέκρινε την Κατευθυντήρια Γραμμή 03/2020.¹⁴¹ Σε αυτή, υπενθύμισε ότι στον GDPR συμπεριλαμβάνονται ειδικοί κανόνες για την επεξεργασία δεδομένων υγείας, για σκοπούς επιστημονικής έρευνας, που έχουν ισχύ και κατά την πανδημία του covid-19. Σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχεία i και j του Γενικού Κανονισμού, ο εθνικός νομοθέτης κάθε κράτους-μέλους μπορεί να θεσπίσει νόμους, που να επιτρέπουν την επεξεργασία ευαίσθητων, ειδικών δεδομένων για την πραγματοποίηση επιστημονικής έρευνας. Επομένως, οι προϋποθέσεις και η έκταση μιας τέτοιας επεξεργασίας ενδέχεται να ποικίλλουν, ανάλογα με τους νόμους που θεσπίζει το κάθε κράτος-μέλος. Είναι ενδιαφέρον, ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων σημείωσε, ότι καταστάσεις όπως η πανδημία του covid-19 δεν αναστέλλουν ή

---

¹³⁸ Georgieva L, Docksey C. Processing of special categories of personal data. In: Kuner C, Bygrave LA, Docksey C, editors. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*. New York, NY: Oxford University Press, 2020, pag. 365–384

¹³⁹ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In *Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's*, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

¹⁴⁰ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In *Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's*, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

¹⁴¹ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων. Κατευθυντήριες γραμμές 03/2020 σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων που αφορούν την υγεία για σκοπούς επιστημονικής έρευνας στο πλαίσιο της έξαρσης της νόσου COVID-19. Εκδόθηκαν στις 21 Απριλίου 2020

περιορίζουν τη δυνατότητα των υποκειμένων των δεδομένων να ασκούν τα δικαιώματά τους. Ωστόσο, το άρθρο 89, παράγραφος 2 του GDPR δίνει τη δυνατότητα στους εθνικούς νομοθέτες να περιστέλλουν ορισμένα από τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων, όταν η επεξεργασία πραγματοποιείται για επιστημονικούς σκοπούς ή για τη διαφύλαξη της υγείας και της ασφάλειας των πολιτών. Συνεπώς, οι περιορισμοί των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων ενδέχεται να ποικίλλουν από κράτος σε κράτος, ανάλογα με τους νόμους, που θεσπίζονται στο καθένα από αυτά.¹⁴²

3.8 Θεσμικές απαντήσεις στην προστασία δεδομένων, κατά την περίοδο της πανδημίας

Η δράση που αναλαμβάνουν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, εξετάζεται στο πλαίσιο ολόκληρου του φάσματος της προστασίας των δεδομένων, κατά την περίοδο της πανδημίας covid-19. Ήδη στις 17 Μαρτίου 2020, η Εκτελεστική Επιτροπή του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας αναγνώρισε τις άνευ προηγουμένου προκλήσεις, που αντιμετωπίζει στο πλαίσιο της εξάπλωσης του κορωνοϊού. Επίσης, τόνισε ότι η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί συντονισμένες ενέργειες σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων την ανταλλαγή προσωπικών πληροφοριών και δεδομένων από οργανισμούς και κυβερνήσεις, καθώς και διασυνοριακά.¹⁴³

Τα δεδομένα υγείας θεωρούνται ευαίσθητα σε πολλές δικαιοδοσίες. Από τη συνεργασία μεταξύ αρχών προστασίας δεδομένων και κυβερνήσεων έχουμε πολλά παραδείγματα εθνικών προσεγγίσεων για την ανταλλαγή δεδομένων, στο πλαίσιο διαφύλαξης της δημόσιας υγείας. Ένα από αυτά είναι η χρήση της τεχνολογίας για τη διευκόλυνση ασφαλών και γρήγορων διαγνώσεων, αλλά και η δημιουργία ηλεκτρονικών

---

¹⁴² Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

¹⁴³ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

συνδέσμων, μεταξύ δημόσιων συστημάτων δεδομένων, προκειμένου να βελτιστοποιείται ο έλεγχος της εξάπλωσης του ιού.¹⁴⁴

Ο ΟΟΣΑ, στην ανακοίνωσή του της 14ης Απριλίου 2020 για τον COVID-19 με τίτλο «*Εξασφάλιση της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων, καθώς καταπολεμούμε τον COVID-19*» δήλωσε ότι ορισμένα ψηφιακά εργαλεία για την αντιμετώπιση της κρίσης δημιουργούν νέες προκλήσεις διακυβέρνησης και απορρήτου.¹⁴⁵ Υπογράμμισε, ότι μόνο λίγες χώρες διαθέτουν νομικά πλαίσια για την υποστήριξη των έκτακτων μέτρων παρακολούθησης επαφών και λοιπών στοιχείων. Επιπλέον, σημείωσε ότι οι αρχές προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων διαδραματίζουν βασικό ρόλο, καθώς οι κυβερνήσεις θεσπίζουν νομοθεσίες έκτακτης ανάγκης και οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων επιζητούν ασφάλεια δικαίου.¹⁴⁶

Επιπλέον, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) διενέργησε εκτεταμένες μελέτες, που εξετάζουν τις επιπτώσεις στα θεμελιώδη δικαιώματα, κατά την πανδημία του covid-19. Με αναφορά στην προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων, έχει δημοσιευτεί ένα ενημερωτικό δελτίο σχετικά με τις εφαρμογές παρακολούθησης των επαφών.¹⁴⁷ Τα στοιχεία που συλλέγει ο Οργανισμός δείχνουν, ότι σχεδόν όλες οι αρχές προστασίας δεδομένων της Ε.Ε. εξέδωσαν κατευθυντήριες γραμμές, σχετικά με την πανδημία. Αυτές οι δηλώσεις επιβεβαιώνουν ότι τα δικαιώματα στην υγεία και την προστασία των προσωπικών δεδομένων συμβαδίζουν. Υπογραμμίζουν ακόμη, ότι κάθε μέτρο που θα παραβίαζε τα δικαιώματα της προστασίας των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής θα πρέπει να έχει έρεισμα στο νόμο, να είναι αναγκαίο και αναλογικό.¹⁴⁸ Αναλυτικότερα, κάθε μέτρο που εφαρμόζεται

---

¹⁴⁴ Riza T.A., Gunawan D. Network Challenges Supports Covid-19 Prevention Team. In Proceedings of the 2020 IEEE 10th International Conference on Electronics Information and Emergency Communication (ICEIEC), Beijing, China, 17–19 July 2020, pag. 73–76

¹⁴⁵ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

¹⁴⁶ Cesconetto J., Augusto Silva L., Bortoluzzi F., Navarro-Cáceres M., Zeferino C.A., Leithardt V.R.Q. PRIPRO—Privacy Profiles: User Profiling Management for Smart Environments. Electronics, 2020, pag.1-22

¹⁴⁷ Georgieva L, Docksey C. Processing of special categories of personal data. In: Kuner C, Bygrave LA, Docksey C, editors. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*. New York, NY: Oxford University Press, 2020, pag. 365–384

¹⁴⁸ Cesconetto J., Augusto Silva L., Bortoluzzi F., Navarro-Cáceres M., Zeferino C.A., Leithardt V.R.Q. PRIPRO—Privacy Profiles: User Profiling Management for Smart Environments. Electronics, 2020, pag.1-22

για τον περιορισμό της διασποράς του κορωνοϊού δεν θα πρέπει να καταστρατηγεί τις αρχές και τους θεσμούς, που απορρέουν από Σύνταγμα, δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται καταχρηστικά και οπωσδήποτε οφείλει να βασίζεται στην αρχή της αναλογικότητας. Συγκεκριμένα, η νομιμότητα των μέτρων που επιβάλλονται λόγω της έκτακτης κατάστασης που προέκυψε και περιορίζουν την ιδιωτικότητα ή εκθέτουν, κατά κάποιον τρόπο τα προσωπικά δεδομένα των πολιτών θα πρέπει να σταθμίζεται με τα κεκτημένα κοινωνικά και ατομικά δικαιώματα. Εν προκειμένω, ο κάθε περιορισμός που είναι κατάλληλος για την αναχαίτηση της πανδημίας δεν μπορεί να είναι πιο επαχθής από το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού που επιδιώκεται μέτρο, την προστασία δηλαδή της δημόσιας υγείας.

Ακόμη, ορισμένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, όπως το EDRi¹⁴⁹ εξέδωσαν αναλυτικές οδηγίες και συστάσεις, σχετικά με τις απαιτήσεις προστασίας δεδομένων, κατά την προσπάθεια καταπολέμησης της πανδημίας. Είναι επίσης ενδιαφέρον, ότι και το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Δικαίου συνέταξε κατά το έτος 2020 αρχές για την κρίση του covid-19, οι οποίες αντιμετωπίζουν ορισμένα από τα πιο σημαντικά νομικά ζητήματα, που προκύπτουν σε σχέση με την πανδημία. Συγκεκριμένα το Ινστιτούτο αναφέρει, πως η εξάπλωση του κορωνοϊού επιτρέπει κάποιους περιορισμούς, οι οποίοι όμως θα πρέπει να υπόκεινται σε έλεγχο και να μην εφαρμόζονται για άλλους σκοπούς. Όλοι οι περιορισμοί για την αντιμετώπιση της κρίσης του covid-19, για παράδειγμα το κλείσιμο των συνόρων και οι περιορισμοί στην κίνηση, έχουν κοινωνικό αντίκτυπο. Έτσι, είναι απαραίτητο να υπάρξει μια συντονισμένη δράση σε διεθνές και ενωσιακό επίπεδο και λήψη μέτρων, για την αντιμετώπιση των δυσκολιών που θα επιφέρουν οι περιορισμοί που εφαρμόζονται. Αξίζει να αναφερθούν κάποιες αρχές ενδεικτικά:

- Τα κράτη μπορούν να περιορίζουν τις θεμελιώδεις αρχές και ελευθερίες, υπό τον όρο, ότι θα περιορίζονται στο απολύτως απαραίτητο μέτρο και αναλογικά.
- Η κρίση λόγω της πανδημίας δεν δικαιολογεί καμία διάκριση, λόγω εθνικότητας ή άλλου κριτηρίου και αυτή η πρωτόγνωρη κατάσταση δεν πρέπει να οδηγήσει σε υπονόμηση των δημοκρατικών θεσμών και αξιών.
- Οι κυβερνήσεις δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούν την κρίση από την εξάπλωση του covid-19 για να εφαρμόσουν μέτρα που δεν σχετίζονται με αυτή και το

---

¹⁴⁹ Το European Digital Rights (EDRi) είναι μια διεθνής ομάδα προστασίας, με έδρα τις Βρυξέλλες. Το EDRi αποτελεί ένα συλλογικό δίκτυο ΜΚΟ, που αποτελείται από εμπειρογνώμονες, ερευνητές και ακαδημαϊκούς, οι οποίοι υποστηρίζουν την προώθηση των ψηφιακών δικαιωμάτων

σύστημα της Δικαιοσύνης πρέπει να πράξει ό,τι είναι εφικτό για να συνεχιστεί η διεξαγωγή των διαδικασιών σε ένα ελάχιστο επίπεδο λειτουργιών, ενώ αυτοί η περιορισμοί θα πρέπει να αρθούν μετά την επιστροφή στην κανονικότητα.

- Τα κράτη-μέλη οφείλουν να διασφαλίζουν ότι η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων και των ηλεκτρονικών επικοινωνιών από δημόσιους φορείς και ιδιώτες θα πραγματοποιούνται σύμφωνα με τους κανόνες του ΓΚΠΔ και στο βαθμό που είναι απαραίτητο για τον περιορισμό της πανδημίας. Ακόμη, η επεξεργασία δεδομένων με επεμβατικές μορφές επεξεργασίας, όπως η χρήση γεωγραφικού εντοπισμού ή γεωγραφικής παρακολούθησης θα πρέπει να υποβάλλεται για έγκριση στις Αρχές Προστασίας Δεδομένων, καθώς η χρήση τέτοιων εφαρμογών είναι επιτρεπτή, μόνο με τη συναίνεση του υποκειμένου.¹⁵⁰

Αυτές οι αρχές και οι επισημάνσεις αποτελούν καθοδήγηση για τον Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των ανακυπτόντων ζητημάτων, σε αυτή την άνευ προηγουμένου κατάσταση.¹⁵¹ Παράλληλα, το Συμβούλιο της Ευρώπης σε δήλωση τον Μάρτιο 2020, σχετικά με το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων, κατά την περίοδο της πανδημίας covid-19 υπενθύμισε, ότι η προστασία δεδομένων δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποτελέσει εμπόδιο στη διάσωση ζωών και ότι οι εφαρμοστέες αρχές επιτρέπουν πάντα εξισορρόπηση των διακυβευόμενων συμφερόντων.¹⁵² Όσον αφορά στη νομιμότητα της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, υπογράμμισε, πως η επεξεργασία δεδομένων είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί, είτε με τη συναίνεση του υποκειμένου των δεδομένων, είτε με κάποια άλλη διαδικασία, που συγκεκριμένα ορίζει ο νόμος.¹⁵³

---

¹⁵⁰ Αρχές του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Δικαίου. Διαθέσιμο:

https://www.europeanlawinstitute.eu/fileadmin/user_upload/p_eli/Publications/ELI_Principles_for_the_COVID-19_Crisis.pdf

¹⁵¹ Riza T.A., Gunawan D. Network Challenges Supports Covid-19 Prevention Team. In Proceedings of the 2020 IEEE 10th International Conference on Electronics Information and Emergency Communication (ICEIEC), Beijing, China, 17–19 July 2020, pag. 73–76

¹⁵² Georgieva L, Docksey C. Processing of special categories of personal data. In: Kuner C, Bygrave LA, Docksey C, editors. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*. New York, NY: Oxford University Press, 2020, pag. 365–384

¹⁵³ Cesconetto J., Augusto Silva L., Bortoluzzi F., Navarro-Cáceres M., Zeferino C.A., Leithardt V.R.Q. PRIPRO—Privacy Profiles: User Profiling Management for Smart Environments. *Electronics*, 2020, pag.1-22

Εξάλλου, όπως ορίζεται ρητά και στην Επεξηγηματική Έκθεση της Σύμβασης 108¹⁵⁴, μια τέτοια νόμιμη βάση περιλαμβάνει κυρίως την επεξεργασία δεδομένων, που είναι απαραίτητη για την προστασία των συμφερόντων ζωτικής σημασίας για το άτομο και την επεξεργασία δεδομένων, που πραγματοποιείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, όπως η παρακολούθηση μιας απειλητικής για τη ζωή επιδημίας.¹⁵⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 11 της σύμβασης 108, θα πρέπει να γίνουν εξαιρέσεις από το δικαίωμα της προστασίας των δεδομένων. Αυτές προβλέπονται νομικά, δείχνουν σεβασμό στα θεμελιώδη δικαιώματα και τις κεκτημένες ελευθερίες και αποτελούν απαραίτητο βοήθημα για την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων. Όταν εφαρμόζονται οι εξαιρέσεις, τα μέτρα αυτά πρέπει να λαμβάνονται αποκλειστικά σε προσωρινή βάση και μόνο για χρονικό διάστημα, που περιορίζεται ρητά στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης.¹⁵⁶

Οι αρχές προστασίας δεδομένων κλήθηκαν να αξιολογήσουν προσεκτικά τα μέτρα, που έλαβαν οι κρατικές αρχές με αναφορά σε αυτούς τους όρους. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων ενέκρινε στις 19 Μαρτίου 2020 επίσημη δήλωση, που αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στο πλαίσιο της επιδημίας του κορωνοϊού.¹⁵⁷ Το Διοικητικό Συμβούλιο σημείωσε ότι οι κανονισμοί προστασίας δεδομένων, όπως ο GDPR δεν παρακωλύουν τα μέτρα που εφαρμόζονται για την καταπολέμηση της πανδημίας και ότι είναι προς όφελος της ανθρωπότητας να περιοριστεί η εξάπλωση ασθενειών και να χρησιμοποιηθούν σύγχρονες τεχνικές για την αντιμετώπισή τους. Επιπλέον, το

---

¹⁵⁴ Σύμβαση 108/28.1.1981 του Συμβουλίου της Ευρώπης, για την προστασία των ατόμων από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Στρασβούργο 28-1-1981. Η Σύμβαση αυτή αποτελεί το πρώτο δεσμευτικό μέσο διεθνώς που διαφυλάσσει το άτομο από συνέπειες που πιθανόν θα προκύψουν από τη συλλογή και επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων του, ενώ παράλληλα έχει στόχο τη ρύθμιση των διασυννοριακών ροών των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε κράτη όπου η προστασία των δεδομένων δεν έχει ρυθμιστεί νομικά. Παράλληλα παρέχει εγγυήσεις για την προστασία «ευαίσθητων» δεδομένων κατά την επεξεργασία τους, αλλά και περιορισμούς των δικαιωμάτων των υποκειμένων, όταν διακυβεύονται δημόσια συμφέροντα.

¹⁵⁵ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

¹⁵⁶ Cesconetto J., Augusto Silva L., Bortoluzzi F., Navarro-Cáceres M., Zeferino C.A., Leithardt V.R.Q. PRIPRO—Privacy Profiles: User Profiling Management for Smart Environments. Electronics, 2020, pag.1-22

¹⁵⁷ Marques, G.; Saini, J.; Pires, I.M.; Miranda, N.; Pitarma, R. (2020) Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's; Singh, P.K., Bhargava, B.K., Paprzycki, M., Kaushal, N.C., Hong, W.C., Eds.; Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020; σελ. 616–631

διοικητικό συμβούλιο δήλωσε, ότι τα προσωπικά δεδομένα πρέπει να επεξεργάζονται με νόμιμο τρόπο, να τηρείται η αρχή της ελαχιστοποίησης και παράλληλα τα επεξεργασμένα προσωπικά δεδομένα πρέπει να διασφαλίζονται απόλυτα.¹⁵⁸

Ακόμη, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων επιβεβαίωσε ότι, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 46 του GDPR, η οποία αναφέρεται ρητά στην παρακολούθηση των επιδημιών, η συλλογή και η περαιτέρω επεξεργασία δεδομένων, που αφορούν την υγεία θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν, τόσο το κοινό συμφέρον στον τομέα της δημόσιας υγείας, όσο και τα ζωτικά συμφέροντα των υποκειμένων των δεδομένων. Ακόμη, η ειδική νομική βάση για μια τέτοια επεξεργασία αφορά κυρίως το εθνικό δίκαιο, ιδίως στο πλαίσιο της απασχόλησης.¹⁵⁹ Η καθοδήγηση για τα ζητήματα προστασίας δεδομένων και τη χρήση εργαλείων παρακολούθησης και γεωγραφικής τοποθεσίας στο πλαίσιο της επιδημίας covid-19 έχει τεθεί ως προτεραιότητα σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων. Σχετικές κατευθυντήριες γραμμές εκδόθηκαν επίσης, από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές προστασίας δεδομένων, ορισμένες από τις οποίες περιορίστηκαν ωστόσο, στη δημοσίευση των δηλώσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων.¹⁶⁰

Ακόμη, κατά τον καθορισμό της προσέγγισης για την προστασία των δεδομένων σε περιόδους υγειονομικής κρίσης, ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων συνεργάστηκε στενά με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων και στις 6 Απριλίου 2020 ζήτησε μια πανευρωπαϊκή προσέγγιση κατά της πανδημίας. Ενεργώντας ως εποπτικός φορέας για την προστασία των δεδομένων στα θεσμικά όργανα της Ε.Ε., ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων ενέκρινε ένα έγγραφο με θέμα «*Προσανατολισμοί από τον ΕΕΠΔ. Αντιδράσεις των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε. ως εργοδότες στην κρίση covid-19*» στις 15 Ιουλίου 2020. Το έγγραφο περιέχει οδηγίες, που δίνονται για ζητήματα, όπως εργαλεία τηλεργασίας, διαχείριση προσωπικού, ζητήματα

---

¹⁵⁸ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

¹⁵⁹ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

¹⁶⁰ Riza T.A., Gunawan D. Network Challenges Supports Covid-19 Prevention Team. In Proceedings of the 2020 IEEE 10th International Conference on Electronics Information and Emergency Communication (ICEIEC), Beijing, China, 17–19 July 2020, pag. 73–76

δεδομένων υγείας και απάντηση σε αιτήματα πρόσβασης υποκειμένων δεδομένων. Ο Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων σημείωσε, ότι οι κανόνες προστασίας δεδομένων, που εφαρμόζονται σήμερα στα θεσμικά όργανα της ΕΕ είναι αρκετά ευέλικτοι, ώστε να επιτρέπουν διάφορα μέτρα, προκειμένου να καταστεί δυνατή η συνέχεια των εργασιών των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε.¹⁶¹

Παρόλα αυτά, δεν πρέπει να υπάρχει αμφιβολία ότι οι βασικές απαιτήσεις προστασίας δεδομένων, που ορίζονται στο άρθρο 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. και στον κανονισμό 2018/1725, όπως οι αρχές της λογοδοσίας, της προστασίας δεδομένων κατά το σχεδιασμό, της ασφάλειας και διαφάνειας συνεχίζουν να ισχύουν.¹⁶² Σ' αυτό το πλαίσιο, ζητήθηκε από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, ιδίως από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η άποψη του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων για την παρακολούθηση της εξάπλωσης του κορωνοϊού και έχει εκδώσει σχετικές επιστολές καθοδήγησης, σχετικά με αυτό. Τονίστηκε η ανάγκη για την καθιέρωση μιας συντονισμένης ευρωπαϊκής προσέγγισης για την αντιμετώπιση της κρίσης, με τον πιο αποτελεσματικό και νομικά συμμορφούμενο τρόπο, αλλά και η ανάγκη δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.¹⁶³

Όπως προαναφέρθηκε, η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετίζεται κυρίως με συστάσεις για μια κοινή γραμμή της Ένωσης στη χρήση των τεχνολογικών εργαλείων και των δεδομένων για την καταπολέμηση του ιού και την έξοδο από την υγειονομική κρίση, ιδίως όσον αφορά εφαρμογές κινητών και τη χρήση ανώνυμων δεδομένων. Τα κράτη μέλη στο δίκτυο eHealth,¹⁶⁴ υποστηριζόμενα από την Επιτροπή, ενέκριναν μια κοινή δράση της Ε.Ε., σχετικά με τις εφαρμογές ανίχνευσης επαφών για

---

¹⁶¹ Georgieva L, Docksey C. Processing of special categories of personal data. In: Kuner C, Bygrave LA, Docksey C, editors. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*. New York, NY: Oxford University Press, 2020, pag. 365–384

¹⁶² Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In *Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's*, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

¹⁶³ Riza T.A., Gunawan D. Network Challenges Supports Covid-19 Prevention Team. In *Proceedings of the 2020 IEEE 10th International Conference on Electronics Information and Emergency Communication (ICEIEC)*, Beijing, China, 17–19 July 2020, pag. 73–76

¹⁶⁴ Το δίκτυο ηλεκτρονικής υγείας eHealth, δημιουργήθηκε με την οδηγία 2011/24/ΕΕ για τα δικαιώματα των ασθενών στο πλαίσιο της διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης και συνδέει τις εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για την ηλεκτρονική υγεία. Μέσω αυτού του εθελοντικού δικτύου, οι χώρες της ΕΕ μπορούν να κατευθύνουν τις εξελίξεις στον τομέα της ηλεκτρονικής υγείας στην Ευρώπη και να συμβάλουν στη διαμόρφωση πολιτικής για τη διαλειτουργικότητα και την τυποποίηση της ηλεκτρονικής υγείας. Διαθέσιμο: https://ec.europa.eu/health/ehealth/cooperation_el

την καταπολέμηση του κορωνοϊού, θέτοντας έτσι τα θεμέλια μιας πανευρωπαϊκής προσέγγισης στις εφαρμογές ανίχνευσης επαφών και προειδοποίησης. Επιπλέον, το δίκτυο eHealth εξέδωσε στις 13 Μαΐου 2020 οδηγίες διαλειτουργικότητας, ενώ τον Ιούνιο του 2020, ενέκρινε τις τεχνικές προδιαγραφές και τις κατευθυντήριες γραμμές για τη δημιουργία και καθιέρωση μιας υπηρεσίας, μιας Ομοσπονδιακής Πύλης (Federation Gateway), που θα επιτρέπει την ανταλλαγή στοιχείων παρακολούθησης επαφών, ανάμεσα στα κράτη-μέλη. Οι λεπτομέρειες επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο Federation Gateway εγκρίθηκαν τον Ιούλιο του 2020, με την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης για το δίκτυο eHealth. Η δημιουργία και η ανάπτυξη της Ομοσπονδιακής Πύλης ολοκληρώθηκε στο τέλος Σεπτεμβρίου 2020.¹⁶⁵

3.9 Η Ευρωπαϊκή Νομοθεσία προστασίας των δεδομένων: εμπόδιο στην καταπολέμηση της πανδημίας;

Τυχόν ανησυχίες, σχετικά με το εάν ο Γενικός Κανονισμός GDPR και άλλοι νόμοι ή ρυθμίσεις εμποδίζουν την επεξεργασία των δεδομένων για τη λήψη μέτρων ενάντια στην πανδημία, όπως η ανίχνευση και η ιχνηλάτηση επαφών, έχουν διαλυθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων υπενθύμισε ότι ο GDPR προβλέπει εξαιρέσεις από την απαγόρευση επεξεργασίας ειδικών κατηγοριών προσωπικών δεδομένων, όπως είναι τα δεδομένα υγείας, όταν αυτό είναι αναγκαίο. Συγκεκριμένα, για λόγους σημαντικού δημόσιου συμφέροντος στον τομέα της υγείας (άρθρο 9.2. θ,ι), για την προστασία των ζωτικών

---

¹⁶⁵ Cesconetto J., Augusto Silva L., Bortoluzzi F., Navarro-Cáceres M., Zeferino C.A., Leithardt V.R.Q. PRIPRO—Privacy Profiles: User Profiling Management for Smart Environments. Electronics, 2020, pag.1-22

συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων (άρθρο 9.2.γ), ενώ η αιτιολογική σκέψη 46 του Γενικού Κανονισμού¹⁶⁶ αναφέρεται ρητά στον έλεγχο μιας επιδημίας.¹⁶⁷

Ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων σημείωσε ότι το δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων δεν συνιστά απολυτότητα. Πρέπει να εξετάζεται ανάλογα με τη λειτουργία του στην κοινωνία και να συμβαδίζει με τα υπόλοιπα θεμελιώδη δικαιώματα, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω, η νομιμότητα της επεξεργασίας δεδομένων, ακόμη και ευαίσθητων δεδομένων υγείας, μπορεί να διασφαλιστεί, όταν η επεξεργασία είναι αναγκαία για λόγους ουσιαστικού δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ένωσης ή των κρατών μελών, η οποία ωστόσο πρέπει να είναι ανάλογη προς τον στόχο. Ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων επιβεβαίωσε επίσης, ότι ο GDPR επιτρέπει την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, όταν αυτό είναι απαραίτητο για την προστασία της δημόσιας υγείας, όπως η προστασία από σοβαρές διασυννοριακές απειλές. Οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη νόμιμη επεξεργασία δεδομένων κίνησης και θέσης έχουν καθοριστεί από τους εθνικούς νόμους, που εφαρμόζουν την οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες.¹⁶⁸

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με την οδηγία για την ηλεκτρονική ιδιωτικότητα και τη Σύσταση 2020/518 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής *«σχετικά με μια κοινή εργαλειοθήκη της Ένωσης για τη χρήση της τεχνολογίας και των δεδομένων με σκοπό την καταπολέμηση της κρίσης COVID-19 και την έξοδο από αυτή, ιδίως όσον αφορά εφαρμογές για φορητές συσκευές και τη χρήση ανωνυμοποιημένων δεδομένων κινητικότητας»*, τα έκτακτα νομοθετικά μέτρα που θεσπίζονται από τα κράτη-μέλη μπορούν να μετριάσουν το πεδίο εφαρμογής των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, που προβλέπονται από το καθεστώς

---

¹⁶⁶Αιτιολογική σκέψη 46 του ΓΚΠΔ: «Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει επίσης να θεωρείται σύννομη όταν είναι αναγκαία για την προστασία συμφέροντος που είναι ουσιώδες για τη ζωή του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλου φυσικού προσώπου. Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με βάση το ζωτικό συμφέρον άλλου φυσικού προσώπου θα πρέπει κατ' αρχήν να διενεργείται μόνο εάν είναι πρόδηλο ότι η επεξεργασία δεν μπορεί να έχει άλλη νομική βάση. Ορισμένοι τύποι επεξεργασίας μπορούν να χρησιμεύσουν αφενός για σημαντικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος και αφετέρου για τα ζωτικά συμφέροντα του υποκειμένου των δεδομένων, όπως, για παράδειγμα, όταν η επεξεργασία είναι απαραίτητη για ανθρωπιστικούς σκοπούς, μεταξύ άλλων για την παρακολούθηση επιδημιών και της εξάπλωσής τους ή σε καταστάσεις επείγουσας ανθρωπιστικής ανάγκης, ιδίως δε σε περιπτώσεις φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών».

¹⁶⁷ Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Απριλίου 2016. Άρθρο 9 , παράγραφος 2

¹⁶⁸Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

ePrivacy¹⁶⁹. Αυτά τα εθνικά νομοθετικά μέτρα θα πρέπει να έχουν ως μοναδικό σκοπό τη διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας και θα πρέπει να επιτρέπουν μόνο περιορισμούς, που αποτελούν αναγκαίο και αναλογικό μέτρο σε μια κοινωνία δικαίου.¹⁷⁰ Εν κατακλείδι, από τα ανωτέρω προκύπτει, πως ο Γενικός Κανονισμός και τα υπόλοιπα νομοθετήματα του ενωσιακού και εθνικού δικαίου δεν αποτελούν εμπόδιο για την περιστολή και καταπολέμηση της πανδημίας του κορωνοϊού, αφού προβλέπονται ρητά οι εξαιρέσεις για την επεξεργασία δεδομένων σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και ουσιαστικού δημοσίου συμφέροντος.

---

¹⁶⁹Οδηγία 2002/58/EK «για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών

¹⁷⁰ Kylvänen A. General Data Protection Regulation - Requirement Analysis of Customer Personal Data: Case Study. Master's thesis, university. Tampere University of Technology. Degree programme in industrial and information management, 2019

Κεφάλαιο 4^ο: Η προστασία και επεξεργασία των ευαίσθητων δεδομένων από τη Δημόσια Διοίκηση

4.1. Γενικές παρατηρήσεις

Τα μέτρα που λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο, για τον περιορισμό της διάδοσης και την καταπολέμηση του κορωνοϊού έχουν επιφέρει αρνητικές συνέπειες για τα κεκτημένα δικαιώματα και τις ελευθερίες των ατόμων. Οι συζητήσεις και οι αντιπαραθέσεις επικεντρώνονται σε διάφορα θέματα, όπως η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων του ατόμου συμπεριλαμβανομένων και των δεδομένων υγείας από τις δημόσιες αρχές, οι προϋποθέσεις προστασίας δεδομένων, οι οποίες πρέπει να πληρούνται από αξιόπιστες και αποτελεσματικές εφαρμογές, η ανίχνευση δεδομένων τοποθεσίας, καθώς και τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων, όταν υφίστανται καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.¹⁷¹

Ακόμη, η συλλογή και η επεξεργασία των δεδομένων υγείας των υπαλλήλων από τους εργοδότες, για παράδειγμα η καταχώριση του αποτελέσματος των τεστ αυτοδιάγνωσης και η παρακολούθηση αυτών, συνιστούν ζητήματα που σχετίζονται με την προστασία δεδομένων στο πλαίσιο της απασχόλησης, που ενδέχεται να υπόκεινται σε ρύθμιση σε εθνικό επίπεδο. Ο GDPR επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν πιο συγκεκριμένους κανόνες για τη διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των εργαζομένων και των πολιτών γενικότερα. Κατά συνέπεια, η προσέγγιση του θέματος ενδέχεται να διαφέρει σε κάθε κράτος-μέλος, ωστόσο σχετική καθοδήγηση για το συγκεκριμένο θέμα έχει εκδοθεί από τον Ευρωπαϊκό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων.¹⁷²

Επιπλέον, οι οδηγίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων (EDPB) δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην ανωνυμοποίηση δεδομένων παρέχοντας τρία κριτήρια, για να διασφαλιστεί, ότι οι ηλεκτρονικές εφαρμογές επεξεργασίας δεδομένων

---

¹⁷¹ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

¹⁷² Σύσταση της Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων στα κράτη μέλη, σχετικά με την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, cm/ Rec(2015), στη 1224^η σύνοδο, την 1^η Απριλίου 2015 και Georgieva L, Docksey C. Processing of special categories of personal data. In: Kuner C, Bygrave LA, Docksey C, editors. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*. New York, NY: Oxford University Press, 2020, pag. 365–384

και οι χρήστες αυτών συμμορφώνονται με τα εξής: ότι δεν πρέπει να είναι δυνατή η εξατομίκευση του υποκειμένου των δεδομένων και ότι δεν θα πρέπει να είναι δυνατή η σύνδεση δύο ή περισσότερων σημείων δεδομένων, για οποιοδήποτε άτομο τα στοιχεία του οποίου υπόκεινται σε επεξεργασία. Οι κατευθυντήριες γραμμές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων εκφράζουν την ανησυχία, ότι η νόμιμη ανάγκη συλλογής δεδομένων υγείας ή τοποθεσίας για την καταπολέμηση της πανδημίας θα προκαλέσει συγκεκριμένα αποτελέσματα στην παραβίαση της ιδιωτικής ζωής των πολιτών, τα οποία θα είναι δύσκολο να ελεγχθούν, ακόμη και όταν η πανδημία αποτελεί παρελθόν.¹⁷³

Επί του παρόντος, οι ερευνητές εργάζονται σε συγκεντρωτικά και αποκεντρωμένα μοντέλα συλλογής δεδομένων και διεξάγονται συζητήσεις σχετικά με το ποιο μοντέλο θα προστατεύσει την ιδιωτική ζωή των ατόμων, ενώ εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον στη συλλογή δεδομένων για την καταπολέμηση της πανδημίας. Περαιτέρω προσοχή από τους μελετητές δίνεται στις διαφορές μεταξύ των εθνικών εφαρμογών ανίχνευσης επαφών, που προτιμούν τα κράτη μέλη της Ε.Ε., η συμμόρφωσή τους με τον GDPR καθώς και η διαλειτουργικότητά τους, μετά την άρση των περιορισμών στα σύνορα.¹⁷⁴

4.2 Η νομική μεταχείριση των ευαίσθητων δεδομένων υγείας

Σε εθνικό επίπεδο, με το νόμο 4624/2019 ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη ο Κανονισμός(ΕΕ) 2016/679 και η Οδηγία 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Αν και ο Γενικός Κανονισμός δεσμεύει άμεσα τις δημόσιες αρχές και τα νομικά ή φυσικά πρόσωπα που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του, παρά ταύτα περιέχει ορισμένες «ρήτρες ευελιξίας»¹⁷⁵ και δίνει τη δυνατότητα στα κράτη-μέλη να εξειδικεύσουν τους κανόνες του. Ειδικά εκείνους για την επεξεργασία των ευαίσθητων δεδομένων και των δεδομένων υγείας, να προσδιορίσουν δηλαδή τις ειδικές καταστάσεις

---

¹⁷³ Georgieva L, Docksey C. Processing of special categories of personal data. In: Kuner C, Bygrave LA, Docksey C, editors. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*. New York, NY: Oxford University Press, 2020, pag. 365–384

¹⁷⁴ Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In *Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's*, Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds., Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

¹⁷⁵ Μήτρου Λίλιαν. *Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (νέο δίκαιο – νέες υποχρεώσεις – νέα δικαιώματα)*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2017, σελ. 36

επεξεργασίας των ευαίσθητων δεδομένων, αλλά και να καθορίσουν τις προϋποθέσεις, βάσει των οποίων θα θεωρείται νόμιμη η επεξεργασία τους.

Όπως προαναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα, τα «ευαίσθητα» δεδομένα διαφοροποιούνται από τα «απλά» και περιλαμβάνουν οποιοδήποτε πληροφορία σχετίζεται με την υγεία ενός ατόμου, σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή της ζωής του και μπορεί να αφορά ένα άτομο που ασθενεί ή ένα υγιές άτομο.¹⁷⁶ Στα δεδομένα υγείας περιλαμβάνονται και τα γενετικά, αλλά και τα βιομετρικά δεδομένα.¹⁷⁷ Κατά την επεξεργασία των ευαίσθητων δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων και αυτών της υγείας, οι διαχειριστές θα πρέπει να σέβονται τις αρχές της αναγκαιότητας, της αναλογικότητας και της λογοδοσίας και να καθοδηγούνται από αρχές, που αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση των κινδύνων, που μπορεί να προκύψουν από μια τέτοια επεξεργασία και πιθανά οδηγήσουν στον περιορισμό των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του ατόμου, ειδικότερα του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή, όπως περιγράφεται στη σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Προστασίας Δεδομένων.¹⁷⁸

Αναφορικά με την επεξεργασία δεδομένων υγείας, από τις δημόσιες αρχές έχουν εκδοθεί σχετικές συστάσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,¹⁷⁹ Σ' αυτές, έχει τονιστεί πως η επικοινωνία με τους πολίτες για θέματα υγείας και στη συνέχεια με τους αρμόδιους φορείς θα πρέπει να παραμείνει προτεραιότητα για την προστασία, την ενημέρωση και την παροχή συμβουλών στο κοινό. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια αυτών των επικοινωνιών, θα πρέπει να αποφεύγεται η δημοσίευση ευαίσθητων δεδομένων των υποκειμένων και συνιστάται η επεξεργασία των δεδομένων αυτών να γίνεται μόνο εάν επιπρόσθετα συμπληρώνουν τεχνικά ή οργανωτικά μέτρα, τα οποία εφαρμόζονται για τη διαφύλαξη της υγείας των υποκειμένων.¹⁸⁰

Σε εθνικό επίπεδο, βάσει του νόμου περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων η επεξεργασία δεδομένων υγείας είναι εφικτή, όταν είναι απαραίτητη προϋπόθεση για

---

¹⁷⁶ Ιγγλεζάκης Ιωάννης. *Ευαίσθητα Προσωπικά Δεδομένα*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2004, σελ. 199

¹⁷⁷ Ιγγλεζάκης Ιωάννης. *Ευαίσθητα Προσωπικά Δεδομένα*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2004, σελ. 100 και 210

¹⁷⁸ Σύσταση της Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στα κράτη μέλη, σχετικά με την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, cm/ Rec(2015), στη 1224^η σύνοδο, την 1^η Απριλίου 2015.

¹⁷⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έγγραφο καθοδήγησης σχετικά με την προστασία δεδομένων στις εφαρμογές που στηρίζουν την καταπολέμηση της πανδημίας COVID-19, (2020/C 124 I/01), 17 Απριλίου 2020. Διαθέσιμο: <https://eur-lex.europa.eu> > TXT

¹⁸⁰ Georgieva L, Docksey C. Processing of special categories of personal data. In: Kuner C, Bygrave LA, Docksey C, editors. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*. New York, NY: Oxford University Press, 2020, pag. 365–384

την άσκηση δικαιωμάτων σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση και προστασία, για λόγους προληπτικής ιατρικής, για την παροχή υπηρεσιών υγείας και για να εκτιμηθεί η ικανότητα του ατόμου για εργασία. Εξίσου σημαντικός λόγος για την επεξεργασία δεδομένων υγείας είναι η προστασία της δημόσιας υγείας και το κοινωνικό όφελος. Επιπλέον, η επεξεργασία δεδομένων υγείας από δημόσιους φορείς επιτρέπεται κατά παρέκκλιση του Γενικού Κανονισμού, όταν θεωρείται απαραίτητη για να αποτραπεί απειλή για την εθνική ασφάλεια, για λόγους ουσιώδους δημοσίου συμφέροντος, για τη λήψη ανθρωπιστικών μέτρων, περιπτώσεις δηλαδή που το συμφέρον για την επεξεργασία υπερτερεί από αυτό του υποκειμένου. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι κατά την εφαρμογή των ανωτέρω εξαιρέσεων θα πρέπει να λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα, ώστε να προστατεύονται τα συμφέροντα των υποκειμένων και ιδίως: τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, όπως ανωνυμοποίηση, ψευδωνυμοποίηση ή κρυπτογράφηση των δεδομένων υγείας, μέτρα για την ευαισθητοποίηση των εκτελούντων την επεξεργασία και περιορισμοί πρόσβασης από τον υπεύθυνο και τον εκτελούντα την επεξεργασία. Ακόμη, θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα, προκειμένου να διασφαλίζονται η ικανότητα, η εμπιστευτικότητα, η ακεραιότητα και η ανθεκτικότητα των συστημάτων και των υπηρεσιών επεξεργασίας των δεδομένων.¹⁸¹

4.2 Συλλογή και επεξεργασία δεδομένων υγείας, από τη Δημόσια Διοίκηση, πριν από την υγειονομική κρίση του covid-19

Το Υπουργείο Υγείας αποτελεί φορέα της Κεντρικής Διοίκησης και στις αρμοδιότητές του εντάσσονται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της εκάστοτε κυβερνητικής πολιτικής στους τομείς της υγείας. Κύρια αρμοδιότητα του Υπουργείου είναι η βέλτιστη δυνατή παροχή υπηρεσιών και αγαθών υγείας, καθώς και η προστασία και προαγωγή της δημόσιας υγείας. Με γνώμονα την καλύτερη δυνατή παροχή υπηρεσιών υγείας στους πολίτες δημιουργήθηκε η ανάγκη συλλογής, διαχείρισης και επεξεργασίας συγκεκριμένων δεδομένων, όπως λειτουργικών, οικονομικών, αλλά και δεδομένων υγείας, προκειμένου να σχεδιαστούν δράσεις και να ληφθούν αποφάσεις για την προαγωγή της δημόσιας υγείας.

---

¹⁸¹ Νόμος 4624 (Α' 137) «*Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις*», με τον οποίο καταργήθηκε ο Νόμος 2472 (Α'50) «*Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα*», εκτός από τις διατάξεις που αναφέρονται στο άρθρο 84/Ν4624 και εξακολουθούν να ισχύουν. ΦΕΚ 137/ Α' /29.08.2019

Κατά την προηγούμενη δεκαετία, κατασκευάστηκε ένα σύγχρονο για την εποχή πληροφοριακό σύστημα συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων το ESYnet. Η διακίνηση συγκεκριμένων πληροφοριών και δεδομένων, καθώς και η εισαγωγή των στοιχείων στο σύστημα διεξάγονταν μέσω των εποπτευόμενων φορέων, δηλαδή Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων, Κέντρων Υγείας και λοιπών εποπτευόμενων οργανισμών. Το ESYnet ουσιαστικά συνιστά τον προπομπό του σημερινού Πληροφοριακού Συστήματος Επιχειρηματικής Ευφυΐας (Bi-Health), που λειτουργεί στο Υπουργείο Υγείας, ενώ χρησιμοποιείται έως και σήμερα σαν διασυνδεδεμένη εφαρμογή καταγραφής συγκεντρωτικών και μηνιαίων στοιχείων.

Επιπλέον, με τη δημιουργία του νέου πληροφοριακού συστήματος (Bi-Health) είναι δυνατή, άμεσα και εύκολα η πρόσβαση των στελεχών και της ηγεσίας του Υπουργείου σε πληροφορίες, που είναι απαραίτητες για τη λήψη αποφάσεων, μέσα από την αξιοποίηση των δεδομένων, των αναφορών, των αναλύσεων και δεικτών, χωρίς τη σπατάλη πολύτιμου χρόνου. Έτσι, προκύπτουν η βέλτιστη χάραξη πολιτικών υγείας, η πιο ορθολογική κατανομή του ανθρώπινου δυναμικού ή του ιατροφαρμακευτικού εξοπλισμού, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των Μονάδων Υγείας, αλλά και η άμεση προσαρμογή των πολιτικών υγείας στις αλλαγές, που συντελούνται στην χώρα μας, αλλά και διεθνώς.

Όπως προαναφέρθηκε, η δημιουργία του νέου πληροφοριακού Συστήματος Διοικητικής Πληροφόρησης και Επιχειρηματικής Ευφυΐας (Bi-Health) του Υπουργείου Υγείας, είχε στόχο τη γρήγορη και αβίαστη πρόσβαση των στελεχών του Υπουργείου σε πληροφορίες, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη λήψη σημαντικών αποφάσεων, αλλά και για το σχεδιασμό δράσεων και πλάνων στον τομέα της υγείας. Η αξιοποίηση της μεθοδολογίας μέτρησης της απόδοσης από την ανάλυση των δεδομένων, αλλά και των δεικτών, που προκύπτουν αναβαθμίζουν την επιχειρησιακή ικανότητα του Υ.Υ. και τη δυνατότητα υποστήριξης των διοικήσεων των Μονάδων Υγείας και των Υ.Πε. Έτσι, μέσω αυτού του Πληροφοριακού Συστήματος και τη συγκέντρωση των απαραίτητων δεδομένων σχεδιάζονται επιχειρησιακά πλάνα, χαράσσονται πολιτικές, υλοποιείται η συστηματική παρακολούθηση των πλάνων που εφαρμόζονται, καθώς και οι αποκλίσεις αυτών, αξιολογούνται τα αποτελέσματα και επιπλέον επανεξετάζονται τα σχέδια δράσης, όταν αυτό κρίνεται σκόπιμο.

Επιπλέον, στο κεντρικό σύστημα συλλογής και καταγραφής δεδομένων έχουν ενσωματωθεί και έχουν πρόσβαση μέσα από τη Διαδικτυακή Πύλη οι κεντρικές

υπηρεσίες του Υ.Υ, οι επτά Υγειονομικές Περιφέρειες, όλα τα Δημόσια Νοσοκομεία και κάποιες από τις δομές παροχής υπηρεσιών σε επίπεδο Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, όπως Κ.Υ. και ΤΟ.Μ.Υ, με αποτέλεσμα να καλύπτεται πλήρως το φάσμα συλλογής πρωτογενών δεδομένων. Ακόμη, στο σύστημα εγκαταστάθηκαν νέες λειτουργικότητες, εξαιρετικά πολύτιμες για επιμέρους μετρήσεις, όπως ο μητρικός θηλασμός, οι εμβολιασμοί, η νεογνική θνησιμότητα και η θνησιμότητα στις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας.

Ωστόσο, θα πρέπει να αναφερθεί ότι το σύστημα BI-Health του Υπουργείου Υγείας δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί και στην παρούσα φάση αποτελείται από μία βασική εφαρμογή το BI-FORMS, η οποία σχεδιάστηκε για να προετοιμάσει τις Μονάδες Υγείας στην ομαλή μετάβασή τους στο σύγχρονο Σύστημα Επιχειρηματικής Ευφυΐας έως ότου τελειοποιηθεί ο μηχανισμός αυτόματης συλλογής των δεδομένων, αλλά και να υποστηρίξει τη συλλογή δεδομένων από τις δομές Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, στις περισσότερες από τις οποίες δεν υπάρχουν πληροφοριακά συστήματα.

4.3. Επεξεργασία δεδομένων υγείας από τη Δημόσια Διοίκηση, για την αναχαίτιση της πανδημίας

Όπως είναι γνωστό, στις αρχές του έτους 2020 έκανε την εμφάνισή του και στη χώρα μας το νέο στέλεχος κωρονοϊού SARS-Cov-2, που έλαβε διαστάσεις επιδημίας και προκάλεσε πρωτόγνωρες, αλλά και επείγουσες καταστάσεις. Στο πλαίσιο της αντιμετώπισης και περιορισμού της διάδοσης του ιού κατέστη επιτακτική ανάγκη να προστεθεί στο ήδη υπάρχον Πληροφοριακό Σύστημα του Υπουργείου Υγείας, μια νέα εφαρμογή συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων υγείας, η εφαρμογή «covid-19». Αυτή η νέα ηλεκτρονική πλατφόρμα παρέχει τη δυνατότητα καταγραφής, συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων της πανδημίας, σε πραγματικό χρόνο.

Επιπλέον, με τη δημιουργία αυτού του νέου συστήματος καταγραφής προστέθηκαν στο Σύστημα Επιχειρηματικής Ευφυΐας και νέοι φορείς αποστολής δεδομένων, όπως τα Ιδιωτικά Νοσοκομεία, το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ), καθώς και οι Δομές Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, οι οποίες προηγουμένως δεν αναφέρονταν στο σύστημα Bi-Health. Με αυτό τον τρόπο υπάρχει η δυνατότητα καταγραφής, άντλησης και επεξεργασίας δεδομένων υγείας και επιδημιολογικών στοιχείων, που αφορούν τη νόσο από το στέλεχος του κωρονοϊού, από όλους τους εμπλεκόμενους στον τομέα της

υγείας φορείς, σε πραγματικό χρόνο. Τα εισερχόμενα επιδημιολογικά δεδομένα τίθενται υπόψη στην πολιτική ηγεσία του Υπουργείου, καθώς και στις αρμόδιες για την παρακολούθηση της επιδημίας επιτροπές¹⁸², προκειμένου να λαμβάνουν σε καθημερινή βάση κρίσιμες αποφάσεις για την αντιμετώπιση της νόσου και τον περιορισμό της εξάπλωσης του ιού στη χώρα μας.

Επιπροσθέτως, θα πρέπει να αναφερθούν αναλυτικά τα Δεδομένα Υγείας, που καταγράφονται και συλλέγονται από το Πληροφοριακό Σύστημα του Υπουργείου Υγείας και συνιστούν τη βάση, από την οποία ξεκινούν όλα τα προγράμματα και δράσεις των αρμόδιων φορέων, για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Τα δεδομένα που καταχωρούνται συμπεριλαμβάνουν στοιχεία παρακολούθησης Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων, όλων των καθεστώτων λειτουργίας, δηλαδή Νοσοκομεία του ΕΣΥ., Πανεπιστημιακά, Ιδιωτικά και Κλινικές, καθώς και στοιχεία από το Ε.Κ.Α.Β. Τα δεδομένα αυτά αφορούν μόνο συγκεντρωτικά και όχι αναλυτικά στοιχεία για τη λειτουργία των Μ.Ε.Θ., στοιχεία αριθμού ελεύθερων κλινών, στοιχεία υλικών και ιατροφαρμακευτικού εξοπλισμού και στοιχεία διακομιδών ασθενών. Τα στοιχεία διαχωρίζονται σε κατηγορίες και στη συνέχεια καταχωρούνται συγκεντρωτικά τα εξής: συνολικός αριθμός των κρουσμάτων, σύνολο νέων επιβεβαιωμένων κρουσμάτων κορωνοϊού, αλλά και συνολικά ο αριθμός των εισαγωγών νέων ασθενών με covid, σύνολο των εργαστηριακά επιβεβαιωμένων θανάτων από κορωνοϊό, σύνολο των κρουσμάτων που σχετίζονται με ταξίδι στο εξωτερικό και αριθμός των διασωληνωμένων ασθενών στις Μ.Ε.Θ. συνολικά¹⁸³

Η αξιοποίηση της μεθοδολογίας μέτρησης της απόδοσης από την ανάλυση των δεδομένων, αλλά και των δεικτών που προκύπτουν, αναβαθμίζουν την επιχειρησιακή ικανότητα του Υπουργείου Υγείας και τη δυνατότητα υποστήριξης των διοικήσεων των Νοσοκομείων, των Μονάδων Υγείας και των Υγειονομικών Περιφερειών. Έτσι, σχεδιάζονται δράσεις αντιμετώπισης της επιδημίας, παρακολουθούνται σε καθημερινή βάση τα πλάνα και τα μέτρα που εφαρμόζονται για τη μείωση της εξάπλωσης του ιού, καθώς και οι αποκλίσεις τους, αξιολογούνται εκ νέου τα αποτελέσματα και

---

¹⁸² «Επιτροπή Αντιμετώπισης Έκτακτων Συμβάντων Δημόσιας Υγείας από Λοιμογόνους Παράγοντες», με αρμοδιότητα τη γνωμοδότηση αναφορικά με την προετοιμασία της χώρας σε καταστάσεις υγειονομικών κρίσεων και την αντιμετώπιση ενδεχόμενων έκτακτων συμβάντων Δημόσιας Υγείας, από λοιμογόνους παράγοντες και «Εθνική Επιτροπή Προστασίας της Δημόσιας Υγείας έναντι του κορωνοϊού covid-19», με αρμοδιότητα την εισήγηση στην πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Υγείας και κάθε συναρμόδιου Υπουργείου ή άλλου Κυβερνητικού Οργάνου, για τη λήψη κάθε ενδεδειγμένου μέτρου πρόληψης και αντιμετώπισης της εμφάνισης και διάδοσης του κορωνοϊού

¹⁸³ Bi-Health. Σύστημα Επιχειρηματικής Ευφυΐας ΕΣΥ. Διαθέσιμο:<https://portal.bi.moh.gov.gr/el/node>

επανεξετάζονται οι δράσεις και τα επιβεβλημένα μέτρα, όταν αυτό κριθεί απαραίτητο. Είναι προφανές ότι οι δείκτες, οι αναφορές και οι αναλύσεις, που προκύπτουν από το συγκεκριμένο πληροφοριακό σύστημα συντείνουν σε μια περισσότερο στοχευμένη και αποτελεσματική διοίκηση, με απώτερο στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των υγειονομικών υπηρεσιών και τον περιορισμό της διάδοσης του κορωνοϊού.

Ακόμη ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα επεξεργασίας δεδομένων αποτελεί η δημιουργία του Εθνικού Μητρώου Ασθενών με κορωνοϊό στο Υπουργείο Υγείας,¹⁸⁴ το οποίο άρχισε να λειτουργεί τον Απρίλιο του έτους 2020 και παρέχει τη δυνατότητα συνεχούς παρακολούθησης της επιδημιολογικής καμπύλης της νόσου σε εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, μέσω του νεοϊδρυθέντος Μητρώου Ασθενών διασφαλίζεται η γρήγορη, αλλά και έγκυρη καταγραφή των ασθενών με συμπτώματα της νόσου, οι οποίοι διαβιούν στη χώρα μας, από όλα τα Νοσοκομεία αναφοράς και τις Μονάδες Υγείας. Έτσι, καταγράφεται σε πραγματικό χρόνο ο αριθμός των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων, προκειμένου να ενισχυθούν, όπου απαιτείται οι υγειονομικές δομές παροχής υπηρεσιών, αλλά και να προστατευθεί η δημόσια υγεία, με τη λήψη νέων μέτρων περιορισμού της διάδοσης του ιού. Ταυτόχρονα, εκτιμάται επιδημιολογικά η νόσος, κυρίως οι επιπλοκές που παρουσιάζονται, η επιβάρυνση της υγείας των ασθενών σε βάθος χρόνου και αξιολογείται η δυνατότητα χρήσης καινοτόμων φαρμακευτικών αγωγών. Τέλος, τα εθνικά δεδομένα αποστέλλονται, μέσω διασύνδεσης στο Ευρωπαϊκό Μητρώο Ασθενών, με στόχο τη σύγκριση των στοιχείων με αυτά των υπολοίπων κρατών-μελών, ώστε να είναι δυνατή η διεξαγωγή μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων, αλλά και η ανταλλαγή πληροφοριών για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του πανδημικού φαινομένου.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί, ότι μέσω του Εθνικού Μητρώου Ασθενών με κορωνοϊό διασφαλίζεται η συνεχόμενη φροντίδα τους από τους θεράποντες ιατρούς, η επικοινωνία μεταξύ ασθενών με covid-19 και γιατρών, απλοποιείται η τηλεσυμβουλευτική και η άυλη συνταγογράφηση, ενώ ταυτόχρονα πραγματοποιείται πιο εύκολα και αποτελεσματικά η συνεργασία ανάμεσα στον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας

---

¹⁸⁴ Κοινή Υπουργική Απόφαση με θέμα: «Ρύθμιση ειδικότερων τεχνικών ζητημάτων για τη λειτουργία του Εθνικού Μητρώου Ασθενών από τον κορωνοϊό COVID-19, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων εικοστού ένατου της από 30.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ) «Μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 και άλλες κατεπείγουσες διατάξεις» (Α' 75) και 83 του ν. 4600/2019 (Α' 43)». ΦΕΚ1298/Β'/10-04-2020. Διαθέσιμο: <http://www.et.gr/index.php/anazitisi-fek>.

Υγείας (ΕΟΔΥ)¹⁸⁵ και τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.¹⁸⁶ Αυτά τα δεδομένα τα οποία αποτελούν χρήσιμα εργαλεία για την καταπολέμηση της πανδημίας, αλλά και τη λήψη των απαραίτητων μέτρων για τον περιορισμό της, είναι διαθέσιμα στους αρμόδιους φορείς της Δημόσιας Διοίκησης, με τρόπο που να προστατεύονται τα δεδομένα υγείας των υποκειμένων, δηλαδή μέσω ενός και μόνο σημείου αναφοράς, ενώ επιτρέπεται η πρόσβαση μόνο στα δεδομένα εκείνα που εντάσσονται στην αρμοδιότητα και στις δράσεις των συγκεκριμένων φορέων, βάσει του ελληνικού και ενωσιακού δικαίου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

4.4 Ενέργειες για τη διαφύλαξη των προσωπικών δεδομένων και των ευαίσθητων δεδομένων υγείας, κατά την υγειονομική κρίση

Από τους μελετητές του ζητήματος της προστασίας των προσωπικών δεδομένων έχει διατυπωθεί η άποψη ότι δεν υφίστανται συγκεκριμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία χαρακτηρίζονται εκ των προτέρων ως ευαίσθητα ή ειδικά, αλλά υπάρχουν αυτές οι συγκεκριμένες συνθήκες, που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η επεξεργασία των δεδομένων ορίζεται ως ευαίσθητη.¹⁸⁷ Σύμφωνα με διατυπώσεις και αναφορές, που συναντάμε σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά συγγράμματα, ως ευαίσθητα δεδομένα ή δεδομένα υγείας ορίζονται τα δεδομένα εκείνα, που αναφέρονται στην υγεία ενός ατόμου και συμπεριλαμβάνουν τη σωματική, αλλά και την ψυχική κλινική του κατάσταση.¹⁸⁸ Όταν δηλαδή χρησιμοποιούμε τον όρο «δεδομένα υγείας», αναφερόμαστε σε στοιχεία, που αφορούν τη φυσική ή πνευματική κατάσταση των ατόμων, κατά το παρελθόν ή το παρόν. Κατά συνέπεια, τα δεδομένα αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν πληροφορίες για την κατάσταση της υγείας ενός ατόμου, για πιθανή ασθένειά του ή ακόμη και στοιχεία εκλιπόντων.¹⁸⁹ Αυτά τα δεδομένα υγείας επομένως περιέχουν πληροφορίες, σχετικά με διαγνώσεις νοσημάτων, αποτελέσματα εργαστηριακών

---

¹⁸⁵ Από τον ΕΟΔΥ εκδίδεται σε καθημερινή βάση έκθεση Επιδημιολογικής Επιτήρησης για τη λοίμωξη από τον κορωνοϊό SARS-CoV-2

¹⁸⁶ Διαθέσιμο: <https://covid19.gov.gr/ilektroniko-mitroo-asthenon-covid-19>

¹⁸⁷ Ιγγλεζάκης Ιωάννης, *Ευαίσθητα Προσωπικά Δεδομένα*, Αθήνα, εκδόσεις Σάκκουλα, 2004, σελ. 93.

¹⁸⁸ Καρδασιάδου Ζ., *Η προστασία των προσωπικών δεδομένων υγείας, Ιατρικό Απόρρητο* (Πρακτικά Ημερίδας Συνηγόρου του Πολίτη), 2006, σελ. 74 και Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27^{ης} Απριλίου 2016. Άρθρο 15. Διαθέσιμο: <http://www.europarl.europa.eu>

¹⁸⁹ Ιγγλεζάκης Ιωάννης, *Ευαίσθητα Προσωπικά Δεδομένα*, Αθήνα, εκδόσεις Σάκκουλα, 2004, σελ. 199

εξετάσεων, χειρουργικές επεμβάσεις, νοσηλείες, φαρμακευτικές αγωγές, την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών, καθώς και στοιχεία για τον τρόπο ζωής του ατόμου.¹⁹⁰

Όπως προαναφέρθηκε, το Πληροφοριακό Σύστημα συλλογής, καταγραφής και επεξεργασίας Δεδομένων Υγείας προσφέρει πολλαπλά οφέλη στη διοικητική και την επιδημιολογική παρακολούθηση της πανδημίας του κορωνοϊού, αλλά ενέχει και πολλούς κινδύνους για τα Ευαίσθητα Προσωπικά Δεδομένων των πολιτών. Το Bi-Health του Υπουργείου Υγείας παρέχει συνδυαστικές πληροφορίες πολλαπλών πηγών και ποιοτική πληροφόρηση στην ηγεσία του Υπουργείου για τα κρίσιμα μεγέθη, με άμεσο τρόπο και επιτρέπει, μέσω των σημαντικών αναφορών και δεικτών την άμεση παραγωγή στατιστικών αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων, εργαλεία ιδιαίτερα σημαντικά για τη λήψη αποφάσεων, κατά τη διαχείριση της πανδημίας.

Ωστόσο, τα δεδομένα υπόκεινται σε συγκεκριμένη επεξεργασία για τη διεξαγωγή στατιστικών αναλύσεων και αποτελεσμάτων και είναι απαραίτητο να προστατεύονται, προκειμένου να αποφευχθεί η παραβίαση του Γενικού Κανονισμού, η κατάχρηση των πληροφοριών και η καταπάτηση του ιατρικού απορρήτου. Οι περιορισμοί που τίθενται και τα μέτρα που λαμβάνονται για τη διαφύλαξη των δεδομένων κατά την επεξεργασία, είναι σύμφωνα με τις διατάξεις του Γενικού Κανονισμού, καθώς η διαδικασία πραγματοποιείται με διαφάνεια, συλλέγονται μόνο τα άκρως απαραίτητα δεδομένα για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού, εν προκειμένω η παρακολούθηση της πανδημίας, αρχειοθετούνται προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος και δεν θα διατηρηθούν, όταν πάψει να υφίσταται ο σκοπός για τον οποίο συλλέγονται και επεξεργάζονται, ενώ ιδιαίτερα σημαντικά είναι τα τεχνικά μέτρα που λαμβάνονται για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, όπως η ανωνυμοποίηση, η ψευδωνυμοποίηση και η κρυπτογράφηση, σύμφωνα με την αρχή της ελαχιστοποίησης.

Για τους ανωτέρω λόγους έχουν τεθεί δικλίδες ασφαλείας, κατά τη χρήση του Πληροφοριακού Συστήματος. Η συγκεκριμένη ηλεκτρονική πλατφόρμα επιτρέπει την πρόσβαση μόνο σε διαπιστευμένους χρήστες, οι οποίοι εισέρχονται στο σύστημα με την καταχώριση προσωπικών κωδικών, τους οποίους ανανεώνουν σε τακτά χρονικά διαστήματα. Επίσης, στη διαδικασία εισαγωγής των Δεδομένων Υγείας συμμετέχουν οι «διαπιστευμένοι», από την Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου χρήστες, που είναι υπάλληλοι Νοσοκομείων ή άλλων φορέων Υγείας, υπάλληλοι των επτά Υγειονομικών

---

¹⁹⁰ Καρδασιάδου Ζ., *Η προστασία των προσωπικών δεδομένων υγείας, Ιατρικό Απόρρητο* (Πρακτικά Ημερίδας Συνηγόρου του Πολίτη), 2006, σελ. 74.

Περιφερειών της χώρας, ενώ η άντληση δεδομένων και επεξεργασία αυτών, για τη διεξαγωγή συμπερασμάτων ή δεικτών μέτρησης γίνεται από τους διαπιστευμένους υπάλληλους του Υπουργείου Υγείας, καθώς και από ορισμένα επιτελικά στελέχη (σχήμα1).

Αξίζει ακόμη να αναφερθεί, πως τα συγκεκριμένα Δεδομένα Υγείας συγκεντρώνονται σε μια Αποθήκη Δεδομένων του Συστήματος (data warehouse) και διατηρούνται εκεί για πέντε έτη, προκειμένου να υπάρχει η δυνατότητα εκ νέου επεξεργασίας των δεδομένων αυτών για τη διεξαγωγή υποθετικών σεναρίων, που προκύπτουν από τη μελέτη διαφόρων μέτρων, με σκοπό να εκτιμηθούν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Εξαιτίας αυτής της πενταετούς διατήρησης των δεδομένων που εισάγονται στο Πληροφοριακό Σύστημα και για να διασφαλιστεί η προστασία τους, καθώς και το απόρρητο κάποιων αποτελεσμάτων, που διεξάγονται από την επεξεργασία τους, τα στοιχεία εισάγονται ανωνυμοποιημένα ή κατόπιν ψευδωνυμοποίησης από τα Νοσοκομεία και τις Υ.ΠΕ. και στη συνέχεια αποστέλλονται σε συγκεντρωτική μορφή στο Υπουργείο Υγείας.

Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, γίνεται αντιληπτό ότι ο Γενικός Κανονισμός περιέχει επισημάνσεις για τον τρόπο επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων σε περιόδους κρίσεων, όπως αυτό το πανδημικό φαινόμενο. Ωστόσο, η προστασία των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων έχει προβλεφθεί και από την εθνική νομοθεσία. Για παράδειγμα με την εφαρμογή του νόμου 4624/29.08.2019,¹⁹¹ ο οποίος αντικατέστησε το νομικό πλαίσιο που ρύθμιζε τη λειτουργία της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και ενσωμάτωσε στο εθνικό δίκαιο την Οδηγία 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου,¹⁹² αλλά και με Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου, οι οποίες περιέχουν ρυθμίσεις και καθορίζουν τις συνθήκες και τον τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων υγείας, στην περίοδο της πανδημίας. Πιο συγκεκριμένα στο άρθρο 19,

---

¹⁹¹ Ν. 4624/ΦΕΚ 137/Α΄/29.08.2019 «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις». Διαθέσιμο: <http://www.et.gr/index.php/anazitisi-fek>.

¹⁹² Οδηγία (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου». Διαθέσιμο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT>

παράγραφος 2 της 11^{ης} Μαρτίου 2020 ΠΝΠ.¹⁹³ περιλαμβάνονται ρυθμίσεις για τον τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων υγείας, κατά την περίοδο της πανδημίας. Ειδικότερα, αναφέρεται ότι ο ΕΟΔΥ για λόγους πρόληψης, αλλά και αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών του ιού δύναται να παρέχει στην Γ.Γ.Π.Π. προσωπικά δεδομένα ασθενών, χωρίς όμως να προσδιορίζονται τα στοιχεία της ταυτότητας των υποκειμένων (επώνυμο, όνομα, πατρώνυμο).

Ομοίως, πολύ λεπτομερείς ρυθμίσεις περιλαμβάνονται στο άρθρο 5 της 14^{ης} Μαρτίου 2020 ΠΝΠ,¹⁹⁴ όπου αναφέρεται ότι ο Ε.Ο.Δ.Υ. μπορεί νόμιμα να παρέχει στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, προσωπικά δεδομένα ασθενών επιδημιολογικού ενδιαφέροντος, όπως το επώνυμο και το όνομα, την ηλικία, το φύλο, το τηλέφωνο επικοινωνίας, τη διεύθυνση διαμονής, στοιχεία για την εισαγωγή ή όχι σε νοσηλευτικό ίδρυμα. Στόχος αυτών των ενεργειών και της συγκεκριμένης επεξεργασίας και διακίνησης δεδομένων είναι η ύπαρξη συντονισμού μεταξύ των δύο φορέων, η επιχειρησιακή ετοιμότητα για την ορθή διαχείριση των συνεπειών της πανδημίας, αλλά και η καταγραφή των ύποπτων κρουσμάτων, για να διαφυλαχθεί η δημόσια υγεία. Ωστόσο, τα δεδομένα αποστέλλονται ψευδωνυμοποιημένα,¹⁹⁵ η πρόσβαση στα δεδομένα είναι δυνατή μόνο σε διαπιστευμένο προσωπικό, ενώ η διαβίβαση των στοιχείων πραγματοποιείται με κρυπτογράφηση για να διασφαλιστούν τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων.

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να τονιστεί, πως με τη χρήση της μεθόδου της κρυπτογράφησης, ως τεχνικού μέσου ενισχύεται το επίπεδο προστασίας και περιορίζονται σημαντικά οι κίνδυνοι παραβίασης των προσωπικών δεδομένων. Η κρυπτογράφηση αποτελεί μια διαδικασία, κατά την οποία σύνολα προσωπικών δεδομένων, με τη χρήση «κλειδιών κρυπτογράφησης» και μέσω κάποιων αλγόριθμων μετασχηματίζονται σε μία μη αναγνώσιμη μορφή, που είναι δυνατόν να αναγνωσθεί μόνο από τους νόμιμους κατόχους των κλειδιών αποκρυπτογράφησης. Με την κρυπτογράφηση

---

¹⁹³ ΠΝΠ με θέμα: «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της εμφάνισης του κορωνοϊού COVID-19 και της ανάγκης περιορισμού της διάδοσής του». ΦΕΚ55/Α' /11-03-2020. Διαθέσιμο: <http://www.et.gr> > idocs-nph > search >

¹⁹⁴ ΠΝΠ με θέμα: «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης της ανάγκης περιορισμού της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19». ΦΕΚ 64 /Α' /14-03-2020. Διαθέσιμο: <http://www.et.gr> > idocs-nph > search >

¹⁹⁵ Γ.Κ.Π.Δ. Αιτιολογική σκέψη 28: Η χρήση της ψευδωνυμοποίησης στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να μειώσει τους κινδύνους για τα υποκείμενα των δεδομένων και να διευκολύνει τους υπευθύνους επεξεργασίας και τους εκτελούντες την επεξεργασία να τηρήσουν τις οικείες υποχρεώσεις περί προστασίας των δεδομένων. Η ρητή εισαγωγή της «ψευδωνυμοποίησης» του παρόντος κανονισμού δεν προορίζεται να αποκλείσει κάθε άλλο μέτρο προστασίας των δεδομένων.

αποτρέπεται η πρόσβαση στα δεδομένα σε τρίτους, μη εξουσιοδοτημένους χρήστες, ακόμη και σε περίπτωση που αποκτήσουν πρόσβαση στο ηλεκτρονικό σύστημα επεξεργασίας των δεδομένων. Γι' αυτό το λόγο, μέσω των διατάξεων του Γενικού Κανονισμού παροτρύνονται οι υπεύθυνοι επεξεργασίας να εφαρμόζουν αυτή την τεχνική ασφάλειας των δεδομένων, κατά την επεξεργασία. Ενώ, με τη χρήση αυτού του τεχνικού μέσου δεν ασκείται από το υποκείμενο το δικαίωμα ενημέρωσης, σε περίπτωση παραβίασης των προσωπικών του δεδομένων(ΓΚΠΔ, άρθρο 34).¹⁹⁶

Τέλος, στο πλαίσιο της προστασίας της επεξεργασίας των Δεδομένων Υγείας θα πρέπει να αναφερθεί η παρέμβαση του Υπεύθυνου του Αυτοτελούς Γραφείου Προστασίας Δεδομένων του Υπουργείου Υγείας σε ενέργεια του ΕΟΔΥ.¹⁹⁷ Συγκεκριμένα, απεστάλη έγγραφο από τον ΕΟΔΥ σε όλες τις Υ.ΠΕ. της χώρας, μέσω του οποίου ζητήθηκε να προωθείται στη Διεύθυνση Επιδημιολογικής Επιτήρησης και Παρέμβασης του Οργανισμού, σε καθημερινή βάση ηλεκτρονικό αρχείο, συμπληρωμένο με τα προσωπικά ιατρικά δεδομένα των εργαστηριακά επιβεβαιωμένων ασθενών με SARS-CoV-2, που νοσηλεύονται στα Νοσοκομεία ευθύνης της κάθε Υ.ΠΕ. Μάλιστα, ο Οργανισμός επικαλέστηκε την από 10 Αυγούστου 2020 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου,¹⁹⁸ με την οποία παραχωρείται στον Οργανισμό η δυνατότητα πρόσβασης στο Εθνικό Μητρώο Ασθενών, στο πλαίσιο της διερεύνησης της επιδημίας, καθώς και πρόσβαση σε Δεδομένα Υγείας των Νοσοκομείων, του ΕΚΑΒ και της Γ.Γ.Π.Π., προκειμένου να συμπληρωθεί πλήρως το Μητρώο Ασθενών, να υλοποιηθούν διορθωτικές παρεμβάσεις στην ηλεκτρονική του πλατφόρμα και να συμπληρωθούν τα στοιχεία που είναι ελλιπή.

Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων του Υπουργείου Υγείας έχοντας έρεισμα στην ισχύουσα νομοθεσία και στην Κοινή Υπουργική απόφαση ίδρυσης του Εθνικού

---

¹⁹⁶ Λουκάς Νικόλαος. Τεχνικά μέτρα του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (GDPR) – Κρυπτογράφηση και Ψευδωνυμοποίηση. Περιοδικό ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ, τεύχος 123, Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 2017,σελ.46-47. Διαθέσιμο: https://www.dproacademy.gr/_files/200000256-7e6f77f69f/SYNHGOROS%20LOUKAS.pdf?ph=fc1f8e71fd

¹⁹⁷ Έγγραφο του Αυτοτελούς Γραφείου Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων του Υπουργείου Υγείας με θέμα: *Γνωμοδότηση σχετικά με το υπ' αριθ. πρωτ. ΕΟΔΥ ΚΠ 24627/2020 έγγραφο του ΕΟΔΥ με θέμα: «Επιτήρηση της νοσηλείας επιβεβαιωμένων κρουσμάτων με SARS-CoV-2»*. Διαθέσιμο: <https://www.efsyn.gr/ellada/ygeia/>

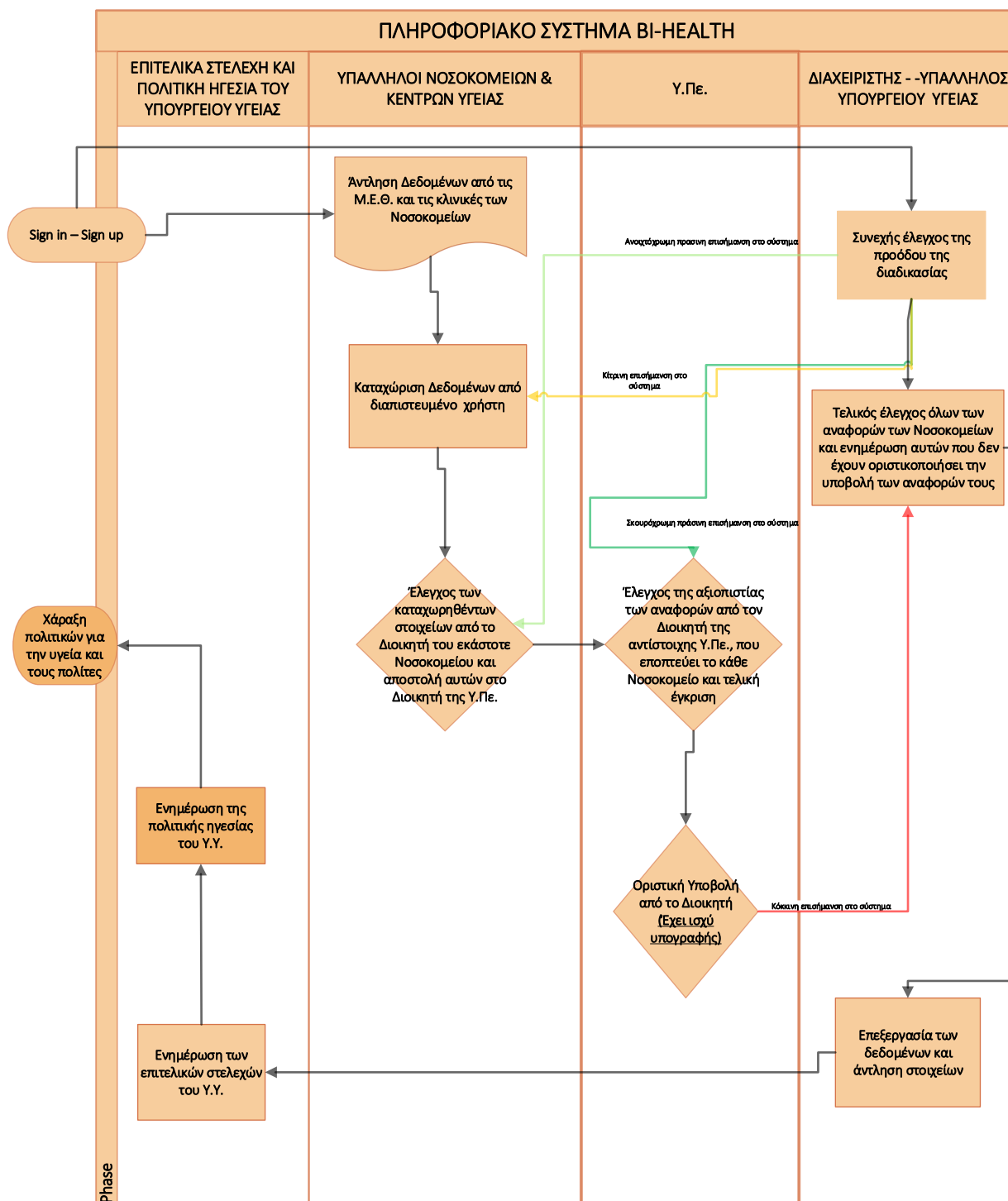
¹⁹⁸ Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου με θέμα: *« Επείγουσες ρυθμίσεις αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών του Εθνικού Συστήματος Υγείας, προστασίας από τη διασπορά του κορωνοϊού COVID-19, στήριξης της αγοράς εργασίας και διευκόλυνσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας»*. ΦΕΚ157/Α'/10-08-2020, άρθρο 12.

Μητρώου Ασθενών με κορωνοϊό¹⁹⁹ παρενέβη και γνωμοδότησε ότι αρμόδιο για την επεξεργασία των δεδομένων του Εθνικού Μητρώου Ασθενών με covid-19 είναι αποκλειστικά το Υπουργείο Υγείας, ενώ ο ΕΟΔΥ επέχει θέση αποδέκτη των στοιχείων του Μητρώου, προς εκπλήρωση των νόμιμων σκοπών του. Συνεπώς τα Νοσοκομεία οφείλουν να ενημερώνουν καθώς πρέπει, σε καθημερινή βάση το Μητρώο Ασθενών, ενώ μόνο το Υπουργείο Υγείας, ως υπεύθυνος επεξεργασίας έχει το νόμιμο δικαίωμα, με έγγραφη εντολή να ικανοποιήσει αιτήματα άλλων φορέων για επεξεργασία των δεδομένων του Μητρώου Ασθενών με κορωνοϊό. Με βάση τα ανωτέρω, καταδεικνύεται η σπουδαιότητα της διαφύλαξης των δεδομένων υγείας, κατά την επεξεργασία τους, ακόμη και όταν η ανάλυση αυτών των δεδομένων μας οδηγεί σε ασφαλή συμπεράσματα. Τα δεδομένα θα πρέπει να τίθενται σε επεξεργασία μόνο για τον συγκεκριμένο σκοπό της αποτροπής, της περαιτέρω εξάπλωσης του κορωνοϊού.

---

¹⁹⁹ Ίδρυση Εθνικού Μητρώου Ασθενών με κορωνοϊό. ΦΕΚ 1298/Β'/10-04-22020, με θέμα «Ρύθμιση ειδικότερων τεχνικών ζητημάτων για τη λειτουργία του Εθνικού Μητρώου Ασθενών από τον κορωνοϊό COVID-19, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων εικοστού ένατου της από 30.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ) «Μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 και άλλες κατεπείγουσες διατάξεις» (Α' 75) και 83 του ν. 4600/2019 (Α' 43). Διαθέσιμο: <http://www.et.gr/index.php/anazitisi-fek>.

4.5 Περιγραφή της διαδικασίας εισαγωγής και επεξεργασίας των δεδομένων υγείας, σε μορφή διαγράμματος

Σχήμα 1. Συλλογή, καταχώριση και επεξεργασία δεδομένων του BiHealth

4.6 Κατευθυντήριες γραμμές από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων, στο πλαίσιο των συνθηκών της πανδημίας

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων,²⁰⁰ εξαιτίας των ιδιαίτερων συνθηκών που προέκυψαν, από την εμφάνιση της πρωτοφανούς αυτής πανδημίας, των αυξημένων αναγκών για τον περιορισμό της διάδοσης του κορωνοϊού, αλλά και έπειτα από ερωτήματα που υποβλήθηκαν στην Αρχή ή δημοσιεύθηκαν στον τύπο εξέδωσε έγγραφο με κατευθυντήριες γραμμές την 18^η Μαρτίου 2020, προκειμένου να διαφυλαχθούν τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα των υποκειμένων, κατά την επεξεργασία τους από τους αρμόδιους, κατά περίπτωση φορείς της Δημόσιας Διοίκησης. Η Αρχή επιχείρησε να ευαισθητοποιήσει τις δημόσιες αρχές και τους ιδιωτικούς φορείς, σαν υπεύθυνους επεξεργασίας των δεδομένων, για τις ευθύνες, καθώς και τις υποχρεώσεις, που απορρέουν από το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο, που προστατεύει τα ευαίσθητα δεδομένα, όταν αυτά υπόκεινται σε επεξεργασία, για τη λήψη μέτρων αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών δημόσιας υγείας, αλλά και να υπενθυμίσει την υποχρέωση να δρουν, σύμφωνα με την αρχή της λογοδοσίας.

Η αρχή της λογοδοσίας συνδέεται άμεσα με την αρχή της διαφάνειας και της χρηστής διοίκησης, είναι συναφής με την αρχή της νομιμότητας και συνιστά μία ηθική αρχή, η οποία αναδεικνύει το αίσθημα ευθύνης των διοικητικών οργάνων και την υποχρέωσή τους να αιτιολογούν τις ενέργειές τους, ενώπιον των πολιτών και των υπόλοιπων θεσμικών οργάνων του κράτους.²⁰¹ Εν ολίγοις, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων έχουν ευθύνη για την τήρηση του νομικού πλαισίου προστασίας των προσωπικών δεδομένων, αλλά και την υποχρέωση να αιτιολογούν και να τεκμηριώνουν νομικά τις επεξεργασίες που διενεργούν, με βάση το νομικό πλαίσιο του ΓΚΠΔ, αλλά και το ισχύον εθνικό δίκαιο για την προστασία των δεδομένων. Η υποχρέωση της συμμόρφωσης με την αρχή της λογοδοσίας συνιστά μια εγγύηση για την τήρηση των αρχών, οι οποίες ρυθμίζουν την προστασία των δεδομένων, κατά την επεξεργασία τους.

---

²⁰⁰ Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα είναι μία συνταγματικά κατοχυρωμένη ανεξάρτητη Αρχή, αποτελεί ιδιότυπη διοικητική αρχή, όργανο του κράτους, βάσει του άρθρου 9^Α του Συντάγματος, Ιδρύθηκε με τον νόμο 2472/1997, με τον οποίο είχε ενσωματωθεί στο ελληνικό δίκαιο η ευρωπαϊκή Οδηγία 95/46/ΕΚ για την προστασία των φυσικών προσώπων κατά την επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων. Τζέμος Γ. Βασίλης, *Οργανωτικό Διοικητικό Δίκαιο. Διαγράμματα*, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2013, σελ. 118-119.

²⁰¹ Μακρυδημήτρης Αντώνης., Πραβίτα Μαρία-Ηλιάνα. *Δημόσια Διοίκηση. Στοιχεία Διοικητικής Οργάνωσης*, Ε΄ έκδοση, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012, σελ. 34-42

Συγκεκριμένα, η Αρχή ανακοίνωσε τις κάτωθι διευκρινήσεις, κατευθυντήριες γραμμές, προκειμένου να διασφαλιστούν η προστασία των ευαίσθητων δεδομένων υγείας, αλλά και η διαφύλαξη των ελευθεριών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών της χώρας μας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Γενικού Κανονισμού, του εγγράφου καθοδήγησης (2020/C 124 I/01) της Επιτροπής, σχετικά με την προστασία δεδομένων στις εφαρμογές που στηρίζουν την καταπολέμηση της πανδημίας COVID-19 και του Νόμου 4624/2019 για την Προστασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα:

- Οι αναφορές και οι πληροφορίες, που σχετίζονται με την κατάσταση της υγείας ενός ατόμου, καθώς και με τις υγειονομικές υπηρεσίες που του παρέχονται, αποτελούν δεδομένα ειδικής κατηγορίας, δηλαδή δεδομένα υγείας, τα οποία διέπονται από ένα πολύ αυστηρό καθεστώς προστασίας. Τέτοιου είδους πληροφορίες αποτελούν οι αναφορές σε ασθένεια ή μη υποκειμένου των δεδομένων, το οποίο κατονομάζεται ή ταυτοποιείται με κάποιο στοιχείο, ο κατ' οίκον περιορισμός εξαιτίας της μόλυνσης από τον κορωνοϊό και η διακρίβωση συμπτωμάτων ασθένειας, πιθανόν και από την κλινική εικόνα του υποκειμένου των δεδομένων (κόπωση, αυξημένη θερμοκρασία σώματος, βήχας, μυαλγίες, κ.α.). Άλλες πληροφορίες, που πιθανόν ενδιαφέρουν τις αρμόδιες αρχές ή φορείς, όπως για παράδειγμα το αν ταξίδεψε το υποκείμενο των δεδομένων σε άλλο κράτος, που η διάδοση του ιού είναι ιδιαίτερα αυξημένη ή το αν κάποιο άτομο στο οικείο ή εργασιακό περιβάλλον του έχει νοσήσει από τον κορωνοϊό δεν νοούνται ως δεδομένα υγείας, αφού δεν αφορούν την υγεία του υποκειμένου, αλλά ως απλά προσωπικά δεδομένα.
- Στην περίπτωση που δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και ειδικότερα δεδομένα υγείας τίθενται εξ ολοκλήρου ή μερικώς σε αυτοματοποιημένη ή σε μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία και πρόκειται να συμπεριληφθούν σε σύστημα αρχειοθέτησης, τότε εφαρμόζεται το άρθρο 2, παράγραφος 1 του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων, καθώς και οι διατάξεις του Νόμου 4624/2019. Για παράδειγμα, όταν το υποκείμενο των δεδομένων ενημερώνεται από τους αρμόδιους φορείς για την κατάσταση της υγείας του, για το αν δηλαδή έχει διαγνωστεί θετικός ή αρνητικός στον κορωνοϊό, αυτές οι πληροφορίες αποτελούν προσωπικά δεδομένα, ωστόσο η ανωτέρω νομοθεσία εφαρμόζεται, μόνο στην περίπτωση, που τα δεδομένα αυτά συμπεριληφθούν σε αυτοματοποιημένη ή χειροκίνητη επεξεργασία. Επίσης, η Αρχή επισημαίνει πως ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων είναι απόλυτα δεσμευτικός και δεν επιτρέπεται να αναπροσαρμοστεί μέσω της εθνικής νομοθεσίας.

- Επιπλέον, όταν οι δημόσιοι φορείς και αρχές θέτουν σε επεξεργασία τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, προκειμένου να προβούν στη λήψη άκρως αναγκαίων μέτρων, όπως αυτά ορίζονται από Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου²⁰², με σκοπό τον περιορισμό της διάδοσης του κορωνοϊού, που ενδεχομένως θα έχει βλαβερές συνέπειες στη δημόσια υγεία, τότε εφαρμόζεται ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων. Συγκεκριμένα, τίθενται σε εφαρμογή τα αναφερόμενα στο άρθρο 6, παρ. 2, εδάφιο γ', δ' και ε', από τα οποία προκύπτει ότι: η επεξεργασία κρίνεται απαραίτητη, λόγω των δεσμεύσεων και των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει ο υπεύθυνος επεξεργασίας των δεδομένων, για την επίτευξη του σκοπού, στην προκειμένη περίπτωση του ελέγχου και περιορισμού της πανδημίας, η επεξεργασία των δεδομένων είναι απόλυτα αναγκαία, προκειμένου να προστατευθούν τα ζωτικά συμφέροντα των υποκειμένων των δεδομένων ή άλλων φυσικών προσώπων, εν προκειμένω το αγαθό της υγείας των πολιτών και ότι η επεξεργασία των δεδομένων είναι αναγκαία για να εκπληρωθεί το καθήκον που διενεργείται για το δημόσιο συμφέρον ή όταν υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ασκήσει την δημόσια εξουσία που του έχει ανατεθεί και για την οποία έχει δεσμευθεί. Ακόμη, τα αναφερόμενα στο άρθρο 9, παρ. 2 εδάφια β', ε', η', θ', συγκεκριμένα, επιτρέπεται η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, όταν κρίνεται αναγκαία, προκειμένου ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή το υποκείμενο των δικαιωμάτων να εκτελέσουν υποχρεώσεις ή να ασκήσουν δικαιώματα στον τομέα του εργατικού δικαίου, της κοινωνικής ασφάλισης και της κοινωνικής προστασίας, με την προϋπόθεση ότι λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των υποκειμένων, η επεξεργασία επιτρέπεται όταν διενεργείται σε δεδομένα δημοσιοποιημένα από το υποκείμενο των δεδομένων ή εφόσον είναι απαραίτητη για τη διαχείριση των υπηρεσιών υγείας, που παρέχονται στο υποκείμενο ή για τη διάγνωση ασθενειών και τη θεραπεία. Τέλος, η επεξεργασία είναι νόμιμη, όταν εκτελείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος και προστασίας της υγείας των πολιτών, από διασυννοριακές απειλές, όπως στην περίοδο μιας πανδημίας.
- Η προστασία των προσωπικών δεδομένων δεν συνιστά απόλυτο δικαίωμα, αλλά πρέπει με βάση την αρχή της αναλογικότητας, να συνεκτιμάται σε σχέση με τη λειτουργία του μέσα στην κοινωνία και σε σχέση με τα υπόλοιπα θεμελιώδη δικαιώματα (ΓΚΠΔ, αιτ. σκέψη 4). Ακόμη, το νομικό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων

²⁰² Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου της 25ης.02.2020 (ΦΕΚ 42/ Α'/25-02-2020) « Κατεπείγοντα μέτρα αποφυγής και περιορισμού της διάδοσης κορωνοϊού», άρθρο 1 και Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου της 14ης.03.2020 (ΦΕΚ 64/Α'/14-03-2020). «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης της ανάγκης περιορισμού της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, κωδικοποιημένος με τον 4764/2020», άρθρα 5 και 9

προσωπικού χαρακτήρα δεν αποτελεί εμπόδιο στην εφαρμογή απαραίτητων μέτρων για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης, αλλά και για την αντιμετώπιση του νέου ιού. Αντίθετα, οι αρμόδιοι δημόσιοι φορείς και αρχές συνιστούν τους υπεύθυνους επεξεργασίας, οι οποίοι προβαίνουν στην απαραίτητη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και ειδικά δεδομένων υγείας, προκειμένου να αποφασιστεί η λήψη μέτρων, κατά της διάδοσης του κορωνοϊού και για τη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας και την προαγωγή του γενικού και δημόσιου συμφέροντος.

- Τέλος, πριν από την πιθανή επεξεργασία δεδομένων για λόγους δημοσιογραφίας, κυρίως δεδομένων που αναφέρονται στην κατάσταση της υγείας των υποκειμένων, εκτός από τα ανωτέρω προαναφερόμενα θα πρέπει καταρχάς, να αξιολογείται η αναγκαιότητα αυτής της δημοσιοποίησης πριν από την αποκάλυψη στοιχείων ταυτοποίησης κάποιου υποκειμένου, δεδομένου ότι οι δημόσιοι φορείς (ΕΟΔΥ, ΓΓΠΠ), που επεξεργάζονται δεδομένα υγείας των πολιτών δεν προσδιορίζουν τα προσωπικά στοιχεία των ταυτοτήτων τους.

Κεφάλαιο 5^ο : Η διαχείριση των δεδομένων Υγείας από τη Δημόσια Διοίκηση σε ρόλο εργοδότη

5.1 Εφαρμογή του Γενικού Κανονισμού στην προστασία των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων του Δημοσίου Τομέα

Η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας έχει επιφέρει ριζικές αλλαγές στο εργασιακό περιβάλλον του ιδιωτικού, αλλά και του δημόσιου τομέα με προφανή πλεονεκτήματα αλλά και μειονεκτήματα. Μέσω της εξέλιξης στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και παροχής υπηρεσιών παρέχονται ποικίλες διευκολύνσεις στους υπαλλήλους και τους εργοδότες, ωστόσο προκαλούνται ανησυχίες για τη διαφύλαξη του δικαιώματος της ιδιωτικότητας και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων. Η προστασία της ιδιωτικότητας των υπαλλήλων συνιστά συνταγματικό δικαίωμα (άρθρο 9 παρ. 1, εδ. β΄Σ), είναι απαραβίαστη και αποτελεί μία αξίωση στην ανωνυμία, με την έννοια της απόλαυσης της ιδιωτικής ζωής. Όπως άλλωστε διατυπώνεται στη γνώμη 8/2001 της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29, «το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικότητας δεν εγκαταλείπεται με την είσοδο του εργαζομένου στο χώρο εργασίας»²⁰³ ενώ, οποιαδήποτε συλλογή, χρήση ή επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων με ηλεκτρονικά ή χειροκίνητα μέσα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Γενικού Κανονισμού.²⁰⁴

Κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων, η Δημόσια Διοίκηση υποχρεούται να εφαρμόζει τις θεμελιώδεις αρχές και τις διατάξεις του Γενικού Κανονισμού. Συγκεκριμένα, τα δεδομένα θα πρέπει να συλλέγονται μόνο για καθορισμένους και νόμιμους σκοπούς και η επεξεργασία τους θα πρέπει να είναι συμβατή τους σκοπούς αυτούς(άρθρο 5). Ακόμη, οι εργαζόμενοι δικαιούνται να γνωρίζουν ποια προσωπικά δεδομένα τους συλλέγονται – απευθείας από τον εργοδότη ή

---

²⁰³ Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φερενίκη. *Οι νέες τεχνολογίες και η προστασία της ιδιωτικής σφαίρας στο χώρο εργασίας*, Ευρωπαϊών Πολιτεία, Τεύχος 2, 2011, σ. 325-330.

Διαθέσιμο: <https://www.academia.edu/22553771/>

²⁰⁴ Έγγραφο Εργασίας της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29 για την επιτήρηση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών στον τόπο εργασίας, 29 Μαΐου 2002, WP 55. Η ομάδα εργασίας του άρθρου 29 είναι η ανεξάρτητη ευρωπαϊκή ομάδα εργασίας που χειριζόταν θέματα σχετικά με την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα έως την έναρξη ισχύος του ΓΚΠΔ. Διαθέσιμο: https://edpb.europa.eu/about-edpb/more-about-edpb/article-29-working-party_el

από άλλους φορείς και τους σκοπούς για τους οποίους συλλέγονται, ενώ το δικαίωμα πρόσβασης του εργαζομένου στα δεδομένα που τον αφορούν εξασφαλίζει την αρχή της διαφάνειας(άρθρα 12,15).²⁰⁵ Τα δικαιώματα της ιδιωτικότητας και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων μπορούν να περιοριστούν, μόνο στην περίπτωση που ο εργοδότης υπηρετεί έναν νόμιμο σκοπό ή διαφυλάσσει τα ζωτικά συμφέροντα του υποκειμένου και αυτός ο περιορισμός συνιστά αναγκαίο και αναλογικό μέτρο για την εκπλήρωση του επιδιωκόμενου σκοπού, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας(άρθρο 23).

Επιπλέον, η προστασία των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων από τη νομοθεσία δεν σημαίνει τη ρητή απαγόρευση της επεξεργασίας των δεδομένων, αλλά επιβάλλει την καθιέρωση ενός περιοριστικού πλαισίου, μέσω του οποίου θα καταστεί νόμιμη η συλλογή και η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων. Είναι γνωστό, ότι στο Δημόσιο διενεργείται επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των υπαλλήλων για την τήρηση του προσωπικού τους μητρώου, αλλά και για την ολοκλήρωση των πειθαρχικών διαδικασιών ή άλλων διαδικασιών που αφορούν στην εξέλιξη του εργαζόμενου. Σύμφωνα με το Γενικό Κανονισμό, η επεξεργασία των δεδομένων κρίνεται θεμιτή και νόμιμη, μόνο εφόσον υπάρχει η ρητή, ως προς το συγκεκριμένο σκοπό συγκατάθεση του εργαζόμενου, γεγονός που διασφαλίζει το δικαίωμα της πληροφορικής αυτοδιάθεσης και ιδιωτικότητας του υπαλλήλου ή η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων σκοπών, όπως η προστασία των ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου ή για λόγους δημοσίου συμφέροντος(άρθρο 6). Ο όρος συγκατάθεση που αναφέρεται στο Γενικό Κανονισμό ουσιαστικά δηλώνει τη συναίνεση του υποκειμένου στην επεξεργασία των δεδομένων του, κάτι που διαφοροποιείται από την έγκριση εκ των υστέρων.²⁰⁶ Επίσης, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η συγκατάθεση του υποκειμένου στην επεξεργασία των δεδομένων του δεν σημαίνει την παραίτησή του από το δικαίωμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων του, αντίθετα η συγκατάθεση συνιστά πηγή νομιμοποίησης της επεξεργασίας, αλλά και εγγύηση για τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων του.²⁰⁷

---

²⁰⁵ Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φερενίκη. *Οι νέες τεχνολογίες και η προστασία της ιδιωτικής σφαίρας στο χώρο εργασίας*, Ευρωπαϊών Πολιτεία, Τεύχος 2, 2011, σ. 325-327.

²⁰⁶ Αλεξανδροπούλου - Αιγυπτιάδου Ε., *Προσωπικά Δεδομένα-Η νομική ρύθμιση της ηλεκτρονικής επεξεργασίας τους*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, 2007, σελ. 87-88

²⁰⁷ Μήτρου Λίλιαν. *Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (νέο δίκαιο – νέες υποχρεώσεις – νέα δικαιώματα)*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2017, σελ. 71

5.2 Η επεξεργασία δεδομένων υγείας των δημοσίων υπαλλήλων από τη Δημόσια Διοίκηση

Κατά τη συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων υγείας των εργαζομένων στο Δημόσιο Τομέα δημιουργούνται κίνδυνοι για την προστασία της ιδιωτικότητας και των ευαίσθητων αυτών δεδομένων και γι' αυτό το λόγο στο Γενικό Κανονισμό (άρθρο 9.1) αναφέρεται ότι δεν επιτρέπεται η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων. Ακόμη, στο άρθρο 22.2 του 4624/2019 ορίζονται ρητά οι εξαιρέσεις για τις οποίες επιτρέπεται η επεξεργασία δεδομένων υγείας από τους δημόσιους φορείς και σύμφωνα με ποιες προϋποθέσεις διενεργείται η εν λόγω επεξεργασία. Συγκεκριμένα, η επεξεργασία δεδομένων υγείας είναι νόμιμη, όταν πραγματοποιείται για λόγους ουσιώδους δημοσίου συμφέροντος ή για να αποτραπεί κάποια σημαντική απειλή για την εθνική ή δημόσια ασφάλεια ή είναι αναγκαία, προκειμένου να ληφθούν ανθρωπιστικά μέτρα και εφόσον έχουν ληφθεί, κατά την επεξεργασία όλα τα απαραίτητα τεχνικά μέτρα διαφύλαξης των δεδομένων των υποκειμένων. Είναι αντιληπτό ότι στις παραπάνω εξαιρέσεις το συμφέρον για επεξεργασία υπερτερεί των συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων. Θα πρέπει να αναφερθεί ακόμη, πως προβλέπεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή έως εκατό χιλιάδες ευρώ, σε περίπτωση που κάποιος επεξεργαστεί δεδομένα υγείας, χωρίς να νομιμοποιείται.²⁰⁸

Πρόσφατο χαρακτηριστικό παράδειγμα επεξεργασίας δεδομένων υγείας των εργαζομένων του Δημόσιου Τομέα, για τον έλεγχο και περιορισμό του κορωνοϊού είναι η επιβολή του μέτρου διενέργειας υποχρεωτικού διαγνωστικού ελέγχου στους υπαλλήλους, που παρέχουν τις υπηρεσίες τους με φυσική παρουσία και δεν έχουν εμβολιαστεί. Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση, οι υπάλληλοι υποχρεούνται σε διενέργεια ελέγχου ανίχνευσης του κορωνοϊού, προκειμένου να εισέλθουν στις υπηρεσίες τους, ενώ στη συνέχεια το αποτέλεσμα του ελέγχου καταχωρίζεται από τα διαγνωστικά εργαστήρια στο Εθνικό Μητρώο Ασθενών covid-19, που τηρείται από την ΗΔΙΚΑ. Προκειμένου να ελεγχθεί η συμμόρφωση των υπαλλήλων με την υποχρεωτικότητα διαγνωστικού ελέγχου γίνονται διασταυρώσεις με εγγραφές στα μητρώα και τα πληροφοριακά συστήματα του Δημόσιου Τομέα. Η διαλειτουργικότητα του Μητρώου Ανθρώπινου Δυναμικού Ελληνικού Δημοσίου με το Εθνικό Μητρώο Ασθενών covid-19 εξυπηρετεί το σκοπό αυτό. Μέσω της εφαρμογής του Μητρώου Ανθρώπινου Δυναμικού υποβάλλεται το προσωπικό του εκάστοτε φορέα και λαμβάνεται απάντηση, μέσω της

---

²⁰⁸ Νόμος 4624 (Α' 137), άρθρο 38

ΗΔΙΚΑ σχετικά με τη νόσηση των υπαλλήλων ή με τη διενέργεια διαγνωστικών ελέγχων, το είδος του ελέγχου (ταχείας ανίχνευσης ή μοριακός) και την ημερομηνία διεξαγωγής του. Επιπλέον, οι αρμόδιοι φορείς που διενεργούν ελέγχους για τη συμμόρφωση των υπαλλήλων υποχρεούνται να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των ευαίσθητων δεδομένων, όπως ορίζεται στις διατάξεις της νομοθεσίας που προαναφέρθηκε. Ακόμη, τα δεδομένα υγείας των υπαλλήλων περιορίζονται στα απολύτως αναγκαία για την υλοποίηση του μέτρου, χρησιμοποιούνται μόνο για το συγκεκριμένο σκοπό και διατηρούνται στο Μητρώο Ανθρώπινου Δυναμικού και στις Διευθύνσεις Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού των υπηρεσιών για το ορισμένο διάστημα των τριάντα ημερών. Εν κατακλείδι, από τα παραπάνω προκύπτει ότι κατά την επεξεργασία δεδομένων υγείας των εργαζομένων από τη Δημόσια Διοίκηση τηρούνται όλα τα απαραίτητα μέτρα για τη διαφύλαξη της ιδιωτικότητας και των ευαίσθητων δεδομένων των εργαζομένων στο Δημόσιο Τομέα.²⁰⁹

---

²⁰⁹ Απόφαση Δ1α/ΓΠ.οικ. 55570/12-09-2021(ΦΕΚ 4207/Β'). «Εφαρμογή υποχρεωτικού μέτρου του διαγνωστικού ελέγχου νόσησης από το κορωνοϊό covid-19 σε υπαλλήλους του Δημοσίου που παρέχουν εργασία με φυσική παρουσία στον τόπο εργασίας».

Συμπεράσματα – Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Ο ιός SARS CoV-2 προξένησε μια παγκόσμια πανδημία με πολλούς θανάτους και ώθησε τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης στα όριά τους. Αυτό καθιστά ακόμη πιο σημαντικό τον έγκαιρο εντοπισμό των ατόμων, που νοσούν και τη διασφάλιση ότι τα άτομα συμμορφώνονται με τα μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας, έτσι ώστε να αναχαιτιστεί η εξάπλωση του ιού. Σε αντίθεση με τις περισσότερες προηγούμενες πανδημίες, μπορούμε τώρα να χρησιμοποιήσουμε εξελιγμένα τεχνολογικά μέσα και άλλα ψηφιακά δεδομένα. Αυτή δεν είναι η πρώτη περίπτωση χρήσης δεδομένων smartphone για την προστασία της δημόσιας υγείας. Η πρωτοβουλία go.data του Π.Ο.Υ χρησιμοποιήθηκε με επιτυχία, για την καταπολέμηση του Έμπολα. Κοινό σε όλες τις ψηφιακές μεθόδους παρακολούθησης είναι το γεγονός, ότι αντιμετωπίζουμε διαφορετικούς τύπους δεδομένων, όπως δεδομένα γεωγραφικής προσαρμογής ή δεδομένα στενής επαφής, που υπό κανονικές συνθήκες περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής των νόμων περί προστασίας δεδομένων.²¹⁰

Οι κανονισμοί προστασίας δεδομένων βασίζονται στα ατομικά δικαιώματα ελευθερίας. Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων (GDPR) της Ευρωπαϊκής Ένωσης προστατεύει τα δικαιώματα απορρήτου και τις ελευθερίες των πολιτών, διασφαλίζοντας, ότι τα δεδομένα υποβάλλονται σε επεξεργασία, μόνο εάν υπάρχουν λόγοι, που απορρέουν από έκτακτες καταστάσεις. Ως τέτοιος λόγος, στο Γενικό Κανονισμό αναφέρεται η προστασία της δημόσιας υγείας, ενώ διασφαλίζει επίσης, ότι οποιαδήποτε επεξεργασία πρέπει να ακολουθεί αυστηρές διαδικασίες, με σκοπό την ελαχιστοποίηση των παραβιάσεων της ιδιωτικής ζωής. Σε περιόδους πανδημίας ωστόσο, μια άλλη βασική αξία είναι η διάσωση ανθρώπινων ζωών, η οποία συγκρούεται με τα δικαιώματα απορρήτου και την ατομική αυτονομία. Τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και το έννομο αγαθό της υγείας περιγράφονται σαν έννοιες με ιδιαίτερη αξία, ωστόσο διατηρούνται απαραβίαστα με μεγάλη δυσκολία. Αν σκεφτούμε ότι οι άνθρωποι έχουν ήδη θυσιάσει μέρος της ατομικής ελευθερία τους με τον περιορισμό κατ'οίκον, θα πρέπει να συλλογιστούμε εάν και σε ποιο βαθμό το δικαίωμά τους στην προστασία της ιδιωτικής ζωής μπορεί να διακυβεύεται για την προστασία της δημόσιας υγείας.

---

²¹⁰ Marques, G.; Saini, J.; Pires, I.M.; Miranda, N.; Pitarma, R. (2020) Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's; Singh, P.K., Bhargava, B.K., Paprzycki, M., Kaushal, N.C., Hong, W.C., Eds.; Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, σελ. 616–631.

Ακόμη, το κοινοβούλιο της Ε.Ε. τόνισε ότι το σύνολο των ψηφιακών μέτρων, που θα χρησιμοποιηθούν για την αναχαίτιση της πανδημίας πρέπει να συμμορφώνονται με την ισχύουσα νομοθεσία, της προστασίας των δεδομένων και του προσωπικού απορρήτου. Οι θεμελιώδεις αρχές περιλαμβάνουν την εθελοντική χρήση τέτοιων εφαρμογών, αλλά και ρήτρες για τη διακοπή της χρήσης των εφαρμογών αυτών, μόλις τελειώσει η πανδημία και δεν υφίστανται οι συνθήκες της υγειονομικής κρίσης. Η νομική βάση για επεξεργασία δεδομένων είναι σύμφωνη με τον GDPR, όταν ο χρήστης δίνει τη συγκατάθεσή του, η οποία «πρέπει να δίνεται ελεύθερα», «να είναι συγκεκριμένη» και «ρητή». Με αυτό τον τρόπο αποκλείεται η σιωπηρή συγκατάθεση ή συναίνεση.

Αντιμέτωποι με προκλήσεις σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα στην ιδιωτική ζωή και την προστασία των δεδομένων, τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. εντόπισαν ορισμένα από τα προβλήματα, που έχουν προκύψει στην περίοδο της πανδημίας covid-19 και υπενθύμισαν τα ισχύοντα νομοθετήματα. Οι υπεύθυνοι της Ε.Ε. για την προστασία των προσωπικών δεδομένων υπογράμμισαν πως οι κανόνες προστασίας δεδομένων, ιδίως ο GDPR δεν θα πρέπει να παρακωλύουν τα μέτρα που εφαρμόζονται για την καταπολέμηση της πανδημίας covid-19²¹¹. Όπως αποδείχθηκε, το νομικό πλαίσιο της Ε.Ε. για την προστασία των δεδομένων σχεδιάστηκε για να είναι αρκετά ευέλικτο και ως εκ τούτου, μπορεί να επιτρέψει τόσο την αποτελεσματική αντίδραση για τον περιορισμό της πανδημίας, όσο και την προστασία των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών. Υιοθετώντας πολλά έγγραφα πολιτικής και κατευθυντήριων γραμμών, τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. έχουν αποδείξει ότι είναι σε θέση να διατηρήσουν την προστασία της ιδιωτικής ζωής σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και ακόμη και να δρομολογήσουν καινοτόμες τεχνικές λύσεις, που καταπολεμούν την πανδημία.

Τέλος, στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των προκλήσεων και συνεπειών της πανδημίας, η ελληνική Δημόσια Διοίκηση, μέσω της άσκησης ελέγχου στην εφαρμογή των ευρωπαϊκών Οδηγιών, των κανόνων του ΓΚΠΔ, αλλά και των νομοθετημάτων που θέσπισε διασφαλίζει την προστασία των προσωπικών δεδομένων, αλλά και των δεδομένων υγείας, κατά την επεξεργασία τους. Είναι σημαντικό να αναφερθεί, ότι τα δεδομένα υγείας των πολιτών τίθενται σε επεξεργασία κατόπιν ψευδωνυμοποίησης ή ανωνυμοποίησης, ενώ οι διαβιβάσεις αναφορών μεταξύ των αρμόδιων αρχών ή φορέων

---

²¹¹ Ε.Σ.Π.Δ. «Δήλωση σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στο πλαίσιο της επιδημικής έξαρσης της νόσου COVID-19. Εκδόθηκε στις 19 Μαρτίου 2020». Διαθέσιμο: <https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb>

της Δημόσιας Διοίκησης για τη διεξαγωγή στατιστικών αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων γίνεται, μέσω κρυπτογράφησης.

Στην παρούσα εργασία, παρουσιάστηκε το θέμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων από τη νομική του διάσταση. Σε μελλοντική έρευνα θα είχε ιδιαίτερο επιστημονικό ενδιαφέρον, να μελετηθεί το θέμα από την οικονομική του διάσταση. Ειδικότερα, η «συμμόρφωση» των δημόσιων οργανισμών και ιδιωτικών επιχειρήσεων με τον GDPR, αλλά και η διατήρηση της ασφάλειας των προσωπικών δεδομένων είναι εξαιρετικά δαπανηρές. Ωστόσο, οι οργανισμοί που θα μετατρέψουν την προστασία των προσωπικών δεδομένων σε πυρήνα της λειτουργίας τους θα γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικοί, διότι θα έχουν τη δυνατότητα να αποδεικνύουν στον πολίτη και στον εργαζόμενο, πως όχι απλώς έχουν λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για την προστασία των προσωπικών δεδομένων τους, αλλά και πως έχουν τη δυνατότητα να διατηρήσουν αυτή τη διασφάλιση για την προστασία τους.

Βιβλιογραφία – Πηγές

- Ακριβοπούλου Χριστίνα (διατριβή). *Μεταξύ αυτονομίας και οικειότητας: αναπροσδιορίζοντας το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή*, Τμήμα Νομικής ΑΠΘ, 2009
- Ακριβοπούλου Χριστίνα. *Η προστασία της ιδιωτικότητας στην ΕΕ: Μία ανάλυση του νομοθετικού πλαισίου και της Νομολογίας του ΔΕΚ*. Διάλεξη στο πλαίσιο επιστημονικών εκδηλώσεων ΕΙΔΑΔ – 28.03.2011
- Ακριβοπούλου Χριστίνα. *Η ιδιωτικότητα του προσώπου μέσα από τη συνθετική αντίθεση δημόσιου-ιδιωτικού*, στο Διάκριση Δημόσιου και Ιδιωτικού, στο Επιστήμη και Κοινωνία, τεύχος 26, 2010, σελ. 1-25
- Αλεξανδροπούλου -Αιγυπτιάδου Ε. *Προσωπικά Δεδομένα-Η νομική ρύθμιση της ηλεκτρονικής επεξεργασίας τους*, εκδόσεις Σάκκουλα, 2007
- Βλαχόπουλος Σπυρίδων. *Διαφάνεια της κρατικής δράσης και προστασία προσωπικών δεδομένων*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, 2007
- Ιγγλεζάκης Ιωάννης. *Ευαίσθητα Προσωπικά Δεδομένα*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2004
- Καρδασιάδου Ζωή. *Η προστασία των προσωπικών δεδομένων υγείας*, στο Συνήγορος του Πολίτη. *Ιατρικό Απόρρητο*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα- Θεσσαλονίκη, 2006
- Λουκάς Νικόλαος. *Τεχνικά μέτρα του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (GDPR) – Κρυπτογράφηση και Ψευδωνυμοποίηση*. Περιοδικό ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ, τεύχος 123, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος, 2017
- Μακρυδημήτρης Αντώνης, Πραβίτα Μαρία- Ηλιάνα. *Δημόσια Διοίκηση. Στοιχεία Διοικητικής Οργάνωσης*, Ε΄ έκδοση, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012
- Μήτρου Λίλιαν. *Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (νέο δίκαιο – νέες υποχρεώσεις – νέα δικαιώματα)*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2017
- Μήτρου Λίλιαν. Έννοια και προϋποθέσεις επεξεργασίας των δεδομένων υγείας και γενετικών δεδομένων στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, στο Ε. Συμεωνίδου - Καστανίδου, Κ. Κηπουρίδου, Μ. Μηλαπίδου, & Μ. Βασιλείου, *Ιατρική, Δίκαιο και Διαδίκτυο*. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2018
- Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φερενίκη. *Η εξέλιξη του δικαιώματος στη λήθη (περί λήθης της λήθης;)*, στο Μελέτες-Απόψεις, ΕφημΔΔ - 6/2016
- Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φερενίκη. *Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ. Εισαγωγή και Προστασία Δικαιωμάτων*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017
- Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φερενίκη. *Οι νέες τεχνολογίες και η προστασία της ιδιωτικής σφαίρας στο χώρο εργασίας*, Ευρωπαϊών Πολιτεία, Τεύχος 2, 2011

Παυλόπουλος Προκόπης. *Το Δημόσιο Δίκαιο στον αστερισμό της οικονομικής κρίσης. Ο οικονομικός «Λαβύρινθος», ο νεοφιλελεύθερος «Μινώταυρος» και ο θεσμικός «Θησέας»*, Εκδ. Λιβάνη, Αθήνα, 2014

Τζέμος Γ. Βασίλης, *Οργανωτικό Διοικητικό Δίκαιο. Διαγράμματα*, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2013

Ψαρούλης, Δ., Βούλτσος. Π., *Ιατρικό Δίκαιο, Στοιχεία Βιοηθικής*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 2010

Cesconetto J., Augusto Silva L., Bortoluzzi F., Navarro-Cáceres M., Zeferino C.A., Leithardt V.R.Q. PRIPRO—Privacy Profiles: User Profiling Management for Smart Environments. *Electronics*, 2020, pag.1-22

Georgieva L., Docksey C. Processing of special categories of personal data. In: Kuner C., Bygrave LA, Docksey C., editors. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*. New York, NY: Oxford University Press; 2020, pag.. 365–384

Kylmänen A. General Data Protection Regulation - Requirement Analysis of Customer Personal Data: Case Study. Master's thesis, university. Tampere University of Technology. Degree programme in industrial and information management, 2019

Liang Y., Liang J., Zhou Q., Li X., Lin F., Deng Z., Zhang B., Li L., Wang X., Zhu H., et al. Prevalence and clinical features of 2019 novel coronavirus disease (COVID-19) in the Fever Clinic of a teaching hospital in Beijing: a single-center, retrospective study, 2020, pag. 1-10

Marques G., Saini J., Pires I.M., Miranda N., Pitarma R. Internet of Things for Enhanced Living Environments, Health and Well-Being: Technologies, Architectures and Systems. In *Handbook of Wireless Sensor Networks: Issues and Challenges in Current Scenario's*. Singh P.K., Bhargava B.K., Paprzycki M., Kaushal N.C., Hong W.C., Eds.. Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 2020, pag. 616–631

Pulkkinen T. Cloud outsourcing guidelines and data protection regulation in Europe : Context of online banking self-service channels. Master's thesis, polytechnic. Jyväskylä University of applied sciences. Degree programme in cyber security, 2019

Rahim F. A., Ismail Z., & Samy G. N. Information privacy concerns in electronic healthcare records: A systematic literature review. *Research and Innovation in Information Systems (ICRIIS)*, 2019 International Conference On, 2019, pag. 504–509

Riza T.A., Gunawan D. Network Challenges Supports Covid-19 Prevention Team. In Proceedings of the 2020 IEEE 10th International Conference on Electronics Information and Emergency Communication (ICEIEC), Beijing, China, 17–19 July 2020, pag. 73–76

Stojanović R., Skraba A., Lutovac B. A Headset Like Wearable Device to Track COVID-19 Symptoms. In Proceedings of the 2020 9th Mediterranean Conference on Embedded Computing (MECO), Budva, Montenegro, 8–11 June 2020, pag.1–4

Zeinalipour-Yazti D., Claramunt C. COVID-19 Mobile Contact Tracing Apps (MCTA): A Digital Vaccine or a Privacy Demolition? In Proceedings of the 2020 21st IEEE International Conference on Mobile Data Management (MDM), Versailles, France, 30 June–3 July 2020, pag.1–4

Πηγές από το Διαδίκτυο

<https://www.academia.edu/22553771>

<https://bi.moh.gov.gr/corona/coronainfo>

<http://www.dataprotection.gov.cy/>

<https://www.dpa.gr/>

www.dpoacademy.gr/

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_626

https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/data-protectioneu_en#fundamental-rights

<https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb>

https://edps.europa.eu/data-protection/dataprotection/legislation/history-general-data-protection-regulation_en

<https://www.efsyn.gr/ellada/ygeia/>

<http://www.et.gr/index.php/anazitisi-fek>

<https://eur-lex.europa.eu> › legal-content › TXT

<http://www.europarl.europa.eu/>

<https://hiifl.gr/wp-content/uploads/Akrivopoulou-Final.pdf>

<https://www.lawspot.gr/>